

University
of Cyprus

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (LLM)

ΠΡΩΗΝ ΠΡΩΤΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ-ΟΔΗΓΙΑ 68/151 ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 9ης ΜΑΡΤΙΟΥ 1968 ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 58 ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΟΥΝ ΟΙ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΑΥΤΕΣ ΙΣΟΔΥΝΑΜΕΣ-ΟΠΩΣ ΕΧΕΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΘΕΙ ΣΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 2017/1132 ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΠΩΣ ΕΦΑΡΜΟΣΤΗΚΕ Η ΟΔΗΓΙΑ ΑΥΤΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ.

ΗΛΙΑ-ΦΑΣΟΥΛΗ ΚΛΕΙΩ

Διπλωματική εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου
Κύπρου ως μέρους των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Τίτλου στο
Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο

Κύπρος, Δεκέμβριος 2021, Λέξεις: 17754

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ

Αφιερωμένη στους γονείς μου για τη πίστη τους σε εμένα και τις δυνατότητές μου, αλλά και εξαιρετικά αφιερωμένη στη γιαγιά μου για την αστείρευτη συναισθηματική, ψυχική και ψυχολογική υποστήριξη που μου έδειξε όλα αυτά τα χρόνια.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την περάτωση της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα της μεταπτυχιακής μου εργασίας και Καθηγητή του Τμήματος Νομικής κ. Θωμά Παπαδόπουλο που μου έδωσε το κίνητρο κατά το προπτυχιακό επίπεδο των σπουδών μου ώστε να ασχοληθώ εις βάθος με το αντικείμενο του εταιρικού δικαίου και που με οδήγησε εν τέλει κατά το μεταπτυχιακό μου πρόγραμμα να καταλήξω στην επιλογή αυτού του θέματος της εργασίας. Επιπλέον, θα ήθελα να τον ευχαριστήσω για όλες τις υποδείξεις και συμβουλές του, καθώς και για τις γνώσεις που αποκόμισα από αυτόν καθόλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Επί τοις ευκαιρίας θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους του καθηγητές του τμήματος νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου που με τις γνώσεις τους με βοήθησαν στο να βελτιώνομαι συνεχώς αλλά και στο να αγαπήσω ένα τόσο δύσκολο αντικείμενο.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να δώσω στον Ανδρέα για τη βοήθεια, την υπομονή, τη στήριξη και την κατανόηση που έδειξε κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών. Έπειτα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, οι οποίοι υπήρξαν ένα ανεκτίμητο στήριγμα για μένα και στους οποίους οφείλω όλη τη διαδρομή των σπουδών μου, μέχρι σήμερα. Τέλος, ευχαριστώ τόσο τα αδέρφια μου όσο τους φίλους μου που στάθηκαν δίπλα μου και με βοήθησαν με κατανόηση και σεβασμό.

ABSTRACT-ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία έχει ως θέμα την πρώτη εταιρική οδηγία 68/151 ΕΟΚ του Συμβουλίου περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα ΚΜ των εταιρειών, κατά την έννοια του άρθρου 58 (2) της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες, όπως έχει ενσωματωθεί στην Οδηγία 2017/1132 και γίνεται συγκεκριμένη αναφορά στο πώς εφαρμόστηκε η συγκεκριμένη οδηγία στην Κύπρο και σε άλλα Κράτη Μέλη. Αρχικά, η εργασία ξεκινά με μία γενικότερη αναφορά στο Ευρωπαϊκό δίκαιο και στο πώς ολοκληρώθηκε η ιδέα της δημιουργίας του Ευρωπαϊκού δικαίου. Έπειτα, η εργασία συνεχίζει με μία μικρή αναφορά στο Ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο και εστιάζει στην παρουσίαση της πρώτης εταιρικής οδηγίας 68/151/ΕΟΚ. Εν συνεχεία ξεκινά η ανάλυση της εν λόγω οδηγίας. Η ανάλυση ξεκινά με αναφορά στην Οδηγία γενικότερα και μετέπειτα ανάλυση του κάθε άρθρου ξεχωριστά της Οδηγίας με ειδική αναφορά στα πιο σημαντικά άρθρα της (αρνητικά και θετικά αποτελέσματα τα δημοσίευσης, ζήτημα της ακυρότητας κλπ.) και αναφορά σχετικής νομολογίας. Εν συνεχεία, ακολουθεί προσέγγιση του ζητήματος από τη σκοπιά του Κυπριακού εταιρικού δικαίου και συγκεκριμένα στο πώς εφαρμόστηκε η πρώτη αυτή Οδηγία στην Κύπρο. Έπειτα, γίνεται αναφορά στην εφαρμογή της Οδηγίας αυτής σε άλλα Κράτη- Μέλη της ΕΕ όπως για παράδειγμα στο Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο επηρέασε την άνθιση του εταιρικού δικαίου στην Κύπρο και σημειώνονται κάποιες αποφάσεις. Ακολουθεί, καταγραφή των επιτευγμάτων της πρώτης αυτής Οδηγίας και έπειτα κριτική ανάλυση και συμπεράσματα μέσα από τα μάτια νομικών ερευνητών αλλά και την δική μου κριτική ανάλυση. Στο τέλος της εργασίας, παρατίθεται σχετική βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για τη μελέτη και ετοιμασία της παρούσας εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Abstract- Περίληψη.....σελ. 4	
2. Περιεχόμενα.....σελ.5	
3. Συντομογραφίες.....σελ.6	
4. <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ I:</u>σελ.8-10	
• Εισαγωγή (Ιστορική Αναδρομή σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και ολοκλήρωση.	
5. <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ II:</u>σελ.10-16	
• Ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο: Η ανάγκη για δημιουργία του και η τελική διατύπωσή του.....σελ.10-15	
• Οι στόχοι του εταιρικού δικαίου.....σελ.15-16	
6. <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ III:</u>σελ.16-18	
• Η πρώτη εταιρική οδηγία 68/151/ΕΟΚ- Παρουσίαση	
7. <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV:</u>σελ.18-30	
• Σημαντικά άρθρα της πρώτης οδηγίας και ανάλυσή της	
-Άρθρο 1.....σελ.18-19	
-Άρθρο 2.....σελ.19-21	
-Άρθρο 3.....σελ.21-26	
-Άρθρο 4,5,6.....σελ.26-27	
-Άρθρο 7,8,9.....σελ.27	
-Άρθρο 10-14.....σελ.27-29	
8. <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ V:</u>σελ.29-32	
• Ευθύνη και κυρώσεις που προκύπτουν από την πρώτη εταιρική οδηγία.	
9. <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI:</u>σελ.32-40	
• Εισαγωγή της πρώτης εταιρικής οδηγίας στο Κυπριακό Εταιρικό Δίκαιο	
-Διαμόρφωση του περί εταιρειών νόμου κεφ.113.....σελ.32-34	
-Ενσωμάτωση της Οδηγίας στην Κύπρο.....σελ.34-39	
-Άρθρα 15 Α και 33 Α του κεφαλαίου 113.....σελ.39-40	
10. <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII:</u>σελ.40-58	

• Η εφαρμογή της πρώτης Οδηγίας στα ΚΜ της Κοινότητας και ιδιαίτερα στο ΗΒ:	
- Το πλαίσιο στο οποίο αναπτύχθηκε και διαμορφώθηκε το εταιρικό δίκαιο στο ΗΒ.....σελ.40-41	
- Η επιρροή που άσκησε το ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο στο ΗΒ...σελ.41-43	
- Ο σχηματισμός και η ίδρυση μίας εταιρείας στο ΗΒ.....σελ.41-43	
- Η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών στο ΗΒ.....σελ.43-47	
- Ανεπάρκειες του εταιρικού δικαίου στο ΗΒ.....σελ.47	
- Εφαρμογή της πρώτης εταιρικής οδηγίας σε άλλα ΚΜ.....σελ.47-50	
- Οι δυσκολίες ενσωμάτωσης και τα ερμηνευτικά προβλήματα...σελ.50-57	
- Άλλες χώρες πλην των ΚΜ.....σελ.57-58	
11. <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII</u> :.....σελ.58-63	
• Συμπεράσματα και κριτική στην πρώτη Οδηγία Ευρωπαϊκού Εταιρικού δικαίου.....σελ.58-61	
• Τα επιτεύγματα της πρώτης οδηγίας εταιρικού δικαίου.....σελ.62-63	
• Επίλογος.....σελ.63	
12. <u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>σελ.64-68	

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΚΜ: Κράτη Μέλη

ΔΕΚ: Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

ΔΕΕ: Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΟΚ: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

SE: Societas Europe, Ευρωπαϊκή Εταιρεία

ΣΛΕΕ: Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΚ: Ευρωπαϊκή Κοινότητα

ΕΝ: Εθνική Νομοθεσία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΠΡΟΛΟΓΟΣ

(I) Ιστορική αναδρομή αναφορικά με την ευρωπαϊκή ενοποίηση και ολοκλήρωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούσε τον τελικό στόχο της ενοποιητικής διαδικασίας, ο οποίος ξεκίνησε με τις ιδρυτικές συνθήκες και ο οποίος εξελίχθηκε έως και σήμερα διά μέσου διάφορων φάσεων, όπως σχηματικά αναφέρονται στις διάφορες Συνθήκες, με πρώτη αυτή τη Συνθήκη των Παρισίων και τελευταία τη Συνθήκη της Λισαβώνας¹. Η ιδέα προς τη δημιουργία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αργότερα χαρακτηρίστηκε ως η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και ως ο απότοκος των χρόνιων προσπαθειών για την επίτευξη μιας συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών. Η ιδέα της ευρωπαϊκής ενοποίησης δεν είναι καινούργια.² Αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, συγκροτήθηκαν στον Ευρωπαϊκό χώρο διεθνείς οργανισμοί στη βάση του παραδοσιακού διεθνούς δικαίου, ιδίως σε τομείς όπως η άμυνα και η οικονομία, με απώτερο σκοπό την επίτευξη της πολυεπίπεδης κοινοτικής και ενωσιακής συνεργασίας σε κρίσιμους τομείς. Όλο αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ωρίμανση μιας ευρύτερης και βαθύτερης συνεργασίας.³

Ο Robert Schuman, Γάλλος υπουργός, το 1950 ακολούθησε τις συμβουλές του Winston Churchill, ο οποίος έδινε έμφαση στις ομιλίες του, στο ότι η Γαλλία έπρεπε να επανεντάξει την Γερμανία στην κοινότητα των εθνών.⁴ Ο Schuman θεωρούσε ότι η Ευρώπη είχε να αντιμετωπίσει τρία σημαντικά προβλήματα προκειμένου να υλοποιήσει τους βαθύτερους στόχους της. Πρώτα απ' όλα, η Ευρώπη έπρεπε να αντιμετωπίσει την οικονομική κυριαρχία της Αμερικής. Έπειτα, έπρεπε να αντιμετωπίσει τη στρατιωτική κυριαρχία της Σοβιετικής Ένωσης και τέλος έναν πιθανό νέο πόλεμο από την ανανεωμένη Γερμανία.⁵ Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες είχαν συγκροτήσει τρεις Κοινότητες, δηλαδή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, που ιδρύθηκε με τη Συνθήκη του Παρισιού, η οποία υπεγράφη στις 18 Απριλίου 1951, επικυρώθηκε από τα έξι κράτη στις 18 Ιουλίου 1952, και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1958.⁶ Η αρχή έγινε με τη δημιουργία

¹ ΘΓ Γεωργόπουλος and ΓΕΦ Καλαβρός, ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (2nd edn, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2010) 3

² ΘΓ Γεωργόπουλος and ΓΕΦ Καλαβρός, ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (2nd edn, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2010) 3

³ Ibid, 6

⁴ Alina Kaszowska-ireland, EUROPEAN UNION LAW (4th edn, Routledge 2016) 5

⁵ Ibid, 6

⁶ Stevens Matthew, European Commercial Law (1st edn, Goldman 1973) 1

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας. Τα εκτελεστικά όργανα των τριών Κοινοτήτων τα οποία ενοποιήθηκαν βάσει της Συνθήκης Συγχώνευσης, ολοκληρώθηκαν το 1965.⁷ Η ενιαία Ευρωπαϊκή πράξη, τροποποίησε την Συνθήκη προκειμένου να προβλεφθούν αυξημένες κοινοτικές εξουσίες και να θεσπιστεί ένα πλαίσιο διακυβερνητικής πολιτικής συνεργασίας.⁸ Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία ολοκληρώθηκε το 1992 και η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Νοέμβριο του 1993, ήταν μια ενίοτε δύσκολη διαδικασία επικύρωσης. Οι τρεις κοινότητες με τα κοινά τους θεσμικά όργανα εξακολουθούσαν να υπάρχουν, αν και η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα είχε γίνει απλώς μια ευρωπαϊκή σχέση με στόχο την οικονομική και νομισματική πολιτική.⁹

Η υπεροχή του Κοινοτικού Δικαίου έναντι του εθνικού δικαίου, αν και δε διατυπώνεται ρητά σε καμία από τις κοινοτικές Συνθήκες, θεωρείται πλέον βασικός άγραφος κανόνας του κοινοτικού δικαίου και είναι ένα σημείο που έχει τονιστεί αρκετές φορές από το γερμανικό ομοσπονδιακό συνταγματικό δικαστήριο.¹⁰ Όσον αφορά επίσης την αρχή του άμεσου αποτελέσματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτή καθιερώθηκε με την Υπόθεση Van Gend¹¹ στην οποία το δικαστήριο έκρινε ότι το ευρωπαϊκό δίκαιο όχι μόνο επιβάλλει υποχρεώσεις στα άτομα, αλλά έχει επίσης ως στόχο να τους παρέχει δικαιώματα τα οποία τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να προστατεύουν.¹² Ο ορισμός του άμεσου αποτελέσματος εξαρτάται από την προσέγγιση που λαμβάνεται για τη σχέση μεταξύ της αρχής του άμεσου αποτελέσματος και της αρχής της υπεροχής του ευρωπαϊκού δικαίου.

Πράγματι, το δόγμα του άμεσου αποτελέσματος και το δόγμα της υπεροχής του Κοινοτικού δικαίου, δε βασίζονται στη Συνθήκη της ΕΕ. Δημιουργήθηκε από το ΔΕΕ στη βάση του κατά πόσο και πώς θα έπρεπε να λειτουργήσει η νέα έννομη τάξη.¹³ Ουσιαστικά το ΔΕΕ προσπάθησε να δημιουργήσει μία κοινή αγορά για όλα τα διαφορετικά ΚΜ της ΕΕ, με στόχο να

⁷ Andrew Oppenheimer, *THE RELATIONSHIP BETWEEN EUROPEAN COMMUNITY LAW AND NATIONAL LAW: THE CASES* (1st edn, Cambridge 1994) 1-2

⁸ *Ibid*,

⁹ *Ibid*,

¹⁰ *Ibid*,3.

¹¹ *Van Gend en Loos v Administratie der Belastingen*, C-26/62 - Judgment of the Court of 5 February 1963, *NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration*.

¹² Alina Kaszowska-ireland, *EUROPEAN UNION LAW* (4th edn, Routledge 2016) 303

¹³ Craig P and Búrca Gráinne De, *EU law: text, cases, and materials* (Oxford Univ Press, 3rd edition), 275

κινούνται όλα τα ΚΜ εντός του ίδιου πλαισίου.¹⁴ Στο βαθμό που το παράγωγο δίκαιο της ΕΕ καθιστά το εθνικό δίκαιο ανεφάρμοστο, θα πρέπει να έχει άμεσο αποτέλεσμα και αυτό περιέχεται στις οδηγίες, σε αντίθεση με την περίπτωση των θετικών κανονιστικών λύσεων που περιέχονται στις οδηγίες.¹⁵

(II) (α) Ευρωπαϊκό Εταιρικό Δίκαιο- Η ανάγκη για δημιουργία του και η τελική διατύπωσή του

Είναι σίγουρα δεδομένη και κατανοητή, η σπουδαιότητα και η αναγκαιότητα ύπαρξης «εταιρειών», τόσο ως οργανωτικά μορφώματα αλλά και ως μηχανισμοί που λειτουργούν για την οικονομική δραστηριότητα.¹⁶ Καθίσταται σαφές ότι η αναφορά στις εταιρείες για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, θεωρείται ένα αναγκαίο μέσο συντονισμού και ολοκλήρωσης, με στόχο το να καταργηθούν οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως, οι οποίοι προκύπτουν δια ζώσης των εθνικών δικαίων και της διαφορετικότητας που τα διακρίνει, καθώς κάθε κράτος μέλος έχει ένα διαφορετικό εταιρικό σύστημα.¹⁷

Η εναρμόνιση στον τομέα του εταιρικού δικαίου ξεκίνησε με μία παραδοσιακή προσέγγιση και σχεδιάστηκε με σκοπό την εναρμόνιση της νομικής προστασίας για τους μετόχους και τους πιστωτές, προκειμένου να παρέχεται μια βάση προστασίας για τους μετόχους και εκείνους που ασχολούνται με εταιρείες σε ολόκληρη την ΕΕ.¹⁸ Αν και αυτή η προσέγγιση υποστήριξε την ενσωμάτωση με απώτερο σκοπό την παροχή ίσων όρων ανταγωνισμού για τις εταιρείες, εντούτοις δεν το έκανε άμεσα.¹⁹ Η εναρμόνιση ήταν συχνά ανεπαρκής, με μέτρα που υπόκειντο σε εκτεταμένες παρεκκλίσεις και εξαιρέσεις, όπως συμβαίνει χαρακτηριστικά στην τέταρτη και έβδομη οδηγία.²⁰

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Stefan Grundmann, *European Company Law* (2nd edn, Intersentia 2012) 94

¹⁶ 'Σύσταση ευρωπαϊκής εταιρείας' (Europa.eu, 22 December 2020) <https://europa.eu/youreurope/business/running-business/developing-business/setting-up-european-company/index_el.>

¹⁷ Ibid,

¹⁸ Thomas Papadopoulos and Niamh Moloney, 'EU Company Law' Volume 4, in D. Vaughan, A. Robertson and P. Eleftheriadis (eds) 'Law of the European Union' Oxford University Press (2012)

20(22)

¹⁹ Ibid,

²⁰ Ibid,

Η νέα Ευρωπαϊκή δημόσια εταιρεία αποτέλεσε μία αποτελεσματική νομική πραγματικότητα τον Οκτώβριο του 2004.²¹ Η νέα αυτή πραγματικότητα, επέβαλλε σοβαρή ανάγκη, ώστε τα κράτη-μέλη να αναπτυχθούν και να θεσπίσουν εκτελεστική νομοθεσία για τον Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο οποίος εγκαθιδρύθηκε για τη νέα εταιρική φόρμα και για τη συμμετοχή των εργαζομένων στη σχετική οδηγία για την SE.²² Την ίδια στιγμή, πολλοί συμμετέχοντες και ακαδημαϊκοί έπρεπε να εξοικειώσουν τον εαυτό τους με το νέο αυτό μοντέλο, το οποίο καινοτομούσε από πολλές απόψεις.²³ Η ίδρυση της SE λαμβάνει χώρα συμφώνως με τις διατάξεις του κράτους της καταστατικής έδρας, ωστόσο υπόκειται στη δημοσιότητα της υπό εξέταση πρώτης Οδηγίας 68/151/ΕΟΚ.²⁴

Το ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο είναι να μεν κωδικοποιημένο στην οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 που αφορά κάποιες από τις πτυχές του, ωστόσο τα κράτη μέλη εξακολουθούν να εφαρμόζουν χωριστές νομοθετικές πράξεις περί εταιρειών, οι οποίες πολλές φορές τροποποιούνται, ώστε να συμμορφώνονται προς τις οδηγίες και τους κανονισμούς της ΕΕ.²⁵ Οι συνεχιζόμενες και έντονες προσπάθειες για τη θέσπιση ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού εταιρικού δικαίου και η προσπάθεια για δημιουργία ενός πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, τους επενδυτές και τους υπαλλήλους, έχουν ως απώτερο σκοπό το να βελτιωθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον εντός της ΕΕ.²⁶ Μόνο μέσα από τη βελτίωση του πλαισίου αυτού, θα αναπτυσσόταν ένα ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον στην εσωτερική αγορά για ολόκληρη την ΕΕ. Η δημιουργία τέτοιων εταιρειών και η θέσπιση των ως άνω Οδηγιών, έχουν ως στόχο την ενθάρρυνση των επιχειρήσεων, προκειμένου να συνεργάζονται διασυνοριακά.²⁷ Η εσωτερική αγορά συνεπάγεται αυτόματα την σύσταση εταιρειών σε όλη την Ευρώπη. Είναι γεγονός ότι υπάρχουν γύρω στις 24 εκατομμύρια εταιρείες στην ΕΕ, από τις οποίες περίπου το 80% είναι κεφαλαιουχικές εταιρείες και από αυτές περίπου το 98-99 % είναι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι εταιρείες καθίσταται σαφές ότι πρέπει να είναι σε θέση να ενεργούν σε ολόκληρη την ΕΕ συμφώνως με το ενιαίο νομικό πλαίσιο. Με την ανάπτυξη τέτοιων εταιρειών, ταυτόχρονα

²¹ Jonathan Rickford, *The European Company* (1st edn, Intersentia 2008) 3

²² *Ibid*,

²³ *Ibid*.

²⁴ Ευάγγελος Περάκης, *Η "Ελληνική Ευρωπαϊκή Εταιρεία"* (1st edn, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2006) 17

²⁵ www.europarl.europa.eu

²⁶ *Ibid*,

²⁷ *Ibid*,

αναπτύσσεται η εσωτερική αγορά στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εταιρικού Δικαίου. Σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες το Ευρωπαϊκό δίκαιο πρέπει να εφαρμόζεται πλήρως²⁸. Με βάση το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απαιτείται από τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν τη θεωρία ενσωμάτωσης και αναγνώρισης εταιρειών που έχουν συσταθεί βάσει της νομοθεσίας άλλων κρατών μελών.²⁹

Ο στόχος της εναρμόνισης του εταιρικού δικαίου είναι να διευκολύνει την ελευθερία εγκατάστασης, καθώς τέτοια μέτρα πάντα πιθανολογείτο ότι διευκόλυναν τη διασυνοριακή εγκατάσταση με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, για παράδειγμα με την άρση των ψυχολογικών εμποδίων στη διασυνοριακή δραστηριότητα ή την άρση των διαφορών μεταξύ των εθνικών κανόνων που απαιτούν συμμόρφωση με περαιτέρω απαιτήσεις από αυτές της εγκατάστασης σε άλλο κράτος μέλος.³⁰ Ένα ερώτημα που είναι δελεαστικό για πολλούς αλλά ταυτόχρονα είναι και δύσκολο να απαντηθεί είναι το αν η εναρμόνιση του εταιρικού δικαίου έχει συμβάλει τόσο στην πράξη όσο και στη θεωρία στην εσωτερική αγορά.³¹ Τα τελευταία χρόνια η Επιτροπή υιοθέτησε μια πιο εμπειρική προσέγγιση για το ζήτημα αυτό και δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στη βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης.³²

Σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ, μια συμφωνία που συνήφθη από το Συμβούλιο με τρίτο κράτος αποτελεί πράξη θεσμικού οργάνου της ΕΕ και οι διατάξεις μιας τέτοιας συμφωνίας αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του δικαίου της ΕΕ.³³ Επομένως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει τέτοιες συμφωνίες. Το Δικαστήριο προσθέτει ότι μόνο το ίδιο το Δικαστήριο που ενεργεί σε συνεργασία με τα δικαστήρια των κρατών μελών σύμφωνα με το άρθρο 267 της ΣΛΕΕ, είναι σε θέση να διασφαλίσει μια τέτοια ομοιόμορφη ερμηνεία.³⁴ Στην απόφαση *Merck Genericos*³⁵, το δικαστήριο επισήμανε ότι η ερμηνεία μιας μικτής συμφωνίας για τον καθορισμό της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών ήταν αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου.³⁶

²⁸ Edward Aretz, *European Company Law* (1st edn, LCSA 1993) 3-4

²⁹ Justin Borg-barthet, *The Governing Law of Companies in EU Law* (1st edn, Oxford and Portland, Oregon 2012) 1

³⁰ AndWyatt Dashwood's, *EUROPEAN UNION LAW* (Sixth edition edn, BLOOMSBURY 2011) 966-967

³¹ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/35>

³² *Ibid*,

³³ *Ibid*,

³⁴ *Ibid*,

³⁵ *Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos Lda v Merck & Co Inc, Merck Sharp & Dohme Ld* [2007] 496 C-431/05, 1 (ECLI:EU:C) (Grand Chamber)

³⁶ *Ibid*.

Το εταιρικό δίκαιο στη σύγχρονη μορφή του, μπορεί να αποδοθεί στα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα, το ίδιο και η θέσπιση του νόμου περί περιορισμένης ευθύνης και των κοινών πράξεων περί μετόχων των εταιρειών.³⁷ Ωστόσο, αναπτύχθηκε πολύ πριν από αυτή την περίοδο μια σειρά επιχειρηματικών ενώσεων, μεταξύ των οποίων ήταν η οικοδόμηση των εταιρικών σχέσεων του κοινού δικαίου.³⁸ Παρόλα ταύτα, καθώς η Αγγλία επεδίωκε να επεκτείνει τις διεθνείς εμπορικές δραστηριότητές της σε όλο τον κόσμο, η κυβέρνηση επιδίωξε να δημιουργήσει εταιρείες βάσει βασιλικών χαρτών και πράξεων του Κοινοβουλίου, χορηγώντας μονοπώλια σε συγκεκριμένα εδάφη.³⁹ Το καλύτερο γνωστό παράδειγμα είναι η Εταιρεία Ανατολικών Ινδών, επίσης μια παρόμοια ναυλωμένη εταιρεία είναι η Εταιρεία Νότιας Θάλασσας, η οποία ιδρύθηκε το 1711 για να αναλάβει το εμπόριο με τις ισπανικές νοτιοαμερικανικές αποικίες. Ωστόσο, γνώρισε πολύ μικρότερη επιτυχία από τη Βρετανική Εταιρεία Ανατολικών Ινδιών.⁴⁰

Η Συνθήκη της Ρώμης (όπως τροποποιήθηκε από τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και ειδικότερα τα Άρθρα 2 και 3, καθορίζουν τους στόχους για την επίτευξη των σκοπών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι οποίοι περιλαμβάνουν τη διασφάλιση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου των κρατών μελών με κοινή δράση για την εξάλειψη των φραγμών που διχάζουν την Ευρώπη, την αρμονική προώθηση και ισόρροπη ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων, για τη θέσπιση μίας ενιαίας κοινής αγοράς και την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών στο βαθμό που απαιτείται για τη λειτουργία της κοινής αγοράς.⁴¹ Η σημαντικότερη δράση του Υπουργικού Συμβουλίου και της Επιτροπής σε σχέση με το εταιρικό δίκαιο, ήταν η έκδοση ορισμένων οδηγιών που στόχο είχαν να εναρμονίσουν τη νομοθεσία σε διάφορους τομείς των ΚΜ. Έχει θεωρηθεί ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι η νομοθεσία κάθε κράτους μέλους παρέχει παρόμοια προστασία στους επενδυτές και στα πρόσωπα που σχετίζονται με τις εταιρείες, διαφορετικά, μεταξύ άλλων, θα υπάρχει φόβος ότι, με την ελεύθερη κυκλοφορία και το δικαίωμα εγκατάστασης που η Συνθήκη προβλέπει, οι εταιρείες θα τείνουν να ενσωματώνονται μόνο στα κράτη μέλη με χαλαρή προστασία για τους τρίτους έναντι εταιρειών ή

³⁷ Charles Wild and Stuart Weinstein, COMPANY LAW (Fifteenth edn, Pearson 2011) 3

³⁸ Ibid,

³⁹ Ibid,

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Simon Goulding, COMPANY LAW (2nd edn, Cavendish 1999) 399-400

με νόμους υπέρ της διαχείρισης που λειτουργούν εις βάρος των επενδυτών.⁴² Πολύ σημαντικό πιστεύεται ότι είναι και οι εναρμονισμένοι νόμοι που αφορούν τις εταιρείες, καθώς αυτοί θα καταστήσουν απλούστερες τις διασυννοριακές επιχειρήσεις και τη συνεργασία για τις διασυννοριακές συγχωνεύσεις.⁴³

Μέχρι στιγμής έχουν προταθεί 13 οδηγίες στο εταιρικό δίκαιο, αλλά δεν έχουν υιοθετηθεί όλες. Αυτές που πρέπει να εγκριθούν είναι η πέμπτη, ένατη, δέκατη και δέκατη τρίτη. Επιπλέον, υπάρχουν ορισμένες οδηγίες για θέματα εταιρικού δικαίου, οι οποίες επηρεάζουν τη ρύθμιση των κεφαλαιαγορών και τις συναλλαγές εμπιστευτικών πληροφοριών.⁴⁴ Η αρμοδιότητα έκδοσης των οδηγιών αυτών στους τομείς του εταιρικού δικαίου, έχει συνήθως αναφερθεί ότι εναπόκειται στο άρθρο 54 παράγραφος 3 (ζ), το οποίο προβλέπει ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή θα πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται για τη δημιουργία και τη διασφάλιση της ελευθερίας εγκατάστασης «με το συντονισμό στον αναγκαίο βαθμό των διασφαλίσεων, για την προστασία των συμφερόντων των μελών και άλλων, που απαιτούνται από τα κράτη μέλη εταιρειών ή επιχειρήσεων (όπως ορίζεται από το άρθρο 58) με σκοπό να καταστούν οι εν λόγω διασφαλίσεις ισοδύναμες σε ολόκληρη την Κοινότητα.»⁴⁵ Ορισμένες οδηγίες βασίζονται στο άρθρο 100, το οποίο προβλέπει ότι το Συμβούλιο μπορεί να εκδίδει οδηγίες για την προσέγγιση των εν λόγω νομοθεσιών των κρατών μελών ή το άρθρο 100 Α, με το οποίο το Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει μέτρα για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών, τα οποία έχουν ως αντικείμενο τη θέσπιση και τη λειτουργία στην εσωτερική αγορά.⁴⁶ Τέλος, το Συμβούλιο θα μπορούσε να βασιστεί στο άρθρο 235, το οποίο εξηγεί ότι, εάν, κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της κοινής αγοράς, η δράση θα πρέπει να αποδεικνύεται αναγκαία για την επίτευξη ενός από τους στόχους της Κοινότητας και η συνθήκη δεν έχει παράσχει τις αναγκαίες εξουσίες, τότε το Συμβούλιο θα πρέπει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα.⁴⁷

(β) Οι στόχοι του εταιρικού δικαίου:

⁴² Ibid,

⁴³ Ibid,

⁴⁴ Ibid,

⁴⁵ Ibid,

⁴⁶ Ibid,

⁴⁷ Ibid.

Ο στόχος ενός καλού συστήματος εταιρικού δικαίου θα πρέπει να είναι, πρώτον, να παράσχει ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο οι επιχειρηματίες θα ενθαρρύνονται να αναλαμβάνουν εμπορικούς κινδύνους και να αναπτύσσουν νέες επιχειρήσεις.⁴⁸ Αυτό θα προσφέρει επίσης στους παθητικούς επενδυτές έναν μηχανισμό με τον οποίο να μπορούν να επενδύσουν κεφάλαια σε μια επιχείρηση ή βιομηχανία, και πάλι, χωρίς την πιθανότητα να αναλάβουν απεριόριστη ευθύνη που ενδεχομένως να τους χρεοκοπήσει.⁴⁹ Σαφέστατα, η δικαιολογία για αυτό πρέπει να είναι ότι θα είναι για το καλό της οικονομίας στο σύνολό της, παρόλο που θα υπάρχουν άτομα τα οποία θα «χάσουν» αντιμετωπίζοντας τέτοιες εταιρείες.⁵⁰ Επομένως, ο δεύτερος στόχος πρέπει να είναι η παροχή επαρκών ελέγχων στα πρόσωπα που σχηματίζουν και διευθύνουν εταιρείες, έτσι ώστε ένας τρίτος που ασχολείται με την εταιρεία να μην πλήττεται άδικα ως αποτέλεσμα απάτης ή αθέμιτης πρακτικής ή κατάχρησης του νόμου περί εταιρειών.⁵¹ Η επίτευξη της σωστής ισορροπίας μεταξύ αυτών των αντίθετων συμφερόντων δεν είναι εύκολη.⁵² Συνήθως, οι νομοθέτες οποιοδήποτε συστήματος εταιρικού δικαίου υιοθετούν ένα μείγμα μέτρων που παρέχει, αφενός, εκ των προτέρων προστασία, έτσι ώστε, για παράδειγμα, να καθορίζονται ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαιοποίησης για τη σύσταση εταιρείας και στη συνέχεια να τηρούνται αυστηροί κανόνες θέσπισης για τη διατήρηση αυτού του κεφαλαίου, με απώτερο στόχο την παροχή ποσού για την ικανοποίηση των πιστωτών.⁵³ Επιπλέον, θα μπορούσε, κατά τον σχηματισμό τους οι εταιρείες να ελέγχονται από μια κεντρική υπηρεσία του συντάγματος αναφορικά με τις προτεινόμενες δραστηριότητες της εταιρείας, τη φήμη και τον χαρακτήρα των προσώπων που θα διευθύνουν την εταιρεία.⁵⁴

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει η εκ των υστέρων προστασία, μέσω της οποίας θεσπίζονται μηχανισμοί, για παράδειγμα, για την απομάκρυνση της ασφάλειας διαφόρων συναλλαγών προ της εκκαθάρισης που συνάπτονται για την εξαπάτηση των πιστών πιστωτών ή μέσω των οποίων καθορίζονται διαδικασίες για τον καθορισμό όσων διοικούσαν εταιρείες δόλια ή απερίσκεπτα με

⁴⁸ Simon Goulding, COMPANY LAW (2nd edn, Cavendish 1999) 15

⁴⁹ Ibid,

⁵⁰ Ibid,

⁵¹ Ibid,

⁵² Ibid,

⁵³ Ibid,

⁵⁴ Ibid,

υποχρέωση να συνεισφέρουν στα χρέη της εταιρείας.⁵⁵ Επιπλέον, μπορούν στη συνέχεια να ληφθούν μέτρα για τον αποκλεισμό αυτών των προσώπων από διευθύνουσες εταιρείες στο μέλλον. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρά το γεγονός ότι υπάρχουν μακροσκελείς και περίπλοκοι κανόνες σχετικά με τη διατήρηση του κεφαλαίου, η έμφαση δίνεται σίγουρα στο είδος των εκ των υστέρων ένδικων μέσων, ενώ, σε ηπειρωτικές δικαιοδοσίες, χρησιμοποιήθηκε πολύ πιο ισχυρά η εκ των προτέρων προστασία, με όλες τις άλλες ευρωπαϊκές δικαιοδοσίες εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Δημοκρατία της Ιρλανδίας να έχουν σημαντικές ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαιοποίησης για το ισοδύναμο τόσο ιδιωτικών όσο και δημόσιων εταιρειών.⁵⁶ Στο Ηνωμένο Βασίλειο, δεν υπάρχουν ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαίου για τις ιδιωτικές εταιρείες, ενώ οι απαιτήσεις αυτές αποκλειστικά για τις δημόσιες εταιρείες έχουν εισαχθεί το 1980.⁵⁷

(III) Η πρώτη εταιρική οδηγία 68/151/ΕΟΚ- Παρουσίαση

Η οδηγία 68/151/ΕΟΚ, γνωστή και ως πρώτη οδηγία εταιρικού δικαίου, δημιουργήθηκε με σκοπό κυρίως τη νομική σαφήνεια και την ασφάλεια δικαίου. Η οδηγία αυτή, κωδικοποιεί μια σειρά από προηγούμενες οδηγίες, αναφορικά με κάποιες πτυχές του ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου.⁵⁸ Οι οδηγίες αυτές σχετίζονται με κάποιους βασικούς τομείς του ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου, όπως για παράδειγμα τη δημοσιότητα πληροφοριών των εταιρειών στα επαγγελματικά μητρώα, τη διατήρηση κεφαλαίου, τις διασπάσεις εταιρειών, τις συγχωνεύσεις εντός μίας χώρας, αλλά και τις διασυνοριακές συγχωνεύσεις.⁵⁹ Η οδηγία εδράζεται σε αυτούς τους τομείς, έτσι ώστε να επιτραπεί στις εταιρείες να ασκούν το δικαίωμα της ελευθερίας εγκατάστασης στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Οι Οδηγίες έτσι όπως έχουν κωδικοποιηθεί, εναρμονίζουν κυρίως τις εγγυήσεις που απαιτούνται από τις κεφαλαιουχικές εταιρείες σε ολόκληρη την ΕΕ, με σκοπό να προστατευτούν τα συμφέροντα των μετόχων και άλλων, όπως τα τρίτα μέρη. Στην ουσία προβαίνει σε κατάργηση των εν λόγω οδηγιών και σε αντικατάστασή τους, χωρίς ωστόσο να προβαίνει σε αλλαγή του περιεχομένου τους.⁶⁰

⁵⁵ Ibid,

⁵⁶ Ibid,

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/LSU/?uri=CELEX%3A32017L1132>

⁵⁹ Ibid,

⁶⁰ Ibid.

Η πρώτη Οδηγία φαινόταν μάλλον απλή. Σε πολλούς τομείς ωστόσο, αποτέλεσε τον ακρογωνιαίο λίθο και αποτέλεσε τη βάση του κανονισμού ή τη δομή της οδηγίας για το Ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο, ιδιαίτερα για μια απλή υπόθεση, όπως ο σχηματισμός και οι τρέχουσες επιχειρηματικές δραστηριότητες.⁶¹ Η οδηγία, μετά την πρόταση του 1964, υιοθετήθηκε το 1968, και τροποποιήθηκε το 2003 προκειμένου να ληφθούν επαρκώς υπόψη τα νέα ηλεκτρονικά μέσα και οι νέες τεχνολογίες.⁶² Το 2009, επανήλθε σε μία ενοποιημένη έκδοση. Ήταν η πρώτη εταιρική οδηγία που υιοθετήθηκε στην Ευρώπη των 6, χωρίς το Ηνωμένο Βασίλειο.⁶³

Η πρώτη εταιρική οδηγία εφαρμόστηκε μόνο σε εταιρείες περιορισμένης ευθύνης και ως εκ τούτου πάρθηκε μια θεμελιώδης απόφαση για το μέλλον, ενώ το ευρωπαϊκό δίκαιο αργότερα νοήθηκε ως ο νόμος των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης.⁶⁴ Στην περίπτωση άλλου τύπου εταιρειών, η διαφορετικότητα προφανώς δεν φάνηκε ως σημαντικό εμπόδιο στην ολοκλήρωση. Η πρώτη οδηγία είναι επίσης πολύ σημαντική και θεωρείται κλειδί για το εσωτερικό σύστημα, όσον αφορά το μελλοντικό ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο σε δύο τομείς.⁶⁵ Αρχικά, είναι ξεκάθαρο ότι η οδηγία προσανατολίζεται στη σχέση με το τρίτο μέρος, στην ακυρότητα και στις περιπτώσεις στις οποίες τα μέτρα που λαμβάνει το διοικητικό συμβούλιο δεν δεσμεύουν την εταιρεία και ελαχιστοποιούνται. Η εν λόγω οδηγία ονομάζεται ή και αποκαλείται από πολλούς ως η Οδηγία της Αποκάλυψης ή και η «Αποκαλυπτική Οδηγία».⁶⁶ Το αποκαλυπτικό ή και ενημερωτικό μοντέλο είναι ασφαλώς μείζονος σημασίας και για το ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο.⁶⁷

Η πρώτη οδηγία περί εταιρικού δικαίου δεν καθορίζει το περιεχόμενο του στάτους των εταιρειών. Ο διορισμός και τα μέρη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και οι καταστάσεις λογαριασμών βασίζονται σε ψηφίσματα και το εγγεγραμμένο κεφάλαιο δεν χρειάζεται να κατονομάζεται στο καταστατικό βάσει των εθνικών νομοθεσιών. Το περιεχόμενο του στάτους βασίζεται μόνο στη Δεύτερη Οδηγία.⁶⁸ Κατά την εκτέλεση του γενικού προγράμματος, η

⁶¹ Stefan Grundmann, *European Company Law* (2nd edn, Intersentia 2012) 144

⁶² *Ibid*,

⁶³ *Ibid*,

⁶⁴ *Ibid*,

⁶⁵ Stefan Grundmann, *European Company Law* (2nd edn, Intersentia 2012, 174

⁶⁶ *Ibid*,

⁶⁷ *Ibid*,

⁶⁸ *Ibid*,

Επιτροπή ΕΟΚ υπέβαλε στις 19 Φεβρουαρίου 1964 πρόταση για οδηγία του Συμβουλίου για το συντονισμό και την παροχή ισοδύναμων εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη των εταιρειών, όπως ορίζονται στο άρθρο 58, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των μελών τέτοιων εταιρειών και τρίτων. Αυτό το σχέδιο τροποποιήθηκε αργότερα και μετονομάστηκε σε πρώτο σχέδιο οδηγίας εταιρικού δικαίου.⁶⁹ Η προσθήκη της Οδηγίας αυτής, γνωστή ως «Η πρώτη Οδηγία» κατέστησε σαφές ότι η Επιτροπή είχε ήδη στο μυαλό της άλλες προτάσεις, ή μάλλον το πλήρες σχέδιο της σειράς των δώδεκα οδηγιών εταιρικού δικαίου, που αργότερα παραδόθηκαν με αυτήν την αριθμηση.⁷⁰

(IV) Σημαντικά άρθρα της πρώτης Οδηγίας και ανάλυσή της⁷¹:

ΑΡΘΡΟ 1⁷²:

Το άρθρο 1 της Οδηγίας 68/151/ΕΟΚ ακολουθεί το προοίμιο της Οδηγίας το οποίο αναφέρει ότι η Οδηγία αυτή έχει ετοιμαστεί με βάση και λαμβάνοντας υπόψη την Συνθήκη σχετικά με την ίδρυση της ΕΟΚ και κυρίως το άρθρο 54 (3) (ζ) της Συνθήκης, το πρόγραμμα σχετικά με την κατάργηση της ελευθερίας εγκατάστασης, τη γνώμη της Συνέλευσης, την πρόταση της Επιτροπής και τη γνώμη της Κοινωνικής και Οικονομικής Επιτροπής, συνεκτιμώντας βέβαια διάφορους άλλους παράγοντες. Μερικοί από τους παράγοντες αυτούς είναι αρχικά όπως προαναφέρθηκε η πρόνοια του άρθρου 54 (3) (ζ) σχετικά με την κατάργηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως. Έπειτα, λήφθηκε υπόψη ο συντονισμός των εθνικών διατάξεων σχετικά με την δημοσιότητα, την αρχή των υποχρεώσεων και την ακυρότητα των εταιρειών αυτών, με κύριο σκοπό την εξασφάλιση της προστασίας των συμφερόντων των τρίτων. Για την έκδοση της εν λόγω οδηγίας συνεκτιμήθηκε επίσης το γεγονός ότι η δημοσιότητα πρέπει να επιτρέπει στους τρίτους να γνωρίζουν τις ουσιώδεις καταστατικές πράξεις της εταιρείας, καθώς και κάποια από τα στοιχεία που τις αφορούν και κυρίως τα ατομικά στοιχεία των προσώπων που έχουν την εξουσία να την δεσμεύουν. Σημαντικό στοιχείο που λήφθηκε επίσης υπόψη, είναι ότι η προστασία των τρίτων πρέπει να εξασφαλίζεται με διατάξεις οι οποίες να περιορίζουν, όσο γίνεται, τους λόγους μη

⁶⁹ Nicola De luca, European Company Law (First edition edn, Cambridge 2016) 20

⁷⁰ Ibid,

⁷¹ Πρώτη οδηγία 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 1968 περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιρειών, κατά την έννοια του άρθρου 58 δεύτερη παράγραφος της συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταιρών και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες

⁷² Άρθρο 1 της οδηγίας 68/151/ΕΟΚ

ανίσχυρου των υποχρεώσεων οι οποίες αναλαμβάνονται εν ονόματι της εταιρείας. Τέλος, λήφθηκε υπόψη ότι για την ασφάλεια του δικαίου στις σχέσεις μεταξύ της εταιρείας και των τρίτων, όπως και μεταξύ των εταίρων, είναι αναγκαίο να περιορισθούν οι περιπτώσεις ακυρότητας, όπως και το αναδρομικό αποτέλεσμα της κήρυξης της ακυρότητας και να καθοριστεί σύντομη προθεσμία για την άσκηση τριτανακοπής κατά την εν λόγω κήρυξη. Το άρθρο 1 λοιπόν της Οδηγίας, εξηγεί ότι τα μέτρα συντονισμού, τα οποία καθορίζονται από την εν λόγω οδηγία σχετίζονται με τις νομοθετικές κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των ΚΜ που ισχύουν για κάποιες μορφές εταιρειών. Οι μορφές αυτές όπως καταγράφεται στο άρθρο 1 της Οδηγίας 68/151/ΕΟΚ, είναι η Γερμανία, το Βέλγιο, η Γαλλία, το Λουξεμβούργο, η Ιταλία και οι Κάτω Χώρες.

ΑΡΘΡΟ 2⁷³:

Το άρθρο 2 της Οδηγία αφορά τη δημοσίευση. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι τα ΚΜ λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, ώστε η υποχρέωση δημοσιότητας των εταιρειών να περιλαμβάνει συγκεκριμένες πράξεις και στοιχεία, όπως είναι η ιδρυτική πράξη και η τροποποίηση της. Επίσης, πρέπει να διατυπώνεται εκ νέου το νέο κείμενο της τροποποιηθείσας πράξεως, μετά από κάθε τροποποίηση της ιδρυτικής πράξεως του καταστατικού. Το άρθρο 2(1)(δ) της πρώτης οδηγίας, είναι πολύ σημαντικό και άξιο αναφοράς. Η αδράνεια των οργάνων-μελών πρέπει να γνωστοποιείται κατά το διορισμό και τη λήξη. Είναι σαφές ότι πρέπει να είναι ένας φορέας που προβλέπεται από το νόμο και οργανισμός εξουσιοδοτημένος αυτός ο οποίος θα εκπροσωπεί ή θα διαχειρίζεται την εταιρεία.⁷⁴ Επιπλέον, πρέπει να είναι σαφές από την αποκάλυψη εάν το διοικητικό συμβούλιο στο σύνολό του ή το μεμονωμένο μέλος έχει εξουσία εκπροσώπησης, ακόμα και αν αυτό καθιερώθηκε ήδη από το εθνικό δίκαιο. Αυτό το ερώτημα δεν είναι εναρμονισμένο και, ως εκ τούτου, ο τρίτος πρέπει να έχει την ευκολότερη δυνατή πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες.⁷⁵ Το άρθρο 2 (1) (ε) προβλέπει ότι πρέπει να περιλαμβάνεται τουλάχιστον κατά έτος το ύψος του καλυφθέντος κεφαλαίου εάν η ιδρυτική πράξη ή το καταστατικό αναφέρονται σε εγκεκριμένο κεφάλαιο, εκτός αν κάθε αύξηση του καλυφθέντος κεφαλαίου συνεπάγεται τροποποίηση του καταστατικού, του ισολογισμού και του λογαριασμού αποτελεσμάτων κάθε χρήσεως, οποιαδήποτε μεταφορά της έδρας της εταιρείας, τη λύση της

⁷³ Άρθρο 2 της οδηγίας 668/151/ΕΟΚ

⁷⁴ Stefan Grundmann, *European Company Law* (2nd edn, Intersentia 2012), 174

⁷⁵ *Ibid*,

εταιρείας, τη δικαστική απόφαση με την οποία κηρύσσεται η ακυρότητα της εταιρείας, το διορισμό και τα ατομικά στοιχεία των εκκαθαριστών αλλά και τις αντίστοιχες εξουσίες τους, εκτός αν οι εν λόγω εξουσίες προκύπτουν ρητά και αποκλειστικά από το εν λόγω καταστατικό, την περίπτωση της εκκαθάρισεως αλλά και τη διαγραφή από τα μητρώα σε εκείνα τα κράτη μέλη όπου η διαγραφή έχει έννομες συνέπειες. Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, αναφέρεται ότι για την εφαρμογή της παραγράφου 1(στ) της οδηγίας, ως κλειστές και ανώνυμες εταιρείες θεωρούνται όσες πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές, είναι όταν δεν δύνανται να εκδώσουν μετοχές στον κομιστή, δε δύνανται να τεθεί σε κυκλοφορία από οποιοδήποτε πρόσωπο «τίτλος στον κομιστή ονομαστικών μετοχών» κατά την έννοια του άρθρου 42 (γ) του Ολλανδικού Εμπορικού Κώδικα, οι μετοχές δε δύνανται να εισαχθούν στο χρηματιστήριο, περιέχεται ρήτρα στο καταστατικό η οποία αναφέρει ότι κάθε μεταβίβαση μετοχών σε τρίτους, χρειάζεται τη συγκατάθεση της εταιρείας με εξαίρεση τη μεταβίβαση λόγω θανάτου και αν το καταστατικό το προβλέπει, των μεταβιβάσεων προς το σύζυγο και τέλος αν το καταστατικό αναφέρει τη μορφή της κλειστής ανώνυμης εταιρείας, τότε η εταιρεία πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένες λέξεις ή αρχικά.

Στην απόφαση Manfred Danzer και Hannelore Danzer v. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως⁷⁶ τέθηκε το ζήτημα της δημοσιότητας των ετήσιων λογαριασμών και της προστασίας του επαγγελματικού απορρήτου. Στην υπόθεση αυτή αποφασίστηκε ότι η θέσπιση του άρθρου 2, παράγραφος 1(στ) της οδηγίας 68/151, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιρειών, κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες, και του άρθρου 47 της οδηγίας 78/660 περί των ετησίων λογαριασμών εταιριών ορισμένων μορφών, διατάξεων οι οποίες προβλέπουν την υποχρεωτική δημοσίευση των ετησίων λογαριασμών, «δεν συνιστά υπαίτια και παράνομη συμπεριφορά ικανή να στοιχειοθετήσει την ευθύνη της Κοινότητας». Ειδικότερα, ο πιθανός παράνομος χαρακτήρας μιας οδηγίας περί συντονισμού, δεν είναι αρκετός από μόνος του για να θεμελιώσει την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας, που στοιχειοθετείτε αποκλειστικά σε περίπτωση που υφίσταται κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου που έχει ως σκοπό το να απονεύμουν τα δικαιώματα στους ιδιώτες.

⁷⁶ Manfred Danzer και Hannelore Danzer v. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, 21/06/2006, Υπόθεση T-47/02

ΑΡΘΡΟ 3⁷⁷:

Το άρθρο 3 της πρώτης εταιρικής Οδηγίας της 9ης Μαρτίου 1968 είναι επίσης πολύ σημαντικό. Το ΔΕΕ όπως αναφέρεται σε πολλά άρθρα θα πρέπει να αποσαφηνίσει κατά πόσον το σκεπτικό για το λεγόμενο δικαίωμα στη λήθη μπορεί επίσης να εφαρμοστεί σε πληροφορίες που διατίθενται στα δημόσια μητρώα.⁷⁸ Υπό το φως αυτό, είναι σημαντικό να αναφερθεί η υπόθεση Google Ισπανίας⁷⁹.⁸⁰ Στην εν λόγω υπόθεση ο κ. Manni ήταν ο διαχειριστής και στη συνέχεια εκκαθαριστής μιας εταιρείας που συμπεριλήφθηκε στο ιταλικό εμπορικό μητρώο.⁸¹ Η εταιρεία χρεοκόπησε το 1992 και, το 2005, μετά την εκκαθάριση, αφαιρέθηκε από τον κατάλογο των ενεργών εταιρειών που παρέχονται από την εγγραφή αυτή.⁸² Ο ενάγων κατήγγειλε ότι οι πληροφορίες σχετικά με τους ρόλους που διαδραμάτισε η εταιρεία ήταν ακόμα διαθέσιμες στο ιστορικό τμήμα του μητρώου. Αυτό επέτρεψε στους μεσίτες δεδομένων να επαναχρησιμοποιούν τα δεδομένα αυτά με την επιφύλαξη της εμπορικής φήμης. Δεδομένου ότι ο κ. Manni έκρινε ότι τα στοιχεία τον επηρέασαν αρνητικά, το 2007, μήνυσε το Εμπορικό Επιμελητήριο του Lecce, ως διαχειριστή του τοπικού εμπορικού μητρώου όπου τα δεδομένα ήταν διαθέσιμα. Ζήτησε τη διαγραφή, ανωνυμοποίηση ή αποκλεισμό αυτών των πληροφοριών. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο (Tribunale di Lecce) αποδέχθηκε την αξίωση του ενάγοντος και διέταξε την ανωνυμοποίηση κάθε πληροφορίας που ο κ. Manni έθιξε στην διαλυμένη εταιρεία. Το δικαστήριο υποστήριξε ότι η ανωνυμοποίηση δεν επηρεάζει ιστορικές πληροφορίες για την εταιρεία, οι οποίες παρέχονται από το εμπορικό μητρώο. Ενάντια σε αυτή την απόφαση, το τοπικό Εμπορικό Επιμελητήριο άσκησε έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο.⁸³ Η προκατάληψη της εμπορικής φήμης του Manni οφειλόταν κυρίως στην επαναχρησιμοποίηση των πληροφοριών οι οποίες διατίθενται στο εμπορικό μητρώο με εμπόρους δεδομένων αλλά και λόγω της απόφασης του ενάγοντος να μηνύσει μόνο τον διαχειριστή του μητρώου για έναν λόγο που έχει παραμείνει άγνωστος.

⁷⁷ Άρθρο 3 της οδηγίας 668/151/EOK

⁷⁸ Alessandro Mantelero, 'Right to be Forgotten and Public Registers - A Request to the European Court of Justice for a Preliminary Ruling' [2016] 2(1) HEINONLINE 231

⁷⁹ Coogle Spain SL and Coogle Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos (AEPD) and Mario Costeja Gonzalez accessed 4 April 2016. CJEU, Case C-131/12, Google Spain' (2015).

⁸⁰ Ibid,

⁸¹ Ibid,

⁸² Ibid,

⁸³ Ibid, 232

Στην υπό εξέταση περίπτωση υπάρχει ένας υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων που διαδραματίζει κεντρικό ρόλο καθιστώντας τις πληροφορίες ευρέως προσβάσιμες (δηλαδή του Εμπορικού Επιμελητηρίου και της Google). Σε τέτοιες περιστάσεις, μια αγωγή κατά αυτής της κεντρικής φιγούρας παρέχει στον ενάγοντα έναν ευκολότερο τρόπο για την επίτευξη ευρύτερου αποτελέσματος όσον αφορά τον περιορισμό της δημοσιοποίησης προσωπικών πληροφοριών από το να ενεργεί κατά των διαφόρων οντοτήτων που έχουν καταστήσει ή θα καταστήσουν διαθέσιμες τις ίδιες πληροφορίες. Η διαγραφή, η ανωνυμοποίηση ή ο αποκλεισμός προσωπικών δεδομένων που αρχειοθετούνται στο Εμπορικό Μητρώο εμποδίζει κάθε περαιτέρω χρήση των πληροφοριών από τρίτο μέρος, εξυπαρχής. Αυτός μπορεί κάλλιστα να είναι ο λόγος για τον οποίο ο κ. Μαννί αποφάσισε να μηνύσει το Εμπορικό Επιμελητήριο, αντί να μηνύσει τους μεσίτες δεδομένων που χρησιμοποίησαν τις πληροφορίες που τον αφορούσαν, βλάπτοντας άμεσα τη φήμη του.⁸⁴

Η απόφαση αφορά τη σχέση μεταξύ των διαθέσιμων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε δημόσια μητρώα και το δικαίωμα του υποκειμένου των δεδομένων να περιορίσει την αποκάλυψη. Ως εκ τούτου, οι δικαστές περιγράφουν το κανονιστικό πλαίσιο σχετικά με τα εμπορικά μητρώα, το οποίο προβλέπεται από το δίκαιο της ΕΕ (Οδηγία 68/151/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2003/58/ΕΚ). Το Δικαστήριο παραδέχεται ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, ορισμένες διατάξεις περιορίζουν την αποθήκευση ή τη διαθεσιμότητα των αρχειοθετούντων δεδομένων στα δημόσια μητρώα. Παρ' όλα αυτά, με την εγγραφή στο εμπορικό μητρώο, οι δικαστές φαίνεται να αναγνωρίζουν διαφορετικά εμπόδια στον περιορισμό της δημοσιοποίησης δεδομένων. Αν και έκαναν ένα αίτημα για προδικαστικό στο ΔΕΕ, παρέχουν διάφορα επιχειρήματα που δικαιολογούν τα δημόσια διαθέσιμα δεδομένα, τα οποία παρέχονται από το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο εργασίας. Ταυτόχρονα, η απόφαση αφιερώνει μόνο μερικές σελίδες για την πιθανή εφαρμογή του δικαιώματος. Το πρώτο επιχείρημα αφορά την αρχιτεκτονική του εμπορικού μητρώου. Αυτό το μητρώο δεν βασίζεται στην καταχώριση/διαγραφή της ακολουθίας, αλλά υιοθετεί μοντέλο στο οποίο οι πιο πρόσφατες καταχωρίσεις πράξεων ή τα πραγματικά περιστατικά υπερισχύουν ασύμβατων πράξεων ή πραγματικών περιστατικών ήδη καταχωρημένων στο μητρώο (π.χ. η καταχώριση του μετοχικού κεφαλαίου υπερισχύει του αρχικού ποσού του κεφαλαίου).

⁸⁴ Ibid,

Ένα άλλο κρίσιμο επιχείρημα του Δικαστηρίου υπέρ της δημοσιοποίησης δεδομένων αφορά τη λειτουργία του μητρώου.⁸⁵ Το εμπορικό μητρώο διασφαλίζει την ασφάλεια στο εμπόριο και τη διαφάνεια των επιχειρηματικών πληροφοριών, παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με ορισμένα γεγονότα ή πράξεις που αφορούν εταιρείες, οι οποίες είναι σημαντικές για τους επιχειρηματικούς εταίρους και τις οικονομικές σχέσεις.⁸⁶ Ως εκ τούτου, ακόμη και στην περίπτωση διαλυμένης εταιρείας, ενδέχεται να υπάρξει ενδιαφέρον στο ότι τα ιστορικά δεδομένα που αφορούν την εταιρεία και οι επιχειρηματικές πληροφορίες, παραμένουν διαθέσιμες στο μητρώο. Από την άλλη, το Δικαστήριο αναγνωρίζει τους λόγους προστασίας του δικαιώματος του υποκειμένου των δεδομένων να ξεχαστεί.⁸⁷ Ωστόσο, σύμφωνα με την απόφαση του ΔΕΕ στην Google Spain, οι δικαστές τονίζουν ότι το δικαίωμα προστασίας δεδομένων δεν είναι απόλυτο και η δοκιμή εξισορρόπησης μεταξύ αυτού του δικαιώματος και άλλων αντικρουόμενων συμφερόντων είναι αναγκαία. Το ενδιαφέρον για την εύρυθμη λειτουργία των αγορών είναι ένα από αυτά τα αντικρουόμενα συμφέροντα.⁸⁸ Με βάση τα παραπάνω και από μια θεωρητική άποψη, το Δικαστήριο δεν φαίνεται να είναι αντίθετο με την εισαγωγή ορίων στη δημόσια διαθεσιμότητα επιχειρηματικών πληροφοριών που αρχειοθετούνται στο εμπορικό μητρώο. Ωστόσο, στην πράξη, οι Ιταλοί δικαστές επισημαίνουν ότι η προθεσμία για τη διαθεσιμότητα δεδομένων είναι δύσκολο να καθοριστεί, δεδομένου του γενικού συμφέροντος όσον αφορά την ασφάλεια δικαίου και τη διαφάνεια της αγοράς όπως προαναφέρθηκε.⁸⁹ Επιπλέον, το Δικαστήριο υπογραμμίζει τη δυσκολία ενός φορέα ή μίας αρχής που θα πρέπει να θέτει αυτούς τους περιορισμούς στη δημοσιοποίηση δεδομένων.

Τα αποτελέσματα της πρώτης οδηγίας ή αλλιώς της αποκαλυπτικής οδηγίας όπως την αποκαλούν οι αρθρογράφοι, είναι πολλά και σημαντικά. Το άρθρο 3(6) και 7 της πρώτης Οδηγίας ρυθμίζει τις επιπτώσεις που έχει η δημοσίευση στις νομικές σχέσεις και συναλλαγές⁹⁰. Ο κανονισμός αυτός δεν αφορά την προστασία της εμπορικής ονομασίας ή οποιονδήποτε μυστικών των επιχειρήσεων. Το καθεστώς στηρίζεται σε τρεις πυλώνες. Αρχικά, ο τρίτος μπορεί πάντα να επικαλεστεί την πραγματική νομική κατάσταση, έπειτα η εταιρεία μπορεί να επικαλεστεί νομική

⁸⁵ Ibid,

⁸⁶ Ibid, 232

⁸⁷ Ibid,

⁸⁸ Ibid, 233

⁸⁹ Ibid,

⁹⁰ Stefan Grundmann, European Company Law (2nd edn, Intersentia 2012, 182

αλλαγή για την οποία υπάρχει υποχρέωση εγγραφής μόνο αφού την καταχωρίσει και έχει «μεταδώσει» το γεγονός αυτό στον τρίτο και τρίτον και λιγότερο σαφές, ότι τα σφάλματα κατά τη διάρκεια της καταχώρισης και της δημοσίευσης καταλογίζονται στην εταιρεία, αν κάποιος ελέγχει τη διαδικασία.⁹¹

Αρνητικά αποτελέσματα πριν την δημοσίευση

Σημαντικό να τονιστεί είναι ότι ο τρίτος μπορεί πάντα να επικαλεστεί την πραγματική νομική κατάσταση, ακόμη και αν η αλλαγή θα έπρεπε να έχει καταχωριστεί, αλλά δεν έχει καταχωριστεί ή δημοσιευθεί (Άρθρο 3(7)).⁹² Αυτό είναι αλήθεια, ωστόσο, μόνο εάν η σχετική αλλαγή συνέβη στην πραγματικότητα, τότε είναι έγκυρη. Είναι κατανοητό ότι αυτό δεν συμβαίνει όταν η καταχώριση και ενδεχομένως ακόμη και η δημοσίευση είναι απαραίτητη. Το μέρος που είναι υπεύθυνο για την καταχώριση δεν μπορεί να επικαλεστεί νομική αλλαγή.⁹³ Αντίθετα, η εταιρεία μπορεί να αντιμετωπίσει την πραγματική νομική κατάσταση μόνο όταν είτε ο τρίτος την γνώριζε, είτε τηρήθηκαν οι διατυπώσεις (άρθρο 3 παράγραφος 6). Ως εκ τούτου, η αποτυχία εγγραφής προκαλεί αρνητικές επιπτώσεις. Από την άποψη αυτή, η τήρηση των διατυπώσεων ισοδυναμεί με γνώση εκ μέρους του τρίτου μέρους. Αυτό δεν ισχύει πλήρως σε μια πρώτη φάση δεκαπέντε ημερών, την οποία ο τρίτος λαμβάνει για τη συλλογή των πληροφοριών.⁹⁴ Σε αυτή τη φάση, ο τρίτος μπορεί να αποδείξει ότι ήταν αδύνατο για αυτόν να έχει τις πληροφορίες. Η βάση για την «εξυπακουόμενη γνώση», διαβιβάστηκε μέσω της διαδικασίας που θεσπίστηκε ομοίμορφα για τον σκοπό αυτό.⁹⁵ Για να επιτευχθεί αυτό το αποτέλεσμα, ο νομοθέτης της ΕΕ απαιτεί δημοσίευση, που σημαίνει ότι το γεγονός πρέπει να γνωστοποιηθεί στο κοινό. Αυτό και μόνο αποτελεί επαρκή βάση για τη δυνατότητα γνώσης.⁹⁶ Τρίτοι που έχουν επαγγελματικές επαφές με την εταιρεία (και πολλοί άλλοι) πρέπει να συμβουλευονται συνεχώς την επίσημη εφημερίδα για να είναι σίγουροι ότι οι αλλαγές δεν παραμένουν άγνωστες σε αυτούς, και να τις επικαλούνται.⁹⁷ Σημαντικό να τονίσουμε είναι και το ότι το κατά πόσον ο τρίτος έλαβε γνώση της δημοσίευσης είναι, φυσικά, άνευ σημασίας.⁹⁸

⁹¹ Ibid,

⁹² Stefan Grundmann, European Company Law (2nd edn, Intersentia 2012, 182

⁹³ Ibid,

⁹⁴ Ibid,

⁹⁵ Ibid,

⁹⁶ Ibid,183

⁹⁷ Ibid,183

⁹⁸ Ibid,

Ουσιαστικά, τα άλλα μέσα επικοινωνίας έχουν συνήθως και πάλι ως αποτέλεσμα οι αλλαγές να μπορούν να ληφθούν κατά του τρίτου μέρους.⁹⁹ Αυτό συμβαίνει όταν ο τρίτος συμβουλευεται το μητρώο (γνώση). Το ίδιο πρέπει να υποτεθεί εάν λάβει απόσπασμα από το μητρώο και στην περίπτωση των λίγων ενδείξεων σχετικά με την επιχειρησιακή περιφέρεια, τουλάχιστον εάν επισημανθούν οι αλλαγές.¹⁰⁰ Κατ'ακρίβειαν αυτό δεν επιβαρύνει υπερβολικά τους τρίτους που στην πραγματικότητα συμβουλευούνται δημοσιεύσεις.

Θετικά αποτελέσματα της δημοσίευσης

Σαφέστατα, το πλεονέκτημα της δημοσίευσης είναι κυρίως ότι αλιεύει όλους τους τρίτους και αποφεύγει τα προβλήματα απόδειξης.¹⁰¹ Το άρθρο 3(7) της πρώτης και δεύτερης παραγράφου, καταρχήν δείχνει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να αποφεύγουν διαφορές μεταξύ εγγραφής και δημοσίευσης, εάν είναι δυνατόν και πρέπει να θεσπίσουν διαδικασίες για αυτό το σκοπό (διαφορετικά υπάρχει ενδεχομένως κρατική ευθύνη).¹⁰² Επιπλέον, σημαντικό να τονιστεί είναι ότι ο κανόνας προβλέπει ότι, εάν υπάρχουν παρ' όλα αυτά δικομματικά, τότε η καταχώριση μπορεί να γίνει με επίκληση κατά του τρίτου μόνο σε περίπτωση γνώσης. Αυτό πράγματι, απορρέει ήδη από το άρθρο 3 παράγραφος 6.¹⁰³

Επιπλέον, όσον αφορά τα θετικά αποτελέσματα της δημοσίευσης πιο δύσκολο είναι το υπόλοιπο περιεχόμενο, που ασχολείται με τις θετικές επιπτώσεις των δημοσιεύσεων. Σε περιπτώσεις ασυμφωνίας μεταξύ δημοσίευσης και καταχώρισης, ο τρίτος μπορεί να επικαλεστεί την έκδοση που δημοσιεύθηκε, εκτός εάν γνώριζε ότι δεν ήταν σωστή και τότε η εταιρεία πρέπει να αγνοήσει την τελευταία.¹⁰⁴ Μολονότι η διατύπωση υποδηλώνει το αντίθετο, αρκεί ο τρίτος να γνώριζε ότι η δημοσιευμένη έκδοση ήταν εσφαλμένη νομική θέση στο μητρώο και τον φάκελο. Πράγματι, πολλές περιπτώσεις αμφισβητούνται. Η οδηγία προστατεύει ρητά τον τρίτο μόνο εάν η δημοσίευση και η καταχώριση αποκλίνουν.¹⁰⁵ Το ίδιο, ωστόσο, πρέπει να ισχύει κατά το πρώτο

⁹⁹ Ibid,

¹⁰⁰ Ibid,

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Ibid,184

¹⁰³ Ibid,

¹⁰⁴ Ibid,

¹⁰⁵ Ibid,

μέρος εάν και τα δύο είναι εσφαλμένα. Μπορεί να υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με το αν παρέχεται επίσης προστασία σε περίπτωση που μόνο η εγγραφή είναι λανθασμένη. Ακόμα πιο αμφιλεγόμενο είναι το ερώτημα του κατά πόσον η εταιρεία πρέπει τουλάχιστον να προκάλεσε την εσφαλμένη δημοσίευση, επειδή έκανε την κατάθεση-καταχώρηση, μολονότι ήταν σωστή.¹⁰⁶ Στην οδηγία, δεν υπάρχει κάποια βάση για την ερμηνεία αυτή.¹⁰⁷ Το αντικείμενο της οδηγίας είναι να προστατεύσει τα τρίτα μέρη. Το εθνικό δίκαιο μπορεί να καταδεικνύει την κρατική ευθύνη υπέρ της εταιρείας και συνήθως η εταιρεία είναι καλύτερα εξοπλισμένη για να προσφύγει κατά του αρμόδιου φορέα ή για να εποπτεύει τη δημοσίευση ή να λάβει υπόψη τα γεγονότα.¹⁰⁸ Επιπλέον, δεν είναι ξεκάθαρο κατά πόσο ένα εσφαλμένο απόσπασμα μπορεί επίσης να αποτελέσει τη βάση της προστασίας από τρίτους. Στην τελευταία περίπτωση, αυτό φαίνεται δικαιολογημένο, δεδομένου ότι η ευθύνη της εταιρείας είναι πιο άμεση, ενώ στην πρώτη περίπτωση, η κρατική ευθύνη φαίνεται να είναι η μόνη βοήθεια για τον τρίτο.¹⁰⁹

ΑΡΘΡΟ 4¹¹⁰:

Το άρθρο 4 αναφέρει ότι τα ΚΜ καθορίζουν ότι οι επιστολές και τα έγγραφα παραγγελίας πρέπει να φέρουν συγκεκριμένες ενδείξεις. Οι ενδείξεις αυτές είναι αρχικά το μητρώο στο οποίο έχει ανοιχτεί ο φάκελος που αναφέρεται στο άρθρο 3, ο αριθμός καταχώρησης της εταιρείας στο εν λόγω μητρώο, καθώς και η μορφή της εταιρείας, ο τόπος της έδρας της και αν συντρέχει λόγος την κατάσταση εκκαθάρισεως όπου βρίσκεται. Επίσης, αν στα έγγραφα της αυτά γίνεται μνεία του κεφαλαίου της εταιρείας, τότε η ένδειξη πρέπει να αναφέρει το καλυφθέν και το καταβεβλημένο κεφάλαιο.

ΑΡΘΡΟ 5¹¹¹:

Το άρθρο 5 τονίζει ότι κάθε ΚΜ ορίζει τα υποχρεωμένα σε περίπτωση εκπλήρωσης των διατυπώσεων της δημοσιότητας πρόσωπα.

¹⁰⁶ Ibid,

¹⁰⁷ Ibid,

¹⁰⁸ Ibid,

¹⁰⁹ Ibid,185

¹¹⁰ Άρθρο 4 της οδηγίας 668/151/ΕΟΚ

¹¹¹ Άρθρο 5 της οδηγίας 668/151/ΕΟΚ

ΑΡΘΡΟ 6¹¹²:

Το άρθρο 6 της πρώτης οδηγίας 68/151/ΕΟΚ, υπογραμμίζει την ανάγκη οι κυρώσεις των παραβάσεων του δικαίου της Κοινότητας να είναι κατάλληλες, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, οδηγία του Συμβουλίου της 8^{ης} Μαρτίου του 1968 σχετικά με τους συντονισμούς των διασφαλίσεων, οι οποίες για την προστασία των συμφερόντων των μελών και άλλων, απαιτούνται από τα κράτη μέλη των εταιρειών κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.¹¹³

Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-387/02, C-391/02 και C-403/02¹¹⁴ αποφασίστηκε ότι το σύστημα κυρώσεων, για την περίπτωση ελλείψεως δημοσιότητας των ετησίων λογαριασμών, που προβλέπει το άρθρο 6 της πρώτης οδηγίας 68/151, σχετικά με τον συντονισμό, ώστε να καταστούν ισοδύναμες, των εγγυήσεων που απαιτούνται, στα κράτη μέλη, εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων, «έχει την έννοια ότι περιλαμβάνει όχι μόνο την περίπτωση ελλείψεως οποιασδήποτε δημοσιότητας των ετησίων λογαριασμών, αλλά, επίσης, και την περίπτωση δημοσιότητας ετησίων λογαριασμών οι οποίοι δεν έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τους κανόνες της τέταρτης περί εταιριών οδηγίας 78/660, η οποία στηρίζεται στο άρθρο 54, παράγραφος 3 (ζ), της Συνθήκης και αφορά τους ετήσιους λογαριασμούς ορισμένων μορφών εταιριών, όσον αφορά το περιεχόμενο και τους λογαριασμούς.» «Εν αντιθέσει το άρθρο 6 της πρώτης οδηγίας, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι εφαρμόζεται επί της τηρήσεως των υποχρεώσεων των σχετικών με τους ενοποιημένους λογαριασμούς, που επιβλήθηκαν με την έβδομη οδηγία 83/349, της σχετικής με τους ενοποιημένους λογαριασμούς, στην οποία ουδόλως παραπέμπει η πρώτη οδηγία.»

ΑΡΘΡΟ 7, 8 & 9¹¹⁵ :

Στο δεύτερο μέρος της Οδηγίας και συγκεκριμένα στο άρθρο 7 εξηγείται ότι τα πρόσωπα που έχουν ενεργήσει στο όνομα εταιρείας υπό ίδρυση και πριν την κτίση της νομικής της προσωπικότητας, εάν η εταιρεία δεν αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις

¹¹² Άρθρο 6 της οδηγίας 668/151/ΕΟΚ

¹¹³ Marielle Hartman and Gert-Jan Vossestein, 'Survey of Legislation and Case Law,' [2016] 2(1) HEINONLINE 124

¹¹⁴ C-387/02, C-391/02 και C-403/02 Ποινικές διαδικασίες v. Silvio Berlusconi κ.λπ, 03/05/2005

¹¹⁵ Άρθρο 7,8,9 της οδηγίας 68/151/ΕΟΚ

ενέργειες τους, ευθύνονται απεριόριστα εκτός εάν υπάρχει αντίθετη συμφωνία. Το άρθρο 8 προνοεί ότι η εκπλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας που σχετίζονται με τα πρόσωπα τα οποία με την ιδιότητα του οργάνου έχουν την εξουσία να δεσμεύουν την εταιρεία, καθιστά κάθε παρατυπία κατά το διορισμό τους μη αντιτάξιμη κατά τρίτων, εκτός αν η εταιρεία αποδείξει ότι οι εν λόγω τρίτοι γνώριζαν την παρατυπία. Η παράγραφος 9 της εν λόγω Οδηγίας που είναι και η τελευταία του δεύτερου μέρους της Οδηγίας, προνοεί ότι η εταιρεία δεσμεύεται έναντι τρίτων από τις πράξεις των οργάνων της, ακόμα και αν οι εν λόγω πράξεις δεν εμπίπτουν στον εταιρικό σκοπό, εκτός αν οι πράξεις αυτές αποτελούν υπέρβαση των εξουσιών που ο νόμος παρέχει ή επιτρέπει να παρέχονται στα όργανα αυτά. Τα ΚΜ μπορούν ωστόσο, να προβλέπουν ότι η εταιρεία δεσμεύεται όταν οι εν λόγω πράξεις υπερβαίνουν τα όρια του εταιρικού σκοπού εφόσον η εταιρεία αποδεικνύει ότι ο τρίτος γνώριζε την υπέρβαση ή δε μπορούσε να την γνωρίζει, λαμβάνοντας υπόψιν τις περιστάσεις. Η δημοσίευση ωστόσο του εταιρικού σκοπού από μόνη της δεν αποτελεί επαρκή απόδειξη. Οι περιορισμοί της εξουσίας των οργάνων της εταιρείας που προκύπτουν από το καταστατικό ή από τις αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων, δε δύνανται να αντιταχθούν κατά τρίτων, ακόμα και αν έχουν δημοσιευθεί. Τέλος, αν προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία ότι η εξουσία εκπροσώπησης της εταιρείας μπορεί κατά παρέκκλιση από τη σχετική νομική ρύθμιση να παρέχεται από το καταστατικό σε ένα μόνο πρόσωπο ή σε περισσότερα που ενεργούν από κοινού, η νομοθεσία αυτή μπορεί να προβλέπει το αντιτάξιμο της εν λόγω διάταξης του καταστατικού κατά τρίτων υπό τον όρο ότι θα αφορά τη γενική εξουσία εκπροσώπησης. Το αντιτάξιμο μιας τέτοιας καταστατικής διάταξης κατά τρίτων ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 3.

ΑΡΘΡΟ 10-14¹¹⁶:

Στο τρίτο μέρος της πρώτης οδηγίας ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου περιλαμβάνονται τα άρθρα 10 μέχρι 14 και είναι το μέρος της Οδηγίας που ασχολείται με την ακυρότητα. Καταρχάς, στο άρθρο 10 αναφέρεται ότι σε όλα τα ΚΜ των οποίων η νομοθεσία δεν προβλέπει κατά την ίδρυση της εταιρείας προληπτικό έλεγχο είτε διοικητικό είτε δικαστικό, η ιδρυτική πράξη και το καταστατικό της εταιρείας, όπως επίσης και οι τροποποιήσεις των πράξεων αυτών πρέπει να συντελούνται με δημόσιο έγγραφο. Το άρθρο 11 της Οδηγίας, προβλέπει ότι η νομοθεσία των ΚΜ δεν μπορεί να ρυθμίζει την ακυρότητα των εταιρειών παρά μόνο υπό κάποιους συγκεκριμένους

¹¹⁶ Άρθρο 10,11,12,13 και 14 της οδηγίας 668/151/ΕΟΚ

όρους. Οι όροι αυτοί, είναι ότι η ακυρότητα πρέπει να κηρύσσεται με δικαστική απόφαση και επιπλέον ότι οι μόνες περιπτώσεις κατά τις οποίες πρέπει να αναγγέλλεται η ακυρότητα είναι σε περίπτωση έλλειψης της ιδρυτικής πράξης ή της μη τήρησης των διατυπώσεων προληπτικού ελέγχου είτε της υποχρέωσης κατάρτισης δημόσιου εγγράφου.

Έπειτα, άλλες περιπτώσεις είναι ο παράνομος ή αντίθετος προς τη δημόσια τάξη χαρακτήρας του σκοπού της εταιρείας, η απουσία από την ιδρυτική πράξη ή από το καταστατικό κάθε ένδειξης σχετικής με την επωνυμία της εταιρείας, τις εισφορές, του ύψους του καλυφθέντος κεφαλαίου ή τον σκοπό της εταιρείας, η μη τήρηση των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας των σχετικών με την ελάχιστη καταβολή του εταιρικού κεφαλαίου, η ανικανότητα όλων των ιδρυτικών εταίρων και το γεγονός ότι αντίθετα προς την εθνική νομοθεσία που διέπει την εταιρεία ο αριθμός των ιδρυτών εταίρων είναι κατώτερος των 2. Με εξαίρεση τις εν λόγω περιπτώσεις ακυρότητας, οι εταιρείες δεν υπόκεινται σε άλλους λόγους ανυπόστατου, απόλυτου ή σχετικής ακυρότητας ή ακυρωσίας. Το άρθρο 12 της εν λόγω Οδηγίας υπογραμμίζει ότι το κατά τρίτων αντιτάξιμο της δικαστικής απόφασης που κηρύσσει την ακυρότητα ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 3. Επιπλέον, η ακυρότητα επιφέρει την εκκαθάριση της εταιρείας, όπως συμβαίνει και με τη λύση της εταιρείας, η ακυρότητα επίσης δε θίγει αυτή καθαυτή την ισχύ των υποχρεώσεων της εταιρείας ή εκείνων που έχουν αναληφθεί έναντι αυτής, με την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων της εκκαθάρισης. Εν συνεχεία οι συνέπειες της ακυρότητας μεταξύ των εταίρων δύνανται να ρυθμιστούν από τη νομοθεσία κάθε ΚΜ. Τέλος, οι κοιμιστές μεριδίων ή μετοχών συνεχίζουν να υποχρεώνονται στην καταβολή του αναληφθέντος και μη καταβεβλημένου κεφαλαίου, στο μέτρο που αυτό επιβάλλουν οι έναντι των δανειστών αναλυφθείσες υποχρεώσεις. Όσον αφορά το άρθρο 13 της εν λόγω Οδηγίας ξεκαθαρίζεται ότι τα ΚΜ εισάγουν, εντός προθεσμίας 18 μηνών από την κοινοποίηση της οδηγίας, κάθε απαραίτητη τροποποίηση στις κανονιστικές, διοικητικές ή νομοθετικές διατάξεις τους για να συμμορφωθούν προς τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας και πληροφορούν αμέσως σχετικά με αυτό την Επιτροπή. Καταλήγοντας, το άρθρο 14 της Οδηγίας αναφέρει ρητά ότι η παρούσα Οδηγία απευθύνεται σε όλα τα ΚΜ της Κοινότητας.

(V) Ευθύνες και κυρώσεις που προκύπτουν από την πρώτη εταιρική Οδηγία

Σχετικά με την ευθύνη των ατόμων και τις κυρώσεις της πρώτης οδηγίας, πολύ σημαντική είναι η ευθύνη καταχώρησης που δεν είναι εναρμονισμένη.¹¹⁷ Το ερώτημα του ποια άτομα είναι υπεύθυνα για τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις γνωστοποίησης, επαφίεται ρητά στους εθνικούς νομοθέτες, στο άρθρο 6 της πρώτης οδηγίας, και αργότερα στην τέταρτη οδηγία για τους λογαριασμούς και το γενικό ενημερωτικό δελτίο, στις οδηγίες για τις εξαγορές και την διαφάνεια για το ενημερωτικό δελτίο, την ad hoc δημοσιότητα και τη διαφάνεια των σημαντικών συμμετοχών.¹¹⁸ Αυτό σημαίνει ότι το δίκαιο της ΕΕ δεν επηρεάζει ούτε το έμμεσα μη εναρμονισμένο ζήτημα των αρμοδιοτήτων.¹¹⁹

Πολύ σημαντικό είναι και το άρθρο 7 της οδηγίας, το οποίο σκιαγραφεί τις κυρώσεις που έχει ένα μέρος το οποίο εναρμονίζεται, καθώς υπάρχουν κατευθυντήριες γραμμές, τις οποίες πρέπει να τηρεί το εθνικό δίκαιο κατά τη ρύθμιση των κυρώσεων.¹²⁰ Το άρθρο 7 τονίζει, δύο είδη παραβιάσεων, αρχικά τη μη δημοσίευση λογαριασμών και έπειτα τη μη υποβολή των απαιτούμενων ενδείξεων σχετικά με την επιχειρηματική κρίση, ότι δηλαδή οι κυρώσεις πρέπει να «είναι κατάλληλες».¹²¹ Πλέον ο κανόνας αυτός δεν είναι και τόσο απαραίτητος. Το ΔΕΚ δηλώνει, βάσει του άρθρου 10 ΕΚ, ότι οι κυρώσεις στο εθνικό δίκαιο πρέπει πάντοτε να είναι «αποτελεσματικές, αναλογικές και αποθαρρυντικές-αποτρεπτικές» (απαίτηση ευπρέπειας) και όχι πιο επιεικές από τις κυρώσεις που επιβάλλονται για την παραβίαση παρόμοιων εθνικών κανόνων που εισήγαγε αυτόνομα ο εκάστοτε νομοθέτης (απώτερος στόχος είναι η απαγόρευση των διακρίσεων).¹²² Ο νομοθέτης της Ένωσης δεν μπορεί, στο παράγωγο δίκαιο, να περικόψει τις κατευθυντήριες γραμμές βάσει του δικαίου της Συνθήκης της ΕΕ και, ως εκ τούτου, για παραβίαση των κανόνων που δεν κατονομάζονται στο άρθρο 7, αποκλείεται ένα επιχείρημα που βασίζεται σε αυτή τη διάταξη.¹²³

¹¹⁷ Stefan Grundmann, *European Company Law* (2nd edn, Intersentia 2012), 185

¹¹⁸ *Ibid.*,

¹¹⁹ *Ibid.*

¹²⁰ *Ibid.*,

¹²¹ *Ibid.*,

¹²² *Ibid.*,

¹²³ *Ibid.*

Για τους κανόνες δημοσίευσης που περιέχονται ιδίως στην πρώτη και τη δεύτερη οδηγία, το ΔΕΚ προσδιόρισε συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές στην απόφαση Daihatsu¹²⁴. Στην περίπτωση εκείνη υπήρχε ως κατευθυντήρια γραμμή το σημείο 6 της πρώτης πρότασης της σκέψης 335 του γερμανικού εμπορικού κώδικα (παλαιά έκδοση) σε συνδυασμό με τη δεύτερη πρόταση της παραγράφου, η οποία προέβλεπε πρόστιμα, αλλά μόνο εάν ένα μέλος ή ένας πιστωτής υπέβαλε αίτηση.¹²⁵ Στην πράξη, οι εταιρείες συμμορφώνονται με την υποχρέωση του να αποκαλύψουν μόνο το ένα δέκατο των περιπτώσεων.¹²⁶ Το ΔΕΕ αποφάσισε ότι ούτε η νομική βάση που περιέχεται στο άρθρο 44, σημερινό άρθρο 50 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, ούτε η πρώτη οδηγία πρέπει να γίνουν κατανοητές υπό την έννοια ότι οι κανόνες περί αποκάλυψης στοχεύουν στην προστασία μόνο τρίτων που είχαν ήδη νομική σχέση με την εταιρεία. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο, ο κανόνας περί κυρώσεων θεωρήθηκε αναποτελεσματικός εάν η αίτηση μέλους ή πιστωτή ήταν αναγκαία.¹²⁷ Αυτό σημαίνει ότι, ενώ η ρύθμιση των κυρώσεων εξακολουθεί να εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαίου, το δίκαιο της ΕΕ ορίζει τουλάχιστον αυστηρά όρια. Το εθνικό δίκαιο πρέπει να προβλέπει νομοθετικά τουλάχιστον ότι μπορούν να εφαρμόσουν όλα τα τρίτα μέρη ή ότι μπορούν να επιβληθούν αυτεπάγγελτα πρόστιμα.¹²⁸

Είναι γεγονός ότι με την εμπλοκή του το ΔΕΚ αποφάσισε επίσης ότι η χορήγηση μόνο του δικαιώματος επιβολής της αποκάλυψης δεν αρκεί, ακόμη και αν ο κύκλος των πιθανών αιτούντων διευρυνθεί σε μεγαλύτερο βαθμό, πρέπει να υπάρχουν στοιχεία ποινής σε περιπτώσεις παραβίασης, ενώ ούτε και το ΔΕΚ αποφάσισε σχετικά με το ύψος του προστίμου.¹²⁹ Ορισμένοι Γερμανοί συγγραφείς πιστεύουν ότι το πρόστιμο των 5.000 ευρώ δεν αρκεί και ούτε μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικό. Από αυτήν την άποψη, είναι σίγουρα σημαντικό το εάν μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο σε επανειλημμένες περιπτώσεις.¹³⁰ Ο φορέας που είναι αρμόδιος για την εγγραφή είναι σίγουρα υποχρεωμένος να κάνει χρήση της διακριτικής του ευχέρειας σύμφωνα με

¹²⁴ C-97/96 Daihatsu (1997) ECR I-6843 (6843-6866) there were parallel proceedings for violation of the Treaty (with parallel result): ECJ case C-191/95 Commission v. Germany (1998) ECR I-5449

¹²⁵ Stefan Grundmann, *European Company Law* (2nd edn, Intersentia 2012), 186

¹²⁶ *Ibid*, 186

¹²⁷ *Ibid*,

¹²⁸ *Ibid*

¹²⁹ *Ibid*,

¹³⁰ *Ibid*,

την οδηγία.¹³¹ Σαφέστατα, μια πρακτική που οδηγεί σε σημαντικό βαθμό σε μη συμμόρφωση είναι αναποτελεσματική και πρέπει να ενισχυθεί.¹³²

Σημαντικό ζήτημα προς αναφορά είναι και η μεταφορά της πρώτης οδηγίας από τη συγκριτική προοπτική του δικαίου. Σαφέστατα, υπάρχει καλό υλικό συγκριτικού δικαίου όσον αφορά τη μεταφορά της οδηγίας.¹³³ Η μεταφορά της οδηγίας ήταν ιδιαίτερα εύκολη για τη Γερμανία, η οποία χρησίμευσε ως πρότυπο, αν και αξιοσημείωτη είναι η επέκταση του κανόνα σχετικά με την αποκάλυψη και τα αποτελέσματά της σε όλους τους εμπόρους και ο παραλληλισμός με ορισμένες άλλες χώρες. Τα βασικά προβλήματα, εγκυμονούν στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι δημοσιεύσεις περιέχουν σφάλματα τα οποία δεν έχουν εγγραφεί και όταν κανένα κράτος μέλος δεν επιτρέπει στην εταιρεία να επικαλεστεί το γεγονός ότι η καταχώριση ήταν σωστή, στους κανόνες σχετικά με την απεριόριστη εξουσία εκπροσώπησης, όπου σε χώρες του Αγγλοσαξονικού συστήματος το παραδοσιακό δόγμα του καθ' υπέρβαση των κανόνων είχε να αντιμετωπίσει προβλήματα για μεγάλο χρονικό διάστημα και ο περιορισμός των λόγων ακυρότητας, ο οποίος δεν έχει εφαρμοστεί με συνέπεια στη Γαλλία, αλλά ο οποίος αλλού έχει γίνει αποδεκτός ως έχει (Γερμανία, Ιταλία, Μπενελούξ) ή ακόμη και επεκτάθηκε σε πλήρη κατάργηση της έννοια της ακυρότητας ενώ ο εκ των προτέρων έλεγχος εξακολουθεί να εντατικοποιείται (Ηνωμένο Βασίλειο).¹³⁴

(VI) Εισαγωγή της πρώτης εταιρικής οδηγίας στο Κυπριακό Εταιρικό Δίκαιο:

Διαμόρφωση του περί εταιρειών νόμου κεφ.113:

Ο περί εταιρειών νόμος (Κεφ.113) αποτελεί αναμφισβήτητα ένα από τα πιο πολυσυζητημένα νομοθετήματα του Κυπριακού δικαίου. Πρότυπο και καθοδηγητής του κεφαλαίου 113 είναι το Αγγλικό Companies Act 1948 που στα περισσότερα σημεία ομοιάζει και ακολουθεί ο Κυπριακός νόμος για τις εταιρείες.¹³⁵ Αναμφισβήτητα ωστόσο, τεράστιο ρόλο στη διαμόρφωση του Κυπριακού Εταιρικού δικαίου διαδραμάτισε το κοινοτικό κείμενο, καθώς πρόσθεσε δραστηριότητες ή και πλησίασε τις δυνατότητες επέκτασης σχετικά με τις εργασίες των

¹³¹ Ibid, 187

¹³² Ibid, 187

¹³³ Ibid, 187

¹³⁴ Ibid, 188

¹³⁵ Τατιανή-Ελένη Συνοδινού, Κυπριακό Ιδιωτικό Δίκαιο (1st edn, ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2014) 681

νομικών προσώπων στην Δημοκρατία.¹³⁶ Η εναρμόνιση του Κυπριακού εταιρικού δικαίου με την πρώτη εταιρική οδηγία περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη εκ μέρους των εταιρειών, πραγματοποιήθηκε με τον Ν. 151(I)/2000.¹³⁷ Το περί εταιρειών δίκαιο, ρυθμίζεται από τον περί εταιρειών νόμο, κεφ. 113 όπως τροποποιήθηκε με τους νόμους του 1968, 76 του 1977, 17 του 1979, 105 του 1985, 198 του 1986, 19 του 1990, 41 (I) του 1994, 15 (I) του 1995, 21 (I) του 1997, 82(I) του 1999, 149 (I) του 1999, 2(I) του 2000, 135(I) του 2000 και 151 (I) του 2000.¹³⁸ Συγκεκριμένα, το κεφάλαιο 113 έχει θεσπιστεί την 16.2.1951 και ομοιάζει σε μεγάλο βαθμό με το Αγγλικό Companies Act, του 1948 όπως προαναφέρθηκε. Πριν το 1951 οι νόμοι που υπήρχαν ήταν οι Νόμοι Companies (Limited Liability) Laws 1922 to 1944, και Companies (Limited by Guarantee) Law, 1949.¹³⁹ Σε συμφωνία με το άρθρο 389 του Νόμου (κεφ.113), εταιρείες οι οποίες ήταν ήδη εγγεγραμμένες το 1951 συνέχισαν να είναι εγγεγραμμένες με το νέο Νόμο.¹⁴⁰ Όποιος μελετά το Κυπριακό εταιρικό δίκαιο πρέπει να λαμβάνει υπόψη του και τους Αγγλικούς όρους, ώστε να αντλεί τη σωστή βοήθεια, με σκοπό τη σωστή ερμηνεία του Κυπριακού Νόμου από την Αγγλική αντίστοιχη νομοθεσία και νομολογία¹⁴¹. Με βάση τον περί εταιρειών Νόμο Κεφ.113 δημοσιοποίηση σημαίνει την παρουσίαση στην εταιρεία σε γενική συνέλευση, την αποστολή εγγράφων βάσει του εδαφίου (2) του άρθρου 152, ως και την κάθε ανάγνωση, ανακοίνωση, έκδοση, κυκλοφορία ή δημοσίευση.¹⁴²

Στον περί εταιρειών νόμο κεφάλαιο 113 του Κυπριακού εταιρικού δικαίου και πιο συγκεκριμένα στην ερμηνεία του άρθρου 201 (Θ) εξηγείται ότι η «Οδηγία 68/151/ΕΟΚ» σημαίνει την Πρώτη οδηγία 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 1968 περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιρειών, κατά την έννοια του άρθρου 58 δεύτερη παράγραφος της συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες, όπως αυτή εκάστοτε τροποποιείται και/ή αντικαθίσταται».¹⁴³ Πολύ βοηθητική σχετικά με το ζήτημα της ερμηνείας ενός νόμου είναι η υπόθεση Wilson Χρυσούλα και άλλη ν. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Διευθυντή

¹³⁶ Ibid, 683

¹³⁷ Ibid, 685

¹³⁸ Γιώργος Κακογιάννη, ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (1η edn, PILACO PUBLISHERS LTD 2001) 1

¹³⁹ Ibid,

¹⁴⁰ Ibid,

¹⁴¹ Ibid,

¹⁴² Ο περί Εταιρειών Νόμος (ΚΕΦ.113)

¹⁴³ Ο περί Εταιρειών Νόμος (ΚΕΦ.113)

Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων (1991)¹⁴⁴, στην οποία το Δικαστήριο ανέφερε ότι « Σκοπός της ερμηνείας του Νόμου είναι η ανεύρεση της πρόθεσης του νομοθέτη. Όπου το λεκτικό είναι σαφές, το Δικαστήριο ερμηνεύει το νόμο με βάση τη φυσική και συνήθη έννοια των λέξεων, ενώ όπου υπάρχει ασάφεια, ολόκληρο το σχετικό μέρος του νόμου ή ολόκληρος ο νόμος εξετάζονται, λαμβάνοντας βεβαίως υπόψη την κατάσταση της νομοθεσίας κατά το χρόνο θέσπισης του νόμου και την ανάγκη ή το κακό που σκόπευε να ικανοποιήσει ή θεραπεύσει. Παρόλο που οι λέξεις σε ένα νομοθέτημα γενικά ερμηνεύονται με τη συνήθη σημασία τους, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το αντικείμενο και ο σκοπός του νόμου, όποτε και οι λέξεις ερμηνεύονται με βάση τα συμφραζόμενα.». Στην ουσία αυτό που πρέπει να γίνεται κατά την ερμηνεία του νόμου είναι να χρησιμοποιείται και η γραμματική αλλά και η τελεολογική ερμηνεία, να γίνεται δηλαδή ένας συνδυασμός, με απώτερο σκοπό την ορθότερη ερμηνεία του νόμου.

Το άρθρο 4 του νόμου περί εταιρειών (Κεφ.113) προνοεί τις απαιτήσεις σχετικά με το ιδρυτικό έγγραφο. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, το ιδρυτικό έγγραφο πρέπει να πληροί κάποιες προϋποθέσεις.¹⁴⁵ Πιο συγκεκριμένα πρέπει να αναφέρονται στο ιδρυτικό έγγραφο, σύμφωνα με το άρθρο 4 το όνομα της εταιρείας, οι σκοποί της, η ρήτρα περιορισμένης ευθύνης και ο όρος για το μετοχικό κεφάλαιο σε περίπτωση που πρόκειται για εταιρεία με μετοχές.¹⁴⁶ Στο σημείο εκείνο φαίνεται η ενσωμάτωση της πρώτης οδηγίας εταιρικού κοινοτικού δικαίου στο κυπριακό εταιρικό δίκαιο και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο 113 του νόμου περί εταιρειών.¹⁴⁷

Ενσωμάτωση της Οδηγίας στην Κύπρο:

Το 2000 η Κύπρος ενσωμάτωσε την Οδηγία 68/151/ΕΟΚ του Κοινοτικού δικαίου με τον Νόμο περί εταιρειών (τροποποιητικό) (άρθρο 3) του 2000, ο οποίος εκδόθηκε με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, σύμφωνα με το άρθρο 52 του Συντάγματος. Ο Ν. 151 (I)/2000 είναι ο νόμος ο οποίος τροποποίησε τον Περί εταιρειών νόμο. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 της εν λόγω νομοθεσίας, ο νόμος αυτός θα διαβάζεται μαζί με τον Περί εταιρειών Νόμο. Στην Νομοθεσία αυτή και πιο συγκεκριμένα στο άρθρο 2 του ν.151 (I)/2000 αναφέρεται

¹⁴⁴ Wilson Χρυσούλα και άλλη v. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Διευθυντή Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων (1991) 4 CLR 3294

¹⁴⁵ Τατιανή-Ελένη Συνοδινού, Κυπριακό Ιδιωτικό Δίκαιο (1st edn, ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2014) 693

¹⁴⁶ Ibid,

¹⁴⁷ Ibid.

ρητά ότι το άρθρο 33 Α του νόμου περί εταιρειών ή αλλιώς του βασικού νόμου καταργείται και αντικαθίσταται από το νέο άρθρο 33 Α, το οποίο αναφέρει ότι «η εταιρεία δεσμεύεται έναντι τρίτων από πράξεις ή συναλλαγές των αξιωματούχων της, έστω και αν τέτοιες πράξεις ή συναλλαγές δεν εμπίπτουν στους σκοπούς της εταιρείας, εκτός εάν τέτοιες πράξεις ή συναλλαγές τελούνται καθ' υπέρβασιν των εξουσιών που ο νόμος παρέχει ή επιτρέπει να παρέχονται στους συγκεκριμένους αξιωματούχους». ¹⁴⁸ «Νοείται ότι, η εταιρεία δε δεσμεύεται έναντι τρίτων σε περίπτωση που τέτοιες πράξεις ή συναλλαγές δεν εμπίπτουν στους σκοπούς της εταιρείας, εάν και εφόσον, η εταιρεία αποδείξει ότι το τρίτο πρόσωπο γνώριζε ότι οι πράξεις ή συναλλαγές δεν εμπίπτουν στους σκοπούς της εταιρείας ή δεν ήταν δυνατό λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, να το αγνοεί. Νοείται περαιτέρω, ότι η δημοσίευση του ιδρυτικού εγγράφου και καταστατικού της εταιρείας δεν αποτελεί, από μόνη της, επαρκή απόδειξη γνώσης από μέρος τρίτου προσώπου.» Η γνώση λοιπόν από το τρίτο πρόσωπο είναι το κλειδί σε τέτοιες περιπτώσεις και πρέπει να εξετάζεται ανάλογα με την περίπτωση το κατά πόσο υπήρχε γνώση. Έπειτα η διάταξη 2 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι «οι εκ του ιδρυτικού εγγράφου και καταστατικού ή οι εξ αποφάσεως των συμβούλων της εταιρείας, περιορισμοί στις εξουσίες των αξιωματούχων της εταιρείας, δε δύναται να αντιταχθούν έναντι τρίτων προσώπων, ακόμα και εάν έχουν δημοσιευτεί.».

Το άρθρο 3 του νόμου 151(Ι)/2000, προβλέπει την αντικατάσταση του τίτλου στο Μέρος ΙV του βασικού νόμου με τον νέο υπότιτλο « Εγγεγραμμένο γραφείο, Δημοσίευση ονόματος και Αναγραφή στοιχείων σε Εμπορικά Έγγραφα». Εν ακολουθία στο άρθρο 4 αναφέρεται ότι τροποποιείται το άρθρο 103 του βασικού νόμου. Το άρθρο 5 της εν λόγω νομοθεσίας προνοεί ότι το εδάφιο (2) του άρθρου 211 του βασικού νόμου τροποποιείται ως αναφέρει. Επιπρόσθετα, το άρθρο 5 τονίζει την τροποποίηση του άρθρου του βασικού νόμου. Τέλος, η παράγραφος 7 προνοεί την τροποποίηση του άρθρου 365 του βασικού νόμου.

Τα άρθρα 15 Α και 33 Α του Περί εταιρειών νόμου, κεφάλαιο 113¹⁴⁹, είναι τα άρθρα τα οποία αποτελούν ενσωμάτωση των σχετικών διατάξεων της 1ης Οδηγίας στο κυπριακό εταιρικό δίκαιο. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 15 Α αναφέρεται στην ισχύ των συμβάσεων που συνήφθησαν

¹⁴⁸ Ο περί Εταιρειών (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2000 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος. Αριθμός 151(Ι) του 2000

¹⁴⁹ Άρθρο 15 Α και Άρθρο 33 Α, Περί εταιρειών Νόμος, Κεφάλαιο 113

πριν από την σύσταση της εταιρείας. Η πρώτη διάταξη του εν λόγω άρθρου αναφέρει ότι «Οποιαδήποτε σύμβαση, η οποία συνάπτεται πριν από την σύσταση εταιρείας από τα πρόσωπα που υπέγραψαν το ιδρυτικό έγγραφο, ή από εξουσιοδοτημένα από αυτά πρόσωπα, επ' ονόματι ή για λογαριασμό της υπό σύσταση εταιρείας, είναι προσωρινή και δεν δεσμεύει την εταιρεία μέχρι την ημερομηνία της συστάσεως. Μετά την πάροδο της ημερομηνίας αυτής, η σύμβαση καθίσταται δεσμευτική για την εταιρεία», σημείο στο οποίο φαίνεται ξεκάθαρα η επίδραση και ενσωμάτωση της πρώτης Οδηγίας στο εθνικό κυπριακό εταιρικό δίκαιο. Στη δεύτερη διάταξη του ίδιου άρθρου σημειώνεται ότι σε περίπτωση που τελικά η εταιρεία δεν συσταθεί, οι υποχρεώσεις που ανελήφθησαν από οποιοδήποτε πρόσωπο επ' ονόματι ή για λογαριασμό της, είναι ισχυρές μόνον ως υποχρεώσεις των προσώπων αυτών, καθώς επίσης και η ευθύνη των προσώπων αυτών είναι απεριόριστη, από κοινού και κεχωρισμένως. Τέλος, η τρίτη παράγραφος του εν λόγω άρθρου αναφέρει ότι η κατά το εδάφιο (2) ευθύνη δεν υφίσταται σε περίπτωση που οι υποχρεώσεις ρητώς ανελήφθησαν υπό την αίρεση της συστάσεως της εταιρείας.

Όσον αφορά την εγκυρότητα των συναλλαγών με τρίτους, για να τεθούν τα πράγματα στο σωστό πλαίσιο, εφίσταται η προσοχή στο γεγονός ότι το αν η εταιρεία δεσμεύεται ή όχι από μια συναλλαγή που φέρεται να πραγματοποιεί για λογαριασμό της, εξαρτάται ουσιαστικά από τις ακόλουθες ερωτήσεις.¹⁵⁰ Αρχικά, αν οι πράξεις που γίνονται από τα όργανα της εταιρείας είναι δεσμευτικές για αυτήν, σε περίπτωση που οι πράξεις αυτές δεν εμπίπτουν στις παραμέτρους των αντικειμένων της εταιρείας και επίσης, εάν αυτοί που εκπροσωπούσαν την εταιρεία είχαν την εξουσία να συνάψουν την σύμβαση ή ενήργησαν καθ' υπέρβαση των εξουσιών τους.¹⁵¹ Όσον αφορά το ανωτέρω ζήτημα, το άρθρο 33Α του κεφαλαίου 113, ουσιαστικά, προβλέπει ότι η εγκυρότητα πράξης που πραγματοποιήθηκε από μια εταιρεία δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση λόγω έλλειψης ικανότητας σε οποιοδήποτε σημείο στο καταστατικό της εταιρείας. Ουσιαστικά, αυτό σημαίνει ότι μια συναλλαγή που ήταν τεχνικά υπερβολική για την εταιρεία, δεν θα ήταν αυτόματα και άκυρη.¹⁵² «Η εταιρεία θα πρέπει να δεσμεύεται σε τρίτους με πράξεις ή συναλλαγές των αξιωματούχων της, ακόμη και αν τέτοιες πράξεις ή συναλλαγές εκτελούνται πέραν των εξουσιών,

¹⁵⁰ Peter Pafitis, COMPANY LAW & Law of Partnership In the Republic of Cyprus (1st edn, CHRISTODOULOS G VASSILIADES & CO LLC 2016) 435

¹⁵¹ Ibid,

¹⁵² Ibid,

τις οποίες ο νόμος αναθέτει ή επιτρέπει να ανατεθούν στους ενδιαφερόμενους αξιωματούχους.»¹⁵³ Αυτό που πρέπει να λεχθεί είναι ότι το άρθρο 33 του κεφαλαίου 113 προχωρά με στόχο την πλήρωση των παραπάνω διατάξεων κατά τρόπον ώστε η εταιρεία να μην δεσμεύεται ωστόσο έναντι τρίτων σε περιπτώσεις όπου μπορεί να διαπιστώσει ότι το τρίτο μέρος γνώριζε ότι οι πράξεις ή οι συναλλαγές ήταν εκτός του αντικειμένου της εταιρείας ή δεν μπορούσε, υπό τις περιστάσεις, να αγνοεί ότι τέτοιες πράξεις ή συναλλαγές δεν εμπίπτουν στα αντικείμενα της εταιρείας με μια αντικειμενική πάντα εκτίμηση.¹⁵⁴ Είναι προφανές από τα προαναφερθέντα ότι ένα μέτρο προστασίας το οποίο είναι διαθέσιμο σε άτομα που συμμετέχουν, είναι η περίπτωση του να συναλλάσσονται έχοντας καλή πίστη με «αξιωματούχους» της εταιρείας.¹⁵⁵

Οι κανόνες σχετικά με την υπέρβαση εξουσιών και σκοπών της εταιρείας δεν έχουν πλέον επιρροή στην ασφάλεια των συναλλαγών της εταιρείας με τρίτα πρόσωπα. Αυτό έχει αλλάξει ήδη στο Ηνωμένο Βασίλειο από το 1973.¹⁵⁶ Σχετικά πρόσφατα έχει γίνει στην Κύπρο και η τροποποίηση του εθνικού νόμου και «η μη δέσμευση της εταιρείας σε πράξεις και συναλλαγές που γίνονται καθ' υπέρβαση των σκοπών και εξουσιών απέναντι στα τρίτα πρόσωπα δεν είναι πλέον κανόνας αλλά η εξαίρεση». Αυτό έχει ως απώτερο αποτέλεσμα την προστασία τρίτων που συναλλάσσονται με την εταιρεία, εκτός στην περίπτωση που η συναλλαγή ή η πράξη τελείται καθ' υπέρβαση των εξουσιών τις οποίες παρέχει ή επιτρέπει ο νόμος να παρέχονται στους αξιωματούχους.¹⁵⁷ Επιπλέον, ακόμα μία περίπτωση στην οποία δε δεσμεύεται η εταιρεία είναι όταν ο τρίτος είχε γνώση ή δε δικαιολογείτο η άγνοια του σχετικά με το γεγονός ότι οι συναλλαγές δεν εμπίπτουν στους σκοπούς της εταιρείας.¹⁵⁸ Εδώ παρατηρεί κανείς ότι εξασθενεί αρκετά η διάταξη του εθνικού νόμου σχετικά με τον κανόνα *ultra vires*.¹⁵⁹ Κάτι επιπλέον που παρατηρεί κανείς είναι ότι στην διάταξη του Κυπριακού νόμου όπως έχει ενσωματωθεί η οδηγία δεν αναφέρεται ρητά η λέξη «καλόπιστος» εν αντιθέσει με το αγγλικό Companies Act όπου αναφέρεται ρητά η έννοια του καλόπιστου τρίτου. Στο κυπριακό αντίστοιχο άρθρο γίνεται

¹⁵³ Ibid,

¹⁵⁴ Ibid,

¹⁵⁵ Ibid,

¹⁵⁶ Πάυλος Στ Κακόπιερς, Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι στην Κυπριακή ΕΠΕ (1η edn, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2016) 80

¹⁵⁷ Ibid

¹⁵⁸ Ibid, 81

¹⁵⁹ Ibid,

αναφορά στον τρίτο, αλλά δεν αναφέρεται η λέξη καλόπιστος, κάτι το οποίο πιθανόν να επαφίεται στην ορθή ερμηνεία από το δικαστήριο.¹⁶⁰ Το άρθρο 33 αναφέρει ότι προστατεύεται ο τρίτος, αυτό που ωστόσο δεν αναφέρει είναι το ποιος τρίτος προστατεύεται.¹⁶¹ Δεν γίνεται λοιπόν διάκριση μεταξύ καλόπιστου ή μη τρίτου ο οποίος συναλλάσσεται με την εταιρεία, ενώ ο βρετανικός νόμος θέτει μαχητό τεκμήριο για την ύπαρξη καλής πίστης εκ μέρους του τρίτου προσώπου και κάνει σχετική διευκρίνιση σχετικά με το ότι δε μπορεί να θεωρηθεί κακή πίστη η γνώση τρίτου ότι η πράξη έγινε καθ' υπέρβαση των εξουσιών των συμβούλων, σύμφωνα με το καταστατικό.¹⁶² Αυτό δεν είναι ένα εύκολο νομικό ζήτημα και επίσης είναι κάτι που μπορεί να δημιουργήσει σημαντικά ζητήματα ερμηνείας ανάλογα με τα γεγονότα της υπόθεσης.¹⁶³

Στην υπόθεση Κοινοπραξία L & T PARTNERS COMMUNICATIONS SERVICES LTD ΚΑΙ PR PARTNERS Κ.Α v. ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΦΟΡΩΝ Κ.Α., ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 2362/2006 18/Ι/2007¹⁶⁴, λέχθηκε ότι η αντίστοιχη νομοθετική διάταξη στην Αγγλία, βρίσκεται στο S.30 του Company Act 2006, το οποίο αναφέρει ότι: «Η εγκυρότητα μιας πράξης που πραγματοποιήθηκε από μια εταιρεία δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση λόγω έλλειψης ικανότητας στο καταστατικό της εταιρείας». Υπό το φως των ανωτέρω, είναι ξεκάθαρο ότι κάτω από το αγγλικό δίκαιο, το δόγμα *ultra vires* δεν μπορεί να λειτουργήσει ως άμυνα για μια εταιρεία σε μια ενέργεια για την εκτέλεση μιας σύμβασης που υπερβαίνει τα αντικείμενα της εταιρικής οντότητας. Σε αντίθεση με αυτό, δεν μπορεί να δηλωθεί με βεβαιότητα εάν το άρθρο 33 (I) του κεφαλαίου 113 θα επέτρεπε σε μια εταιρεία να επιβάλει μια ρύθμιση *ultra vires* εναντίον τρίτου μέρους. Είναι αμφίβολο ότι αυτό θα ήταν εφικτό καθώς η ενότητα αναφέρεται σαφώς στο γεγονός ότι "Ο καταγγέλλων θα δεσμευτεί.."

Αυτή η συγκεκριμένη διάταξη βασίζεται στην αντίληψη ότι μια εταιρεία μπορεί να επιχειρήσει να υποστηρίξει ότι παρόλο που μια σύμβαση με έναν τρίτο θα μπορούσε να είναι νόμιμα έγκυρη παρά την έλλειψη δυναμικότητας της εταιρείας, εντούτοις θα μπορούσε να προσπαθήσει να αποφύγει την εκτελεστότητά της στη βάση ότι οι ίδιοι οι διευθυντές δεν είχαν

¹⁶⁰ Ibid,

¹⁶¹ Ibid, 82

¹⁶² Ibid,

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ Κοινοπραξία L & T PARTNERS COMMUNICATIONS SERVICES LTD ΚΑΙ PR PARTNERS Κ.Α v. ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΦΟΡΩΝ Κ.Α., (2362/2006) 18/Ι/2007

καμία εξουσία να το κάνουν.¹⁶⁵ Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 33 Α του κεφαλαίου 113 ουσιαστικά έκλεισε και κάλυψε αυτό το δυνητικό κενό εξηγώντας ότι: «Τυχόν περιορισμοί που περιέχονται στα άρθρα και στο καταστατικό της εταιρείας ή στις αποφάσεις των διευθυντών ή της γενικής συνέλευσης σχετικά με τις εξουσίες των αξιωματούχων ή τη γενική συνεδρίαση της εταιρείας, δεν μπορούν να επιβληθούν σε τρίτους, ακόμη και αν έχουν δημοσιευθεί».¹⁶⁶

Οι διατυπώσεις του άρθρου 33 Α του κεφαλαίου 113 είναι οι εξής ακόλουθες:

- A) Το αυτοαποκαλούμενο δόγμα της εξυπακουόμενης γνώσης δεν θα επιβαρύνει πλέον ένα τρίτο μέρος που θεωρήθηκε ότι είχε προηγούμενη γνώση των καταστατικών κανονισμών της εταιρείας.
- B) Ακόμη και σε περιπτώσεις όπου το τρίτο μέρος έχει πραγματική γνώση οποιουδήποτε περιορισμού στις εξουσίες των αξιωματούχων, διαφαίνεται, σε μια αυστηρή κυριολεκτική ερμηνεία, ότι ένας τρίτος δε θα προκαλούσε έτσι έναν τέτοιο περιορισμό. Αντιστρόφως, θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι θα πρέπει να παρέχεται προστασία στον τρίτο μόνο όταν ασχολείται με την εταιρεία με καλή πίστη, μια ρητή απαίτηση του S.40 του Companies Act 2006, που είναι η αντίστοιχη νομοθετική διάταξη στην Αγγλία. Σε τελική ανάλυση όπως έχει λεχθεί, αυτό είναι ένα ζήτημα ερμηνείας που θα πρέπει να επιλυθεί εν τέλει δικαστικά.
- Γ) Όπως είναι προφανές, το τμήμα αναφέρεται ρητά στους "υπαλλήλους" της εταιρείας, όρος που περιλαμβάνει τους διευθυντές και τον γραμματέα της εταιρείας.¹⁶⁷ Το αποτέλεσμα αυτού είναι ότι οι νομικές συνέπειες τυχόν συναλλαγών ή διαπραγματεύσεων που πραγματοποιούνται από προσωπικό της εταιρείας διαφορετικό από αυτό των "αξιωματούχων", θα καθοριζόταν αναγκαστικά από τις αρχές του δικαίου των πρακτορείων και τον κανόνα της ROYAL BRITISH v. TURQUAND (1856) 6 E&B 327¹⁶⁸.

Έχοντας λάβει υπόψη τις αρχές του δόγματος της αντιπροσώπευσης και του ultra vires, και προκειμένου να δοθεί μια πληρέστερη εικόνα των θεμάτων που ενδέχεται να επηρεάσουν το ερώτημα εάν μια εταιρεία δεσμεύεται από συμβάσεις που έχουν συναφθεί με τρίτους, θα ληφθεί υπόψη ο λεγόμενος Κανόνας στην υπόθεση TURQUAND ως προς τη σημασία της σε αυτήν την

¹⁶⁵ Peter Pafitis, COMPANY LAW & Law of Partnership In the Republic of Cyprus (1st edn, CHRISTODOULOS G VASSILIADES & CO LLC 2016) 436

¹⁶⁶ Ibid,

¹⁶⁷ Ibid,

¹⁶⁸ ROYAL BRITISH v. TURQUAND, 6 E&B 327(1856)

περίπτωση.¹⁶⁹ Όπως είναι προφανές, ο κανόνας είναι σχετικός σε σχέση με συναλλαγές με τρίτα μέρη σε περιπτώσεις όπου δεν έχουν τηρηθεί οι διαδικασίες εσωτερικής διαχείρισης μιας εταιρείας. Ο JERVIS CJ στην ίδια την υπόθεση τόνισε ότι «Τα πρόσωπα που ασχολούνται με την εταιρεία είναι υποχρεωμένα να διαβάσουν τα δημόσια έγγραφα και να δουν ότι η προτεινόμενη συναλλαγή δεν είναι ασυνεπής με αυτά. Αλλά δεν είναι υποχρεωμένοι να κάνουν περισσότερα, δεν χρειάζεται δηλαδή να διερευνήσουν την κανονικότητα των εσωτερικών διαδικασιών.»¹⁷⁰

(VII) Η εφαρμογή της πρώτης Οδηγίας στα ΚΜ της Κοινότητας και ιδιαίτερα στο ΗΒ:

Το πλαίσιο στο οποίο αναπτύχθηκε και διαμορφώθηκε το εταιρικό δίκαιο στο ΗΒ:

Οι εταιρείες θεωρούνται με βάση το εταιρικό δίκαιο ως ξεχωριστά νομικά πρόσωπα. Έτσι, υπάρχει διάκριση μεταξύ της εταιρείας και των μετόχων και μεταξύ της διοίκησης και των άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Είναι σημαντικό να δούμε το πώς διαμορφώθηκε το εταιρικό δίκαιο στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αρχικά, οι εταιρείες (χρονολόγηση από τον 14ο αιώνα) ήταν «ναυλωμένες» εταιρείες που δημιουργήθηκαν από το Στέμμα μέσω βασιλικού ναυλώματος.¹⁷¹ Άλλες εταιρείες δημιουργήθηκαν από την Πράξη του Κοινοβουλίου και αυτές έγιναν γνωστές ως «νόμιμες» εταιρείες. Δυστυχώς, μια οικονομική καταστροφή που ονομάζεται «Φούσκα της Νότιας Θάλασσας» κατέληξε στο γνωστό Bubble Act 1720 (Ηνωμένο Βασίλειο), το οποίο απαγόρευε στο μέλλον τη σύσταση των εταιρειών μέχρι την οριστική κατάργηση της νομοθεσίας το 1825.¹⁷² Το Ηνωμένο Βασίλειο πραγματοποίησε ανασκόπηση εταιρειών στις αρχές του 1800 και ως εκ τούτου ψηφίστηκε ο νόμος για τις μετοχικές εταιρείες το 1844. Αυτό το καταστατικό είναι η βάση της σύγχρονης «εγγεγραμμένης» εταιρείας που υπάρχει στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Αυστραλία.¹⁷³ Ήταν 11 χρόνια πριν ακόμα από την έννοια της περιορισμένης ευθύνης για τους μέτοχους, η οποία έγινε αποδεκτή όταν πέρασε ο Νόμος περί Περιορισμένης Ευθύνης το 1855 του Ηνωμένου Βασιλείου.¹⁷⁴ Αυτό το καταστατικό πρόσθεσε επίσης τη λέξη «Περιορισμένη» στο τέλος του ονόματος της εταιρείας και προστέθηκε η απαίτηση να διοριστούν ελεγκτές για προστασία των μετόχων.¹⁷⁵ Σύμφωνα με το 124 Corporations Act 2001 (Cth), μια εταιρεία είναι ένα ανεξάρτητο

¹⁶⁹ Ibid, 437

¹⁷⁰ Ibid.

¹⁷¹ Michael A Adams, Essential Corporate Law (1st edn, Caverndish Publishing Limited 2002) 5-7

¹⁷² Ibid,

¹⁷³ Ibid,

¹⁷⁴ Ibid,

¹⁷⁵ Ibid,

πρόσωπο, επαναπροσδιορίζοντας έτσι τη θέση του κοινοδικαίου που καθορίζεται στην υπόθεση Salomon κατά Salomon & Co Ltd (1897)¹⁷⁶. Η Βουλή των Λόρδων αποφάσισε ότι η εταιρεία ήταν ένα πρόσωπο, διαφορετικό από τους μετόχους, τους πιστωτές και τη διοίκηση (διευθυντές και εργαζόμενους). Αυτή η έννοια (συχνά αναφέρεται ως «το εταιρικό πέπλο») είναι ένα σημαντικό και διακριτικό χαρακτηριστικό μιας σύγχρονης εταιρείας.

Η επιρροή που άσκησε το ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο στο ΗΒ:

Το Ηνωμένο Βασίλειο προσχώρησε στην Κοινή Αγορά, όπως ονομαζόταν τότε, το 1972.¹⁷⁷ Η συμμετοχή πραγματοποιήθηκε από την 1η Ιανουαρίου 1973. Όλο και περισσότερο οι οδηγίες και οι κανονισμοί με τον καιρό είχαν ακόμα πιο σημαντικές επιπτώσεις στο εταιρικό δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου.¹⁷⁸ Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), όπως είναι σήμερα, έχει μια επιβλητική λαβή σε πολλές πτυχές του βρετανικού δικαίου. Ο Λόρδος Denning στην υπόθεση HP Bulmer κατά J Bolitzer AE¹⁷⁹ περιέγραψε τη Συνθήκη της Ρώμης ως «σαν μια εισερχόμενη παλίρροια που ρέει στις εκβολές του ποταμού του αγγλικού δικαίου». Αν και αυτή η παλίρροια δεν έχει περάσει σε όλα τα κανάλια του εταιρικού δικαίου, έχει περάσει στα ρέματα της και επηρεάζει το αγγλικό εταιρικό δίκαιο σε αρκετά μεγάλο βαθμό.¹⁸⁰ Σαφέστατα, υπάρχουν διατάξεις στις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σε ορισμένους τομείς.¹⁸¹ Το Συμβούλιο και η Επιτροπή συντονίζουν «στον αναγκαίο βαθμό τις διασφαλίσεις, για την προστασία των συμφερόντων των μελών και άλλων, οι οποίες απαιτούνται από εταιρείες με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες σε ολόκληρη την Κοινότητα» (άρθρο 44 παράγραφος 2 στοιχείο ζ) Συνθήκη της Ρώμης).¹⁸²

Αυτή η διαδικασία εναρμόνισης πραγματοποιείται μέσω των οδηγιών. Όπως είναι γνωστό αυτά είναι μέτρα που απευθύνονται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη θέσπιση των διατάξεων τους ως δικαίου, αφήνοντας ωστόσο στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να

¹⁷⁶ Salomon v A Salomon and Co Ltd [1897] AC 22

¹⁷⁷ Nicholas Bourne, Principles of Company Law (3rd edn, Caverndish Publishing Limited 1998) 10

¹⁷⁸ Ibid,

¹⁷⁹ HP Bulmer κατά J Bolitzer AE [1974] Ch 401

¹⁸⁰ Ibid,

¹⁸¹ Ibid,

¹⁸² Ibid,

καθορίσει ακριβώς τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί.¹⁸³ Στην πραγματικότητα, η πρώτη οδηγία για το εταιρικό δίκαιο ήταν ήδη σε ισχύ όταν το Ηνωμένο Βασίλειο εντάχθηκε στην Κοινή Αγορά.¹⁸⁴ Η πρώτη οδηγία του Συμβουλίου (68/151/ΕΟΚ) προβλέπει το συντονισμό των κανονισμών σχετικά με τη δημοσιοποίηση και το κύρος των υποχρεώσεων που έχουν συνάψει οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, καθώς και την εξουσία εκπροσώπησης των οργάνων της εταιρείας. Μιλώντας με πιο απλούς όρους, η πρώτη οδηγία του Συμβουλίου απαιτούσε τον μετριασμό του δόγματος υπέρ των τρίτων και διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες όσοι ασχολούνται για λογαριασμό μη μορφοποιημένων εταιρειών θα μπορούσαν να επιβάλουν συναλλαγές και, με τη σειρά τους, να υπόκεινται σε συναλλαγές για λογαριασμό μη μορφοποιημένων εταιρειών.¹⁸⁵

Μετά το 1972 και την προσχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου στη Συνθήκη της Ρώμης, ακολουθούμενη από την ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1973, η μεγαλύτερη ώθηση για την εισαγωγή νέων νομοθετικών διατάξεων ήταν, οι οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.¹⁸⁶ Για την ακρίβεια, σχεδόν καμία ευρωπαϊκή δράση στο εταιρικό δίκαιο δεν αποτελεί πηγή, καθώς πρέπει πρώτα να εφαρμοστεί από την εθνική νομοθεσία και από τα ΚΜ για να τεθούν σε ισχύ οι ουσιαστικές προτάσεις, αλλά σίγουρα δεν μπορεί να αγνοηθεί η επίδραση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο εταιρικό δίκαιο. Επίσης, ένας περιορισμένος αριθμός ενεργειών που έχει αναλάβει η Επιτροπή έχει άμεσο αποτέλεσμα στα κράτη μέλη και οι πρόσφατες αποφάσεις τόσο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου όσο και της Βουλής των Λόρδων σημαίνουν ότι η αναφορά και η γνώση των οδηγιών θα γίνουν ολοένα και πιο σημαντικές.¹⁸⁷ Στην πραγματικότητα, υπήρχε αλλά και υπάρχει μια αξιοσημείωτη έλλειψη ενθουσιασμού για την ευρωπαϊκή εναρμόνιση γενικότερα από διάφορα ΚΜ, ιδιαίτερα κατά τα πρόοιμα χρόνια όταν πρωτοθεσπίστηκαν οι πρώτες εταιρικές οδηγίες. Στη μόνη πλήρη παράγραφο για τις κοινοτικές οδηγίες αναφέρεται η ανησυχία της κυβέρνησης του ΗΒ ότι μπορεί να προκαλέσει ακαμψία η εισαγωγή των νέων αυτών οδηγιών και ότι, για παράδειγμα, η κυβέρνηση μπορεί να χρειαστεί να διαπραγματευτεί τροποποιήσεις στη δεύτερη οδηγία, προκειμένου να εγκαταλείψει τις απαιτήσεις «ονομαστικής αξίας» των μετοχών.¹⁸⁸ Εν αντιθέσει στην πρώτη

¹⁸³ Ibid,

¹⁸⁴ Ibid,

¹⁸⁵ Ibid,

¹⁸⁶ Simon Goulding, COMPANY LAW (2nd edn, Cavendish 1999) 17

¹⁸⁷ Ibid,

¹⁸⁸ Ibid,

εταιρική οδηγία 68/151/ΕΟΚ του Ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου δεν υπήρξαν ιδιαίτερα προβλήματα και διαφωνίες κατά την εφαρμογή και ενσωμάτωσή της.

Ο σχηματισμός και η ίδρυση μίας εταιρείας στο ΗΒ:

Ο σχηματισμός εταιρείας είναι μια απλή διοικητική διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει την παράδοση του καταστατικού, των άρθρων και της συνοδευτική δήλωση, στην προβλεπόμενη μορφή του ονόματος και της διεύθυνσης κατοικίας του προσώπου ή των προσώπων που πρόκειται να γίνουν πρώτοι διευθυντές και πρώτος γραμματέας της εταιρείας στον Έφορο των εταιρειών.¹⁸⁹ Επιπλέον, τα πρόσωπα που αναφέρονται ως οι πρώτοι διευθυντές θα πρέπει να δηλώσουν την εθνικότητά τους, την ημερομηνία γέννησης, την επαγγελματική δραστηριότητα και άλλες τρέχουσες διευθύνσεις που κατέχουν.¹⁹⁰ Η δήλωση αυτή πρέπει να υπογράφεται από ή για λογαριασμό των συνδρομητών του καταστατικού, οι οποίοι είναι τα πρόσωπα που συμφώνησαν να λάβουν συγκεκριμένο αριθμό μετοχών για να γίνουν τα πρώτα μέλη της εταιρείας και πρέπει να περιέχει συγκατάθεση που υπογράφεται από καθένα από τα πρόσωπα που αναφέρονται ως διευθυντής ή γραμματέας.¹⁹¹ Υπάρχει επίσης ένα τέλος 20 για εγγραφή. Σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 1 του νόμου περί εταιρειών 1985, ο Έφορος καλείται να μην καταχωρήσει το καταστατικό μιας εταιρείας, εκτός εάν είναι πεπεισμένος ότι έχουν τηρηθεί όλες οι απαιτήσεις του νόμου.¹⁹² Παρόλα ταύτα, αυτό που αναφέρεται στο άρθρο 12 (2), είναι ότι σε περίπτωση που είναι τόσο ικανοποιημένος, είναι υποχρεωμένος να καταχωρήσει το καταστατικό και τα άρθρα.¹⁹³ Έτσι, όταν ο γραμματέας λαμβάνει αίτηση εγγραφής, αν και έχει ειπωθεί ότι ασκεί οίονοι δικαστικό καθήκον, η διακριτική του ευχέρεια να αρνηθεί την εγγραφή είναι αυστηρά περιορισμένη. Σημαντικό να τονιστεί είναι ότι διαπιστώθηκε σε μία περίπτωση κατόπιν αίτησης για έγγραφο mandamus, ότι ο γραμματέας είχε δίκιο που αρνήθηκε να καταχωρήσει μια εταιρεία της οποίας το προτεινόμενο αντικείμενο ήταν παράνομο. Έχει δηλωθεί, obiter, ότι, εάν τα αντικείμενα μιας προτεινόμενης εταιρείας είναι νόμιμα, τότε ο καταχωρητής ενδέχεται να έχει τη διακριτική ευχέρεια να αρνηθεί την εγγραφή εάν το προτεινόμενο όνομα είναι σκανδαλώδες ή άσεμνο, αλλά αυτό το ζήτημα αντιμετωπίζεται τώρα ρητά με το εδάφιο 26(1)(ε).¹⁹⁴ Αυτή η παράγραφος

¹⁸⁹ Ibid, 27

¹⁹⁰ Ibid,

¹⁹¹ Ibid,

¹⁹² Ibid,

¹⁹³ Ibid,

¹⁹⁴ Ibid,

αναφέρει ότι η εταιρεία δεν πρέπει να είναι εγγεγραμμένη με όνομα το οποίο, κατά τη γνώμη του Υπουργού Εξωτερικών, είναι προσβλητικό.¹⁹⁵

Εάν ο έφορος είναι ικανοποιημένος, με την εγγραφή του καταστατικού της εταιρείας, τότε εκδίδει πιστοποιητικό σύστασης.¹⁹⁶ Ωστόσο, η χορήγηση του πιστοποιητικού σύστασης δεν αποτελεί εγγύηση από τον έφορο ότι τα αντικείμενα της εταιρείας είναι νόμιμα. Κατά την ημερομηνία σύστασης (που αναφέρεται στο πιστοποιητικό), η εταιρεία είναι «γεννημένη» και είναι σε θέση να ασκήσει όλα τα καθήκοντα μιας ενσωματωμένης εταιρείας, εκτός σε περίπτωση που είναι δημόσια εταιρεία, τότε δεν μπορεί να ξεκινήσει δραστηριότητα ή να ασκήσει οποιεσδήποτε εξουσίες δανεισμού, εκτός εάν ο έφορος έχει εκδώσει βεβαίωση ότι είναι πεπεισμένος ότι η ονομαστική αξία του κατανεμημένου μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας δεν είναι λιγότερο από το επιτρεπόμενο ελάχιστο.¹⁹⁷ Το άρθρο 13(7) προβλέπει ότι: «Το πιστοποιητικό σύστασης που χορηγείται σε σχέση με μια ένωση αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο (α) ότι οι απαιτήσεις του παρόντος νόμου σε ότι αφορά την εγγραφή και τα θέματα έχουν τηρηθεί και παρεμπιπτόντως, πρόκειται για μια εταιρεία εξουσιοδοτημένη για εγγραφή, σύμφωνα με τον παρόντα Νόμο.¹⁹⁸ Μόλις χορηγηθεί το πιστοποιητικό σύστασης και δημιουργηθεί η εταιρική οντότητα, θεωρούνταν ότι ο μόνος τρόπος με τον οποίο η εταιρεία μπορούσε να καταστραφεί ή να σβηστεί ήταν η εκκαθάριση, σύμφωνα με τις διατάξεις των εταιρικών πράξεων, πάρα ταύτα προτάθηκε, στην υπόθεση *Bowman κατά Secular Society Ltd*,¹⁹⁹ ότι, το στέμμα δεν δεσμεύτηκε από τον νόμο περί εταιρειών και, ως εκ τούτου, σε περιπτώσεις που ο σχηματισμός μιας εταιρείας είναι βάσει αυτού, ο εισαγγελέας θα μπορούσε, σε διαδικασίες δικαστικού ελέγχου, να υποβάλει αίτηση για έγγραφο πιστοποιητικού, προκειμένου να ακυρώσει ένα πιστοποιητικό. Αυτό συνέβη στην υπόθεση *R v Registrar of Companies ex p Attorney General*²⁰⁰ στην οποία καταργήθηκε η σύσταση εταιρείας που δημιουργήθηκε με σκοπό την παροχή υπηρεσιών μίας ιερόδουλης. Σε αυτή τη διαδικασία, ο Γενικός Εισαγγελέας υποστήριξε ότι ο γραμματέας ενήργησε υπερβολικά ή παραπλανήθηκε από τον νόμο για τη χορήγηση πιστοποιητικού σύστασης σε εταιρεία, της οποίας

¹⁹⁵ Ibid,

¹⁹⁶ Ibid,

¹⁹⁷ Ibid,

¹⁹⁸ Ibid, 28

¹⁹⁹ *Bowman κατά Secular Society Ltd* [1917] AC 406, p 439, per Lord Parker.

²⁰⁰ *R v Registrar of Companies ex p Attorney General* [1991] BCLC 476.

τα αντικείμενα ήταν εντελώς παράνομα.²⁰¹ Όπως καταδεικνύει η παραπάνω περίπτωση, τα αντικείμενα δεν πρέπει απαραίτητα να περιλαμβάνουν τη διάπραξη ποινικών αδικημάτων, αλλά αρκεί να είναι παράνομα με την έννοια ότι είναι άκυρα ως αντίθετα με τη δημόσια τάξη.²⁰²

Το δόγμα αυτό είναι πολύ γνωστό σε δικαιοδοσίες στην ηπειρωτική Ευρώπη, καθώς αυτό μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες για κάθε πρόσωπο που ασχολήθηκε με την εταιρεία πριν από την κήρυξη της ακυρότητάς της. Εάν και εφόσον η εταιρεία δεν είχε συσταθεί ποτέ σωστά, δεν θα μπορούσε ποτέ να ήταν συμβαλλόμενο μέρος σε οποιαδήποτε σύμβαση με τρίτους.²⁰³ Ως εκ τούτου τα χρήματα που τυχόν ξοδεύτηκαν από τον τρίτο θα ήταν μη ανακτήσιμα.²⁰⁴ Ως αποτέλεσμα αυτού, τα άρθρα 11 και 12 της πρώτης οδηγίας κινήθηκαν ως προς την επίλυση αυτού του προβλήματος και, ειδικότερα, το άρθρο 12 παράγραφος 3 εμποδίζει τη δήλωση ακυρότητας να έχει οποιαδήποτε αναδρομική επίδραση στις δεσμεύσεις που ανέλαβε η εταιρεία πριν από τη δήλωση ακυρότητας.²⁰⁵ Ωστόσο, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου δεν θεώρησε απαραίτητη την εφαρμογή αυτών των άρθρων, κάτι το οποίο θα αποτελούσε πρόβλημα εάν χρησιμοποιούνταν συχνότερα η διαδικασία που ακολουθήθηκε στην υπόθεση *R v Registrar of Companies ex p General General*.²⁰⁶

Το εταιρικό δίκαιο είναι ένας κλάδος δικαίου με πολλές πτυχές και με μεγάλο εύρος εφαρμογής. Είναι στην ουσία ένα δίκαιο το οποίο καλύπτει θέματα που σχετίζονται με τη δημιουργία μιας εταιρείας, τη διακυβέρνηση και τη διοίκησή της, τη σχέση της με σημαντικές κοινωνικές ομάδες, όπως εργαζόμενους, πιστωτές, περιβάλλον ή την τοπική κοινότητα όπου λειτουργεί αποτελεσματικά μια εταιρεία.²⁰⁷ Το άρθρο 9 του νόμου περί εταιρειών του 2006 απαιτεί την παράδοση του καταστατικού, την αίτηση εγγραφής και τη δήλωση συμμόρφωσης στον Έφορο Εταιρειών για την Αγγλία και την Ουαλία, εάν η έδρα πρέπει να βρίσκεται είτε στην Αγγλία είτε στην Ουαλία, και για τη Σκωτία εάν η έδρα θα βρίσκεται στη Σκωτία.²⁰⁸ Η δήλωση πρέπει να

²⁰¹ Simon Goulding, *COMPANY LAW* (2nd edn, Cavendish 1999), 28

²⁰² *Ibid*,

²⁰³ *Ibid*,

²⁰⁴ *Ibid*,

²⁰⁵ *Ibid*, 29

²⁰⁶ *Ibid*, 29

²⁰⁷ Janet Dine and Marios Koutsias, *COMPANY LAW* (Eighth edn, Macmillan Palgrave 2015) 1

²⁰⁸ *Ibid*, 8

υπογράφεται από ή για λογαριασμό των συνδρομητών στο καταστατικό και η προβλεπόμενη διεύθυνση της έδρας της εταιρείας πρέπει να δηλώνεται.²⁰⁹

Η εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών στο ΗΒ:

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί το Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου για την εφαρμογή των οδηγιών, είναι είτε με πρωτογενή νομοθεσία είτε με τη χρήση δευτερεύουσας νομοθεσίας, όπως οι νομοθετικές πράξεις, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 του νόμου περί Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του 1972.²¹⁰ Η τελευταία αυτή διάταξη επιτρέπει την έκδοση διαταγής από το Συμβούλιο ή τους κανονισμούς του Στέμματος ή από τον Υπουργό με σκοπό την εφαρμογή οποιασδήποτε υποχρέωσης της Κοινότητας του Ηνωμένου Βασιλείου, αλλά, με τον νόμο του 1972, η διάταξη αυτή υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς, για παράδειγμα, η εξουσία δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επιβολή ή την αύξηση της φορολογίας ή για να δημιουργήσει οποιοδήποτε νέο σοβαρό ποινικό αδίκημα.²¹¹ Επιπλέον, η διάταξη του Συμβουλίου ή οι κανονισμοί πρέπει να έχουν υποβληθεί από πριν και να εγκριθούν από την Βουλή. Μέχρι σήμερα, αυτή η εξουσία δεν έχει χρησιμοποιηθεί για την εφαρμογή της οδηγίας. Αυτό έγινε γενικά με την πρωτογενή νομοθεσία. Ωστόσο, φαίνεται ότι γίνεται αυξανόμενη χρήση αυτής της δύναμης για την θέσπιση τροπολογιών μεγάλης κλίμακας. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την υπόθεση *Phonogram Ltd v Lane*²¹², η πρώτη υπόθεση που ερμηνεύει το σημείο 9, παράγραφος 2 σχετικά με την πράξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του 1972, για την εφαρμογή της πρώτης οδηγίας, και συγκεκριμένα των διατάξεων σχετικά με τις προ-καταστατικές συμβάσεις, όπου ο Λόρδος Denning αρνήθηκε να εξετάσει το κείμενο της οδηγίας για να βοηθήσει στην ερμηνεία. Η οδηγία συντάχθηκε αρκετό χρόνο πριν από την καθιέρωση της αγγλικής γλώσσας ως η επίσημη γλώσσα. Ωστόσο, σε άλλη περίπτωση σχετικά με τις διατάξεις εφαρμογής της πρώτης Οδηγίας, στην υπόθεση *International Sales Agencies Ltd v Marcus*²¹³, ο Lawson J ήταν έτοιμος για την αγγλική έκδοση του κειμένου ως βοήθημα για την ερμηνεία του άρθρου 9 παράγραφος 1 του Νόμου του 1972.²¹⁴

²⁰⁹ Ibid

²¹⁰ Simon Goulding, COMPANY LAW (2nd edn, Cavendish 1999), 401

²¹¹ Ibid,

²¹² *Phonogram Ltd v Lane* [1982] QB 938.

²¹³ *International Sales Agencies Ltd v Marcus* [1982] 3 All ER 551. See p 163.

²¹⁴ Simon Goulding, COMPANY LAW (2nd edn, Cavendish 1999), 402

Σαφέστατα και χωρίς κανείς να μπορεί να το αμφισβητήσει η εφαρμογή του εταιρικού δικαίου στην Αγγλία και πιο συγκεκριμένα η εφαρμογή της πρώτης Οδηγίας της ΕΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο, διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο και στη διαμόρφωση του Κυπριακού εταιρικού δικαίου λόγω της επιρροής που είχε εκάστοτε το κοινοδίκαιο στην Κύπρο. Ωστόσο, είναι γεγονός ότι υπήρχαν κάποιες ορατές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο εφαρμόστηκε η Οδηγία στην Κύπρο και στην Αγγλία, ιδίως στον χρόνο και την αμεσότητα με την οποία εφαρμόστηκε στις δύο περιπτώσεις η πρώτη οδηγία.

Ανεπάρκειες του εταιρικού δικαίου στο ΗΒ:

Μια σημαντική ανεπάρκεια του αγγλικού δικαίου που διέπει τις εταιρικές σχέσεις είναι ότι δεν υπάρχουν καθορισμένα επίπεδα εξουσίας για εταιρικούς αντιπροσώπους, ούτε καν για διευθυντές.²¹⁵ Επιπλέον, δεν υπάρχει η τυπική ορολογία για την ταυτοποίηση εταιρικού αντιπροσώπου με ένα καθορισμένο επίπεδο εξουσίας. Αυτό δημιουργεί υψηλό βαθμό αβεβαιότητας για τρίτα μέρη που ασχολούνται με εταιρείες.²¹⁶ Είναι αμφισβητήσιμο ότι τα προδιαγραφόμενα πρότυπα ή τουλάχιστον τα προβλεπόμενα θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας σε αυτόν τον τομέα.²¹⁷

Εφαρμογή της πρώτης εταιρικής οδηγίας σε άλλα ΚΜ:

Η πρώτη οδηγία αφορά τις απαιτήσεις γνωστοποίησης και δημοσιότητας των εταιρειών, την αξία των συναλλαγών πριν από την ενσωμάτωση και τις συναλλαγές *ultra vires* που συνάπτονται από εταιρείες, καθώς και την ακυρότητα των εταιρειών.²¹⁸ Απαιτείται από κάθε εθνικό δικαστήριο να ερμηνεύει με βάση την οδηγία τις υποθέσεις οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 68/151. Είναι απαραίτητο και δεν πρέπει να ξεχνιέται ότι το εθνικό δίκαιο πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της διατύπωσης και του σκοπού της εν λόγω οδηγίας, προκειμένου να αποκλειστεί η κήρυξη ακυρότητας ανώνυμης εταιρείας λόγω της βάσης της, άλλα από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 11 της οδηγίας.²¹⁹ Αναγνωρίστηκε πολύ γρήγορα

²¹⁵ Andrew Griffiths , *CONTEMPORARY STUDIES IN CORPORATE LAW* (1st edn, (Hart Publishing) OXFORD AND PORTLAND, OREGON 2005) 263

²¹⁶ *Ibid*,

²¹⁷ *Ibid*,

²¹⁸ Mads Andenas and Frank Wooldridge, *European Comparative Company Law* (1st edn, Cambridge 2012) 22

²¹⁹ *Ibid*.

ότι οι οδηγίες δεν ισοδυναμούν ούτε με το εθνικό ούτε με το διεθνές δίκαιο, η συνειδητοποίηση αυτή σε καμία περίπτωση δεν διευκόλυνε τη νομική ανάλυση.²²⁰

Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσει κανείς το πώς εφαρμόστηκε η εν λόγω Οδηγία στα υπόλοιπα ΚΜ. Για παράδειγμα όπως προανέφερα ενδιαφέρον παρουσιάζει, ιδιαίτερα για το Κυπριακό εταιρικό δίκαιο, ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκε η Οδηγία στο ΗΒ, το οποίο θεωρείτο ΚΜ μέχρι πρόσφατα. Όπως προκύπτει από το προοίμιο της οδηγίας 68/151 της ΕΟΚ, σκοπός της ήταν να περιορίσει τις περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να προκύψει ακυρότητα και αναδρομική επίδραση δήλωσης ακυρότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί η «ασφάλεια στο δίκαιο όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ της εταιρείας και τρίτων, καθώς και μεταξύ των μελών (έκτη αιτιολογική σκέψη).²²¹ Επιπλέον, έπρεπε να διασφαλιστεί η προστασία τρίτων με διατάξεις που περιορίζουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό τους λόγους για τους οποίους οι υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί στο όνομα της εταιρείας δεν είναι έγκυρες». Καθίσταται σαφές, λοιπόν, ότι κάθε λόγος ακυρότητας που προβλέπεται στο άρθρο 11 της οδηγίας πρέπει να ερμηνεύεται αυστηρά.²²² Υπό αυτές τις συνθήκες, οι λέξεις «αντικείμενα της εταιρείας» πρέπει να νοούνται ως αναφορά στα αντικείμενα της εταιρείας όπως περιγράφονται στο όργανο της σύστασης ή στο καταστατικό.²²³ Στο αγγλικό Companies Act τονίστηκε επιπλέον η προστασία του καλόπιστου τρίτου (αυτού που πράττει και λειτουργεί με καλή πίστη-good faith) όπως προνοείται ακριβώς από την οδηγία, κάτι το οποίο προνοείται και στο αντίστοιχο κυπριακό άρθρο με τη διαφορά ότι η λέξη καλόπιστος δεν υπάρχει στο κυπριακό άρθρο.

Η εναρμόνιση του εταιρικού δικαίου αντιμετώπισε τη δυσκολία της εξοικείωσης ορισμένων νομικών εννοιών σε ένα κράτος μέλος, οι οποίες ωστόσο ήταν άγνωστες και δυσνόητες σε ένα άλλο. Το πιο προφανές παράδειγμα αυτού είναι η έννοια των οργάνων μιας εταιρείας, η οποία χρησιμοποιείται στην πρώτη οδηγία σε σχέση με τις συναλλαγές *ultra vires*.²²⁴ Η έννοια αυτή είναι γνωστή στη Γερμανία και σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη (όπως η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες), αλλά δεν είναι γνωστή στο Ηνωμένο Βασίλειο ή την Ιρλανδία. Αυτή η άγνοια και οι

²²⁰ Sacha Prechal, *Directives in European Community Law* (2nd edn, CLARENDON PRESS, OXFORD 2006) 1

²²¹ Andreas Cahn and David C donald, *Comparative Company Law* (1st edn, Cambridge 2010) 546

²²² *Ibid*,

²²³ *Ibid*,

²²⁴ Mads Andenas and Frank Wooldridge, *European Comparative Company Law* (1st edn, Cambridge 2012) 39

αποκλίσεις μεταξύ των γερμανικών και άλλων εννοιών εταιρικής εκπροσώπησης συμβάλλουν στην εξήγηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζει το Ηνωμένο Βασίλειο κατά την εφαρμογή του άρθρου 9 της πρώτης οδηγίας.²²⁵ Οι επιλεγέντες δικαιοδοσίες μπορεί να έχουν παρόμοια συστήματα εταιρικού δικαίου (π.χ. εκείνα της Γερμανίας, της Αυστρίας και της Ελβετίας) ή μάλλον διαφορετικά, όπως στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γαλλίας και της Γερμανίας. Συχνά θα είναι αναγκαίο, ιδίως, οι δικαιοδοσίες να εξετάζουν τη σχέση μεταξύ του εταιρικού δικαίου και άλλου συστήματος δικαίου, π.χ. του εμπορικού, αστικού ή βιομηχανικού δικαίου, και να λαμβάνουν υπόψη συγκεκριμένες μεθόδους συλλογιστικής σε συγκεκριμένο σύστημα, για παράδειγμα αναλογικά σε περίπτωση που δεν υπάρχουν άλλοι εφαρμοστέοι κανόνες.²²⁶ Οι συμβιβασμοί που γίνονται θα εξαρτηθούν από τα αντιληπτά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε συστήματος, καθώς και από πρακτικές και πολιτικές εκτιμήσεις. Τέτοιοι συμβιβασμοί έγιναν κατά τη διαπραγμάτευση της πρώτης οδηγίας για το εταιρικό δίκαιο, η οποία, όπως και το μεγαλύτερο μέρος της οδηγίας, περιέχει στοιχεία που απορρέουν τελικά από τη νομοθεσία των διαφόρων κρατών μελών.²²⁷

Λόγω των επιπτώσεων της πρώτης οδηγίας για το εταιρικό δίκαιο, η οποία εφαρμόζεται τόσο στις δημόσιες όσο και στις ιδιωτικές εταιρείες, υπάρχουν ομοιότητες στη νομοθεσία των ΚΜ όσον αφορά τη δημοσιοποίηση των βασικών εγγράφων σύστασης. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ αυτών των νομοθεσιών τους όσον αφορά άλλα θέματα. Για παράδειγμα οι διαφορές μεταξύ των κανόνων που ισχύουν για τη σύσταση ιδιωτικών και δημόσιων εταιρειών στην Ισπανία δεν είναι τόσο έντονες όσο εκείνες που ισχύουν για τη σύσταση αυτού του είδους εταιρειών στη Γαλλία και τη Γερμανία.²²⁸ Οι πρόσφατες προσπάθειες εναρμόνισης του εταιρικού δικαίου εντός της ΕΕ έχουν οδηγήσει σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις του δικαίου των ευρωπαϊκών εταιρειών. Είναι σημαντικό να μελετηθεί το πώς εφαρμόστηκε η πρώτη οδηγία σε κάποια από τα ΚΜ, όπως είναι: Το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία, το Βέλγιο και την Ολλανδία. Λαμβάνοντας υπόψη την πρόσφατη μεταρρύθμιση του εταιρικού δικαίου στο πλαίσιο αυτών των δικαιοδοσιών και το εκτεταμένο σχέδιο δράσης που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι αρθρογράφοι εξετάζουν τις οδηγίες εταιρικού δικαίου της ΕΕ,

²²⁵ Ibid, 41

²²⁶ Ibid, 41

²²⁷ Ibid, 41

²²⁸ Ibid, 83-84

τη νομολογία του δικαστηρίου σχετικά με τις οδηγίες και το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και εγκατάστασης στη Συνθήκη της Ρώμης. Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακολούθησαν πολύ διαφορετικά μοντέλα για την προστασία των επενδυτών. Ο βαθμός στον οποίο η νομοθεσία για τις εταιρικές σχέσεις παρέχει προστασία στους επενδυτές σε μετοχές και ομόλογα, καθώς και στους μειοψηφούντες μετόχους, έχει ποικίλει σημαντικά.²²⁹

Οι δυσκολίες ενσωμάτωσης και τα ερμηνευτικά προβλήματα, οδήγησαν σε συγκεκριμένες υποθέσεις:

Στην υπόθεση Ubbink Isolatie BV²³⁰ έγινε αναφορά στο Δικαστήριο στο άρθρο 177 από το Ανώτατο Δικαστήριο της Ολλανδίας για προδικαστική απόφαση σχετικά με την ερμηνεία των κανόνων περί ακυρότητας που προκύπτουν από την 1^η εταιρική οδηγία περί ευρωπαϊκού δικαίου. Τα ερωτήματα που τέθηκαν στο ΔΕΕ προέκυψαν σε διαδικασίες σχετικά με την εκτέλεση μιας σύμβασης μεταξύ της Dak-en Wandtechniek BV και μίας εταιρείας που ονομάζεται Ubbink Isolatie BV. Τη στιγμή της προσβαλλόμενης σύμβασης μία εταιρική σχέση καταχωρήθηκε στο εμπορικό μητρώο με την επωνυμία Ubbink Isolatie BV, εγγεγραμμένη ως συνεργάτες της Ubbink BV και της Isetco B, και οι δύο ιδιωτικές εταιρείες περιορισμένης ευθινης και ως γενικός αντιπρόσωπος με τον τίτλο του διευθυντή κάποιος εν ονόματι κ. Juraske. Παρόλα ταύτα δεν υπήρχε ιδιωτική εταιρεία εγγεγραμμένη στο εμπορικό μητρώο με την επωνυμία Ubbink. Το εθνικό δικαστήριο διαπίστωσε ότι εφόσον δεν υπήρχε συμβολαιογραφικό έγγραφο με την ίδρυση ιδιωτικής εταιρείας, τότε αυτό σημαίνει ότι δεν είχε συσταθεί δεόντως. Αυτή η «προ-εταιρεία» συνήψε σύμβαση με την Dak-en Wandtechniek με την επωνυμία Ubbink Isolatie BV χωρίς την προσθήκη της έκφρασης «στην πορεία του σχηματισμού της υπό σύστασης..» και οι διαδικασίες ασκήθηκαν εναντίον της με το όνομα Dak-en Wandtechniek πριν το επαρχιακό δικαστήριο τερματίσει αυτή τη σχέση και στοιχειοθετήσει ευθύνη βάσει αυτής, ο εφεσείων επίσης αρχικά υπέβαλε την υπεράσπιση με αυτή την επωνυμία.²³¹

Στη διάρκεια των διαδικασιών πριν το δικαστήριο, ο εφεσείοντας υποστήριξε ότι η Dak-en Wandtechniek BV έκανε λάθος που άσκησε τη δράση της εναντίον της Ubbink. Η κλήση που

²²⁹ Ibid,516

²³⁰ Ubbink Isolatie BV v. Dak- en Wandtechniek BV, (1998) ECR I-4665

²³¹ Nicola De luca, European Company Law (First edition edn, Cambridge 2016) 135

εκδόθηκε κατόπιν αυτής της αίτησης της Dak ήταν άκυρη και η αίτηση δεν μπορούσε να γίνει δεκτή λόγω του ότι η Ubbink δεν υπήρχε.²³² Σε μία ενδιάμεση δικαιοδοσία το δικαστήριο αποφάσισε ότι ακόμα και αν η Ubbink δεν σχηματίστηκε καθόλου ή αν το όργανο που προοριζόταν να τη σχηματίσει ήταν ελαττωματικό, η ιδιωτική εταιρεία δε θα μπορούσε να ειπωθεί ότι δεν υπάρχει μόνο στο έδαφος αυτό. Η εταιρεία υπήρχε μέχρι τότε καθώς ολοκληρώθηκε ή η κήρυξη ακυρότητας δημιουργήθηκε σύμφωνα με τον Αστικό κώδικα της Ολλανδίας. Το άρθρο 182(1) του δεύτερου τόμου του κώδικα ορίζει ότι όταν η επιχείρηση διεξήχθη στο όνομα ιδιωτικής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης η οποία δεν έχει εγγραφεί στο εμπορικό μητρώο και προτού το όργανο που αποτελεί την εταιρεία έχει σχηματιστεί και πιστοποιηθεί από συμβολαιογράφο ή χωρίς δήλωση ότι ο υπουργός δεν έχει αντίρρηση για τη σύσταση της εταιρείας, η δήλωση ακυρότητας μπορεί να ληφθεί μετά από αίτηση οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου ή του εισαγγελέα.²³³ Ο εφέτης εφεσίβαλε την απόφαση στο εφετείο, το οποίο και επιβεβαίωσε την προηγούμενη απόφαση. Έπειτα, ο εφέτης άσκησε ξανά έφεση στο Hoge Raad, διεκδικώντας να γίνει «μέρος των διαδικασιών, οι οποίες σε παλαιότερη περίπτωση την κατονόμασαν ως κατηγορούμενη και εμφανιζόταν ως Ubbink Isolatie BV, μία ιδιωτική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης».²³⁴ Αυτό που λέχθηκε είναι ότι σε υποθέσεις όπως αυτήν όπου δεν έχει συσταθεί ιδιωτική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης και όπου οι ενέργειες έχουν πραγματοποιηθεί παράνομα για λογαριασμό ή στο όνομα ιδιωτικής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, η οποία δεν έχει τη δομή που απαιτείται για την ύπαρξη μιας τέτοιας εταιρείας, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 182.²³⁵

Εφόσον θεωρήθηκε ότι το άρθρο 182 πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως των προνοιών της 3^{ης} ενότητας της 1^{ης} οδηγίας και συγκεκριμένα των άρθρων 11 και 12, το Hoge Raad ανέστειλε τη διαδικασία εν αναμονή της έκδοσης προδικαστικής απόφασης από το ΔΕΕ στα ακόλουθα ερωτήματα:

- 1) Όπου η επιχείρηση διεξάγεται στο όνομα της εταιρείας κατά την έννοια της πρώτης οδηγίας, η οποία όμως δεν έχει συσταθεί σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, επειδή κανένα αυθεντικό όργανο δεν συστάθηκε, υπό την έννοια του άρθρου 11(2)(α) της οδηγίας ή τους κανόνες προληπτικού ελέγχου και δεν τηρήθηκαν οι κανόνες που

²³² Ibid, 135

²³³ Ibid, 136

²³⁴ Ibid,

²³⁵ Ibid,

ορίζονται στο κεφ.3 της 1^{ης} οδηγίας αυτό σημαίνει ότι σε διαδικασίες αγωγής που ασκούνται εναντίον της «εταιρείας» πρέπει να αντιμετωπίζεται ως υφιστάμενη εφόσον η ακυρότητά της δεν έχει κηρυχθεί σε χωριστή διαδικασία για την ακυρότητα και την εκκαθάριση της «εταιρείας»;

- 2) Δημιουργείται κάποια διαφορά στην απάντηση στο 1^ο ερώτημα σε περίπτωση που (α) Μόνο το όργανο που συγκροτήθηκε δεν εκτελέστηκε ή δεν τηρήθηκαν μόνο οι κανόνες προληπτικού ελέγχου ή (β) αν το όργανο δεν εκτελέστηκε και δεν τηρήθηκαν ούτε οι παραπάνω κανόνες;
- 3) Δημιουργείται κάποια διαφορά στην απάντηση στο 1^ο ερώτημα εάν (α) η επιχείρηση διεξάγεται σε ένα πλαίσιο ενός οργανισμού ανθρώπων και περιουσιακών στοιχείων, όπου εκτός από το γεγονός ότι η επιχείρηση γίνεται στο όνομα της εταιρείας δίνει και την εξωτερική εμφάνιση μιας εταιρείας ή (β) η επιχείρηση διεξάγεται όπου δεν τίθεται θέμα ύπαρξης τέτοιου οργανισμού;
- 4) Είναι σχετικό με την απάντηση στο 1^ο ερώτημα ότι η επιχείρηση διεξάγεται εντός του πλαισίου ενός οργανισμού, ο οποίος σύμφωνα με το εφαρμοζόμενο εθνικό δίκαιο, έχει διαφορετική νομική μορφή από μία εταιρεία μέσα στην έννοια της 1^{ης} οδηγίας, όπως για παράδειγμα η νομική μορφή ενός συνεταιρισμού και εγγράφηκε ως τέτοια στο εμπορικό μητρώο με την επωνυμία, η οποία εκτός από την ένδειξη της νομικής εταιρείας, είναι ταυτόσημη με την επωνυμία της μη συσταθείσας εταιρείας βάσει του οποίου διεξάγονται οι επιχειρήσεις;²³⁶

Το ΔΕΕ απάντησε στα προαναφερθέντα ερωτήματα ως ακολούθως:

Το πρώτο κεφάλαιο της 1^{ης} οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τον συντονισμό των εγγυήσεων που απαιτούνται για την προστασία των ενδιαφερόμενων μερών και άλλων, προβλέπει διατυπώσεις σχετικά με την αποκάλυψη που προνοείται για να παρέχει στα τρίτα μέρη προηγούμενες πληροφορίες για τα σημαντικά χαρακτηριστικά των εταιρειών κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας. Τα τρίτα μέρη μπορούν επομένως να βασιστούν νόμιμα στις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με μια εταιρεία, αλλά μόνο αν αυτές οι πληροφορίες γνωστοποιήθηκαν με τον τρόπο που υποδεικνύεται. Συνεπώς, οι κανόνες σχετικά με την ακυρότητα των εταιρειών που καθορίζονται στο κεφάλαιο III της πρώτης οδηγίας εφαρμόζονται μόνο όπου τα τρίτα μέρη έχουν οδηγηθεί να πιστέψουν τις πληροφορίες που παρέχονται σύμφωνα με το κεφάλαιο I όπου υπάρχει

²³⁶ Ibid,136-137

η εταιρεία υπό την έννοια της 1^{ης} οδηγίας. Δεν εφαρμόζονται όπου οι εν λόγω πράξεις τελέστηκαν στο όνομα της ιδιωτικής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης η ύπαρξη της οποίας δεν επιβεβαιώνεται από το δημόσιο μητρώο επειδή δεν έχουν ολοκληρωθεί οι διατυπώσεις σύστασης που απαιτεί η εθνική νομοθεσία.²³⁷

Παρόλα ταύτα, στο μέτρο που οι πράξεις αυτές εκτελούνται στο όνομα της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης που δεν έχει ακόμη ενσωματωθεί, θεωρούνται από την ισχύουσα εθνική νομοθεσία σαν να έχουν εκτελεστεί στο όνομα της εταιρείας που σχηματίζεται μέσα στην έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας, εναπόκειται στο εν λόγω εθνικό δίκαιο να προβλέπει σύμφωνα με τη διάταξη αυτή ότι τα πρότυπα που τις εκτελούν ευθύνονται από κοινού και κεχρωσμένα.²³⁸

Στην υπόθεση *Marleasing SA κατά La Comercial Internacional de Alimentación SA*²³⁹ η *Marleasing* μήνυσε διάφορες εταιρείες, συμπεριλαμβανομένης της *La Comercial*. Ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι ο σχηματισμός της *La Comercial* ήταν άκυρος επειδή δημιουργήθηκε με σκοπό την εξαπάτηση των πιστωτών για έναν από τους μετόχους της εταιρείας. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι αυτό θα μπορούσε να ήταν ένας λόγος για να κηρυχθεί ότι η ενσωμάτωση μιας εταιρείας ήταν άκυρη σύμφωνα με το ισπανικό εθνικό δίκαιο και δεν ήταν σύμφωνη με το άρθρο 11 της πρώτης Ευρωπαϊκής Οδηγίας περί εταιρικού δικαίου, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει επίκληση της υπεράσπισης. Το δικαστήριο στην απόφασή του ανέφερε τα ακόλουθα: «Από τους λόγους που εκτίθενται στη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι βασίστηκε ο κύριος ισχυρισμός της *Marleasing* στις, ss 1261 και 1275 του Ισπανικού Αστικού Κώδικα. Σύμφωνα με τις συμβάσεις χωρίς αιτία ή των οποίων η αιτία είναι παράνομη δεν έχει έννομο αποτέλεσμα, κάτι που δηλώνει ότι η σύμβαση των ιδρυτών για την ίδρυση του *La Comercial* είναι άκυρη με το σκεπτικό ότι η ίδρυση της εταιρείας έγινε χωρίς λόγο-δικαιολογία, ήταν αποτέλεσμα μιας απάτης συναλλαγών και πραγματοποιήθηκε με σκοπό την εξαπάτηση των πιστωτών της *Barviesá SA*, (συνιδρυτής της εναγόμενης εταιρείας)». Η *La Comercial* υποστήριξε ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της και ιδιαίτερη αναφορά έγινε στο άρθρο 11 της οδηγίας 68/151, το

²³⁷ *Ibid*, 136-137

²³⁸ *Ibid*,

²³⁹ *Marleasing SA κατά La Comercial Internacional de Alimentación SA* [1992] 1 CMLR 305 (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης)

οποίο απαριθμεί εξαντλητικά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορεί να επέλθει η ακυρότητα μιας εταιρείας.²⁴⁰

Το εθνικό δικαστήριο παρατήρησε ότι σύμφωνα με το άρθρο 395 του νόμου σχετικά με τους όρους προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, το Βασίλειο της Ισπανίας ήταν υποχρεωμένο να θέσει σε ισχύ την οδηγία από την ημερομηνία προσχώρησης, κάτι το οποίο δεν είχε ακόμη γίνει μέχρι τότε. Λαμβάνοντας, επομένως υπόψιν, το γεγονός ότι η διαφορά αυτή έθεσε το πρόβλημα σχετικά με την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το εθνικό δικαστήριο υπέβαλε το ακόλουθο ερώτημα στο Δικαστήριο²⁴¹: «Είναι το άρθρο 11 της οδηγίας 68/151 του Συμβουλίου, το οποίο δεν έχει εφαρμοστεί στο εθνικό δίκαιο, άμεσα εφαρμοστέο, έτσι ώστε να αποκλείεται η δήλωση ακυρότητας ανώνυμης εταιρείας για άλλο λόγο από αυτούς που αναφέρονται στο εν λόγω άρθρο;» Όσον αφορά το ερώτημα εάν ένα άτομο μπορεί να επικαλεστεί την οδηγία κατά εθνικού κανόνα δικαίου, θα έπρεπε να σημειωθεί ότι, όπως έκρινε με συνέπεια το Δικαστήριο, μια οδηγία δεν μπορεί από μόνη της να επιβάλλει υποχρεώσεις σε ένα άτομο και, κατά συνέπεια, μια διάταξη οδηγίας δεν μπορεί να επικαλείται ως τέτοια έναντι ενός φυσικού προσώπου (Υπόθεση 152/84, Marshall κατά Southampton και SouthWest).²⁴² Το συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν είχε εφαρμόσει την οδηγία κατά τον κρίσιμο χρόνο, αλλά κρίθηκε ότι τα δικαστήρια του κράτους αυτού δεν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν λόγο ακυρότητας ο οποίος δεν είναι ανάμεσα σε αυτούς που περιέχονται στο άρθρο 11 της πρώτης οδηγίας.

Ωστόσο, από τα έγγραφα του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι το εθνικό δικαστήριο επιδιώκει κατ' ουσία να εξακριβώσει εάν ένα εθνικό δικαστήριο που εξετάζει μια υπόθεση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 68/151 απαιτείται να ερμηνεύσει το εθνικό του δίκαιο υπό το φως της διατύπωσης και του σκοπού της εν λόγω οδηγίας, προκειμένου να αποκλείει τη δήλωση ακυρότητας ανώνυμης εταιρείας για λόγους διαφορετικούς από αυτούς που αναφέρονται στο άρθρο 11 της οδηγίας.²⁴³ Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι,

²⁴⁰ Len Sealy and Sarah Worthingtons, Cases and materials n Company Law (10th edn, Oxford 2013) 60-63

²⁴¹ Ibid,

²⁴² M. Helen Marshall v Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority. Reference for a preliminary ruling: House of Lords - United Kingdom.(1993), Case C-271/91

²⁴³ Len Sealy and Sarah Worthingtons, Cases and materials n Company Law (10th edn, Oxford 2013) 60-63

όπως τόνισε το Δικαστήριο στην υπόθεση 14/83, *VonColson and Kamann v. Land NordrheinWestfalen*²⁴⁴, η υποχρέωση των κρατών μελών που απορρέει από την οδηγία να επιτύχουν το αποτέλεσμα που προβλέπει η οδηγία και το καθήκον τους σύμφωνα με το άρθρο 5 της ΕΟΚ για να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, γενικά ή ειδικά, για να διασφαλιστεί η εκπλήρωση αυτής της υποχρέωσης, είναι δεσμευτικό για όλες τις αρχές των κρατών μελών. Από αυτό προκύπτει ότι, εφαρμόζοντας το εθνικό δίκαιο, οι εν λόγω διατάξεις οι οποίες θεσπίστηκαν πριν ή μετά την οδηγία, πρέπει να εφαρμόζονται από το εθνικό δικαστήριο που καλείται να ερμηνεύσει και απαιτείται να το πράξει, στο μέτρο του δυνατού, υπό το φως της διατύπωσης και με βάση τον σκοπό της οδηγίας προκειμένου να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που επιδιώκει η τελευταία και, συνεπώς, να τηρηθεί το τρίτο εδάφιο του άρθρου 189 της ΕΟΚ.

Επομένως, η απαίτηση ότι το εθνικό δίκαιο πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το άρθρο 11 της οδηγίας 68/151 αποκλείει την ερμηνεία διατάξεων του εθνικού δικαίου που αφορούν δημόσιες εταιρείες, κατά τρόπο ώστε η ακυρότητα μιας ανώνυμης εταιρείας να μπορεί να διαταχθεί για λόγους διαφορετικούς από αυτούς αναφέρονται εξαντλητικά στο άρθρο 11 της εν λόγω οδηγίας. Όσον αφορά την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 11 της οδηγίας, και ιδίως το άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχείο (β), θα πρέπει να σημειωθεί ότι η διάταξη αυτή απαγορεύει στις νομοθεσίες των κρατών μελών να προβλέπουν τη δήλωση ακυρότητας για λόγους άλλους από αυτούς που απαριθμούνται εξαντλητικά στην οδηγία, μεταξύ των οποίων είναι το ότι τα αντικείμενα της εταιρείας είναι παράνομα ή αντίθετα με τη δημόσια τάξη.²⁴⁵ Κατά την Επιτροπή, η έκφραση «αντικείμενα της εταιρείας» πρέπει να ερμηνεύεται ως αναφορά αποκλειστικά για τα αντικείμενα της εταιρείας όπως περιγράφονται στο καταστατικό ή στα άρθρα της. Επομένως, κατά την Επιτροπή, δεν μπορεί να γίνει δήλωση ακυρότητας μιας εταιρείας με βάση τη δραστηριότητα που ασκεί πραγματικά, για παράδειγμα την εξαπάτηση των πιστωτών. Όπως διαφαίνεται το άρθρο 11 της οδηγίας επιτρέπει τη δικαστική δήλωση ακυρότητας με την αιτιολογία ότι τα αντικείμενα μιας εταιρείας είναι παράνομα ή αντίθετα με τη δημόσια τάξη. Όταν το Ηνωμένο Βασίλειο εφάρμοσε την παρούσα οδηγία μέσω της εσωτερικής εθνικής νομοθεσίας του, δεν ελήφθησαν

²⁴⁴ Sabine von Colson and Elisabeth Kamann v Land Nordrhein-Westfalen (1984), Case 14/83,

²⁴⁵ Len Sealy and Sarah Worthingtons, *Cases and materials n Company Law* (10th edn, Oxford 2013) 60-63

μέτρα για να συμπεριληφθεί οποιαδήποτε διάταξη που βασίζεται στο άρθρο 11, σχετικά με τους λόγους που αναφέρονται στην Οδηγία.²⁴⁶

Στην υπόθεση C-81/09-Ίδρυμα Τύπου ΑΕ κατά Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.²⁴⁷ τέθηκε προδικαστικό ερώτημα και αναφορά στην πρώτη αυτή οδηγία εταιρικού δικαίου. Σε αυτή την προδικαστική απόφαση το ΔΕΕ αποφάσισε ότι η πρώτη οδηγία εταιρικού ευρωπαϊκού δικαίου (68/151/ΕΟΚ), δεν αποκλείει μία εθνική πρόνοια που διευκρινίζει ότι τα πρόστιμα που επιβάλλονται σε μια εταιρεία που λειτουργεί τηλεοπτικό σταθμό λόγω παραβίασης της νομοθεσίας και των κανόνων καλής συμπεριφοράς που διέπουν τη λειτουργία των τηλεοπτικών σταθμών επιβάλλονται από κοινού και εις ολόκληρον, όχι μόνο στην εταιρεία που κατέχει την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του τηλεοπτικού σταθμού, αλλά και σε όλους τους μετόχους με συμμετοχή άνω του 2,5%.²⁴⁸ Από την άλλη πλευρά, οι διατάξεις για την ελευθερία εγκατάστασης και την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων (άρθρο 43 και άρθρο 63 ΣΛΕΕ) αποκλείουν μια τέτοια εθνική διάταξη, δεδομένου ότι η διάταξη έχει αποτρεπτικό αποτέλεσμα σε εταιρείες που λειτουργούν τηλεοπτικούς σταθμούς και επιθυμούν είτε να μετεγκατασταθούν από ένα κράτος μέλος σε άλλο είτε να δημιουργήσουν εγκατάσταση σε άλλο κράτος μέλος, κάνοντας την αγορά μετοχών σε τέτοιες εταιρείες μη ελκυστική.²⁴⁹

Στην υπό αναφορά υπόθεση στην ουσία το δικαστήριο κλήθηκε να εξετάσει την έννοια της περιορισμένης ευθύνης στο Ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο και να αναφέρει κατά πόσον οι κυρώσεις που επιβάλλονται στους μετόχους ανώνυμων εταιρειών που εκμεταλλεύονται τηλεοπτικούς σταθμούς έχουν αποτρεπτικές επιπτώσεις σε επενδυτές από άλλα κράτη μέλη.²⁵⁰ Η σημασία αυτής της απόφασης έγκειται στην ερμηνεία της πρώτης οδηγίας εταιρικού δικαίου και ιδιαίτερα στην αντίληψη και κατανόηση της έννοιας της περιορισμένης ευθύνης.²⁵¹ Το δικαστήριο κλήθηκε να εξετάσει σε ποιες περιπτώσεις το ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο έχει επαρκώς σαφή

²⁴⁶ Ibid.

²⁴⁷ Ίδρυμα Τύπου ΑΕ κατά Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, 2010, C-81/09

²⁴⁸ René hendriks and others, 'Survey of Legislation and Case Law, September and October 2010' [2011] 8(1) European Company Law 1

²⁴⁹ Ibid.

²⁵⁰ Thomas Papadopoulos, 'Case C-81/09, Idrima Tipou AE v Ipourgos Tipou kai Meson Mazikis Enimerosis, Judgment of the Court of Justice (Second Chamber) of 21 October 2010' [2012] 46(1) Common Market Law Review 401-416

²⁵¹ Ibid,

αντίληψη της νομικής μορφής της ανώνυμης εταιρείας, η οποία, όπως και οι έννομες τάξεις πολλών κρατών μελών, αναγνωρίζει την αρχή ότι μια εταιρεία με μετοχικό κεφάλαιο περιορίζεται στα εταιρικά περιουσιακά στοιχεία. Ένας ακόμα σημαντικός τομέας της παρούσας απόφασης είναι η εξέταση της εθνικής νομοθεσίας στο πλαίσιο της ελεύθερης εγκατάστασης και της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων.²⁵² Από την υπόθεση αυτή εξάχθηκαν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα.²⁵³

Άλλες χώρες πλην των ΚΜ:

Εδώ βλέπουμε και πάλι στοιχεία που δείχνουν ότι το Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι πρόσφατα διχαζόταν ανάμεσα στις υποχρεώσεις του που προκύπταν από την Ευρωπαϊκή Ένωση και της σταδιακά αυξανόμενης επιρροής του ευρωπαϊκού δικαίου αφενός, και αφετέρου, μια συνεχής έλξης για τις κοινές δικαιοδοσίες που έχουν ήδη εκσυγχρονίσει το εταιρικό τους δίκαιο.²⁵⁴ Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, με τον ομοσπονδιακό τους ανταγωνισμό στο εταιρικό δίκαιο και την Ιαπωνία, με τα κοινά, τις μετοχές και τη δύναμη των εργαζομένων, έχουν διαφορετικές προτεραιότητες. Και στις δύο περιπτώσεις παρουσιάζονται προβλήματα.²⁵⁵ Είναι πολύ σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη όλες οι αξιολογούμενες ιδέες που μπορούν να προσαρμοστούν στο υπάρχον σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης, ανεξάρτητα από την προέλευση τους, με απώτερο σκοπό τη θέσπιση του όσο το δυνατόν καλύτερου συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης²⁵⁶.

Σε πολλές χώρες όπως για παράδειγμα η Ελβετία, η πρώτη αυτή οδηγία προκάλεσε αρκετές αλλαγές στο εταιρικό της δίκαιο. Αρχικά, το Άρθρο 2 παράγραφος 1 έθετε την υποχρεωτική δημοσιοποίηση του ισολογισμού και των καταστάσεων ζημιών για κάθε οικονομικό έτος, κάτι που επί του παρόντος απαιτείται μόνο για κοινές εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο²⁵⁷. Έπειτα, άξια αναφοράς είναι η αλλαγή που προήλθε στο άρθρο 4 και αναφέρει ότι «επί του παρόντος, η ελβετική νομοθεσία δεν περιέχει κανόνες σχετικά με τα εταιρικά επιστολόχαρτα.» Τρίτον και επίσης πολύ σημαντικό είναι η αναφορά του άρθρου 9 παράγραφος 1. Εκεί αναφέρεται

²⁵² Ibid,

²⁵³ Ibid.

²⁵⁴ Dean Janice, *Directing Public Companies* (1st edn, Caverndish Publishing Limited 2001) 257-259

²⁵⁵ Ibid,

²⁵⁶ Ibid,

²⁵⁷ Rolf Watter and others, 'An Introduction to the Law Governing the Swiss Joint Stock Corporation' [1992-1993] 6(1) HEINONLINE 522

ότι οι συμβάσεις που συνάπτει το διοικητικό συμβούλιο ελβετικής εταιρείας δεν είναι δεσμευτικές, εάν οι πράξεις αυτές δεν εμπίπτουν στους σκοπούς της εταιρείας σύμφωνα με το καταστατικό της και αντιθέτως προς τους κοινοτικούς κανόνες, αυτό ισχύει και αν ο τρίτος δεν έχει γνώση των σκοπών της εταιρείας.²⁵⁸ Τελευταίο, αλλά εξίσου σημαντικό είναι το Άρθρο 11 παράγραφος 2(στ). Στο σημείο αυτό αναφέρεται ρητά ότι σύμφωνα με την οδηγία, μια εταιρεία μπορεί να κηρυχθεί άκυρη μόνο εάν ο αριθμός των μελών της εταιρείας μειώνεται κάτω από δύο.

(VIII) Συμπεράσματα και κριτική σκοπιά της πρώτης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Εταιρικού δικαίου

Συμπερασματικά η οδηγία 68/151/EK, είναι η οδηγία η οποία θέτει τις ελάχιστες εγγυήσεις που πρέπει να καταστούν ισοδύναμες στα ΚΜ εκ μέρους ορισμένων εταιρικών μορφών, σχετικά με την προστασία των μετόχων και ιδίως των τρίτων. Η οδηγία αυτή είχε ως στόχο να ρυθμίσει τρία βασικά θέματα. Αρχικά, τις διατυπώσεις δημοσιότητας, τις οποίες οφείλουν οι εταιρίες να τηρούν, την ισχύ των υποχρεώσεων της εταιρίας έναντι τρίτων και τέλος τις περιπτώσεις ακυρότητας της εταιρίας.

Παρά τα προβλήματα σχετικά με την οδηγία που συζητήθηκαν μερικές φορές λεπτομερώς, η "οδηγία", ως μέσο κοινοτικής παρέμβασης και η έννοια που ενσωματώνει, απέδειξαν τη χρησιμότητά της.²⁵⁹ Η πρώτη οδηγία περί εταιρικού δικαίου - Οδηγία 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για το συντονισμό των διασφαλίσεων, για την προστασία των συμφερόντων των μελών και άλλων, που απαιτούνται από τα ΚΜ των εταιρειών κατά την έννοια του άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο 58 της Συνθήκης, προκειμένου να καταστούν ισοδύναμες αυτές οι εγγυήσεις σε ολόκληρη την Κοινότητα, που αντικαθίστανται τώρα από την οδηγία 2009/101/EK του Σεπτεμβρίου 2009, καλύπτει τη δημοσιοποίηση των εγγράφων της εταιρείας, το κύρος των υποχρεώσεων που έχει συνάψει μια εταιρεία και την ακυρότητα.²⁶⁰ Όπως αναφέρθηκε, η οδηγία ισχύει για όλες τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα.²⁶¹ Οι λόγοι πίσω από αυτό το νομοθετικό κείμενο εκφράζονται σαφώς στις

²⁵⁸ Ibid,

²⁵⁹ Sacha Prechal, Directives in European Community Law (2nd edn, CLARENDON PRESS, OXFORD 2006) 320

²⁶⁰ Ibid,26

²⁶¹ Ibid,

αιτιολογικές σκέψεις των οδηγιών. Ο συντονισμός των εθνικών διατάξεων σχετικά με την αποκάλυψη, την εγκυρότητα των υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει και την ακυρότητα των εταιρειών που έχουν περιορισμένη ευθύνη, έχει ιδιαίτερη σημασία, ιδίως για την προστασία των συμφερόντων τρίτων.²⁶² Τα βασικά έγγραφα της εταιρείας θα πρέπει να αποκαλύπτονται προκειμένου τρίτα μέρη να είναι σε θέση να εξακριβώσουν τα περιεχόμενά τους και άλλες πληροφορίες σχετικά με την εταιρεία, ιδίως στοιχεία των προσώπων που έχουν εξουσιοδότηση να δεσμεύουν την εταιρεία. Αυτές οι πληροφορίες διατίθενται σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, τα οποία μπορούν να λάβουν από το μητρώο αντίγραφο τέτοιων εγγράφων και στοιχείων μέσω έντυπων μέσων καθώς και με ηλεκτρονικά μέσα.²⁶³

Η διασυννοριακή πρόσβαση στις πληροφορίες της εταιρείας θα πρέπει να διευκολύνεται επιτρέποντας, εκτός από την υποχρεωτική αποκάλυψη που γίνεται σε μία από τις γλώσσες που επιτρέπεται στο κράτος μέλος της εταιρείας, την εθελοντική εγγραφή σε πρόσθετες γλώσσες των απαιτούμενων εγγράφων και στοιχείων.²⁶⁴ Τα τρίτα μέρη που ενεργούν με καλή πίστη πρέπει να μπορούν να βασίζονται στις μεταφράσεις τους.²⁶⁵ Είναι γεγονός ότι η πρώτη εταιρική οδηγία παρά τις όποιες ελλείψεις και μειονεκτήματα μπορεί κανείς να παρατηρήσει σε αυτήν, εντούτοις κανείς δε μπορεί να αμφισβητήσει ότι άνοιξε τον δρόμο για την δημιουργία και ανάπτυξη του ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου.

Η εν λόγω Οδηγία λειτούργησε ως φωτεινός φάρος στην πορεία προς τη θέσπιση των υπόλοιπων Οδηγιών που αφορούν το εταιρικό δίκαιο εντός της Κοινότητας και έκανε την αρχή για κάτι που εν συνεχεία αποδείχτηκε πολύ σημαντικό και αυτό είναι η συνεργασία των κρατών μελών σε Ευρωπαϊκό πλαίσιο με στόχο και κύριο γνώμονα την άνθιση του κλάδου του εταιρικού δικαίου. Η σημαντικότητα της πρώτης εταιρικής οδηγίας κατά την άποψή μου στηρίζεται και δικαιολογείται κυρίως για τρεις λόγους. Αρχικά τα ζητήματα που έθιξε η πρώτη εταιρική οδηγία (η δημοσιοποίηση εγγράφων, το κύρος των υποχρεώσεων μιας εταιρείας και η ακυρότητα) ήταν πολύ σημαντικά και ήταν ζητήματα τα οποία έπρεπε να θιχτούν για να ξεκαθαριστούν και να ρυθμιστούν, ούτως ώστε να εφαρμοστούν από τα ΚΜ. Κατά δεύτερον η δεύτερη οδηγία όπως

²⁶² Ibid,

²⁶³ Ibid,

²⁶⁴ Ibid,

²⁶⁵ Ibid.

διαφάνηκε ήταν πολύ σημαντική, καθώς κατά την άποψή μου αποτέλεσε μία γερή βάση για να χτιστεί το εταιρικό ευρωπαϊκό δίκαιο. Αποτέλεσε στην ουσία ένα καλό παράδειγμα, έναν καθοδηγητή για τις υπόλοιπες οδηγίες που ακολούθησαν. Τέλος, η οδηγία αποδείχτηκε πολύ σημαντική καθώς απώτερος στόχος αυτής ήταν η προστασία των εταιρών και των τρίτων κάτι που θα διασφάλιζε και θα ενίσχυε το εταιρικό δίκαιο στην ολότητά του και θα έδινε κίνητρο για την συλλήβδην ανάπτυξη του εταιρικού δικαίου.

Το πόσο ορθά δομημένη ήταν η πρώτη οδηγία, διαφάνηκε κατά τη γνώμη μου μέσα από την νομολογία. Παρόλα ταύτα σίγουρα αυτό το οποίο δυσκόλεψε την εφαρμογή της στα ΚΜ ήταν το γεγονός ότι παρόλο που τα ΚΜ έπρεπε να εφαρμόσουν την οδηγία, εντούτοις δεν υπήρχε συγκεκριμένος τρόπος που υποδείκνυε πώς αυτό έπρεπε να γίνει, κάτι το οποίο είχε ως αποτέλεσμα κάθε ΚΜ να εφαρμόσει με διαφορετικό τρόπο την οδηγία. Το γεγονός επίσης ότι η οδηγία αυτή ήταν η πρώτη οδηγία περί ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου, ήταν κάτι που επίσης δυσκόλευε την κατάσταση, καθώς δεν υπήρχε ένα παράδειγμα το οποίο τα ΚΜ μπορούσαν να ακολουθήσουν ώστε να αποφευχθούν τυχόν προβλήματα και δυσκολίες κατά την εφαρμογή της. Κανείς ωστόσο δεν μπορεί να αγνοήσει ωστόσο ότι μέσω της οδηγίας αυτής τέθηκαν ορισμένα ελάχιστα κοινά πρότυπα σε διάφορους τομείς του εταιρικού δικαίου.

Είναι αδιαμφισβήτητο η πρώτη οδηγία 68/151/ΕΟΚ, όχι απλά σημαντική αλλά ο θεμέλιος λίθος του ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου, καθώς έθεσε βασικά σημεία για το εταιρικό δίκαιο και γενικότερα για τα ΚΜ της ΕΕ ενώ ταυτόχρονα κάλυψε 3 βασικά ζητήματα του εταιρικού δικαίου. Όσον αφορά το Κυπριακό εταιρικό δίκαιο η πρώτη οδηγία διαδραμάτισε ένα πολύ σημαντικό και καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωσή του. Δύο από τα σημαντικότερα άρθρα του κεφαλαίου 113 του περί εταιρειών νόμου μεταφέρθηκαν κατ' ουσία από την οδηγία 68/151/ΕΟΚ. Όλα τα ΚΜ, το κάθε ένα με διαφορετικό τρόπο ωστόσο, επηρεάστηκαν από την πρώτη οδηγία, η οποία και σημάδεψε τη διαμόρφωση του εταιρικού δικαίου γενικότερα. Η οδηγία αυτή είναι η οδηγία που καθιέρωσε την αρχή της υποχρεωτικής αποκάλυψης. Έπειτα, η οδηγία περιέχει μια σειρά κανόνων για την ακυρότητα, η οποία μπορεί να μην είναι αυτόματη, καθώς απαιτείται δικαστική απόφαση, εντούτοις είναι πολύ σημαντικοί. Πράγματι, παρέχεται ένας εξαντλητικός κατάλογος των περιστάσεων στις οποίες μπορεί να διαταχθεί η ακυρότητα (για παράδειγμα, εάν δεν καταχωρήθηκε κανένα καταστατικό ή δεν τηρήθηκαν οι απαιτούμενες νομικές διατυπώσεις, αν τα

αντικείμενα της εταιρείας είναι παράνομα ή σε περίπτωση που είναι αντίθετα με τη δημόσια τάξη ή τους κανόνες σχετικά με το ελάχιστο ποσό προς καταβολή κεφαλαίου).

Μόνο με την πραγματική εναρμόνιση και την ορθή ενσωμάτωση εκ μέρους όλων των ΚΜ της νομοθεσίας, των κανονισμών και των οδηγιών της ΕΕ θα έχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα. Εν προκειμένω με την εναρμόνιση των οδηγιών της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο θα υπάρξει περεταίρω ανάπτυξη στον κλάδο του εταιρικού δικαίου με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ενός πλαισίου που θα βοηθήσει στο να ανθίσει και να εξελιχθεί η ευρωπαϊκή οικονομία και η ευρωπαϊκή αγορά.

Στη δεκαετία του 1990, αρκετοί συγγραφείς μίλησαν για κρίση στο ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο, κρίση στις έννοιες, τη νομική βάση, τη νομιμότητα και την πίστη.²⁶⁶ Κρίση επίσης υπήρξε όσον αφορά τις θεμελιώδεις ελευθερίες, στον πιο εναρμονισμένο τομέα, στον βασικό τομέα του παραδοσιακού ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου, στην εταιρική διακυβέρνηση και στο φάσμα υπερεθνικών τύπων εταιρειών. Τα τελευταία χρόνια υπήρξαν θεμελιώδεις αλλαγές που οδήγησαν σε εξελίξεις που ξαναγράφουν τον πυρήνα καθενός από αυτούς τους τομείς σε όλη την Ευρώπη.²⁶⁷ Αυτό που γράφτηκε πριν από το τέλος του αιώνα είναι σε μεγάλο βαθμό η ιστορία που δημιουργήθηκε.²⁶⁸ Επιπλέον, δημιουργήθηκε ο κανονισμός για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, ο οποίος ασχολείται με τον σημαντικότερο λόγο διάλυσης μιας εταιρείας. Η πρώτη, η δεύτερη, η τρίτη και η δωδέκατη οδηγία έχουν τροποποιηθεί και τρεις από αυτές έχουν ακόμη κωδικοποιηθεί, ενώ παράλληλα προτείνονται και άλλες αλλαγές σε αυτές.²⁶⁹

Οι διεθνείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί από την ΕΕ, αντιμετωπίζονται από το Δικαστήριο ως πράξεις θεσμικών οργάνων που μπορούν να δεσμεύσουν τις εθνικές αρχές και άλλα πρόσωπα και φορείς και να ακυρώσουν ασυμβίβαστη νομοθεσία της ΕΕ.²⁷⁰ Ωστόσο, το δικαστήριο θεώρησε απαραίτητο να εφαρμόσει ένα αρκετά «ισχυρό φίλτρο» για να αποτρέψει την προσφυγή σε διεθνείς συμφωνίες ως βάση για την αμφισβήτηση του παράγωγου δικαίου της ΕΕ.

²⁶⁶ Stefan Grundmann, *European Company Law* (2nd edn, Intersentia 2012), 942

²⁶⁷ *Ibid*,

²⁶⁸ *Ibid*,

²⁶⁹ *Ibid*,

²⁷⁰ AndWyatt Dashwood's, *EUROPEAN UNION LAW* (Sixth edition edn, BLOOMSBURY 2011) 966-967

(IX) Τα επιτεύγματα της πρώτης οδηγίας εταιρικού δικαίου:

Τα επιτεύγματα από την εν λόγω Οδηγία δεν ήταν λίγα και αξίζει να σημειωθούν μερικά από αυτά.²⁷¹ Καταρχάς, οι ελάχιστες κοινές υποχρεώσεις που όφειλαν να αναληφθούν ήταν ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα²⁷². Παρόλο που δεν υπάρχει κωδικοποιημένο ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο, προέκυψαν από τους εναρμονισμένους εθνικούς κανόνες εταιρικού δικαίου κάποια ελάχιστα κοινά πρότυπα που διέπουν τομείς όπως για παράδειγμα η προστασία των συμφερόντων και των δικαιωμάτων των μετόχων, οι κανόνες που σχετίζονται με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς μετοχών αναφορικά με τις ανώνυμες εταιρείες, οι υποχρεώσεις δημοσιότητας για τα υποκαταστήματα, η συγχώνευση και η διάσπαση εταιρειών, οι ελάχιστοι κανόνες για τις μονοπρόσωπες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, οι χρηματοοικονομικές εκθέσεις και η λογιστική παρακολούθηση, η πιο εύκολη και πιο γρήγορη πρόσβαση σε πληροφορίες που σχετίζονται με εταιρείες αλλά και ορισμένες απαιτήσεις δημοσιότητας για εταιρείες.²⁷³

Παρόλα ταύτα, η δέσμη μέτρων του 2019 για το εταιρικό δίκαιο έχει εξορθολογήσει πολλούς κανόνες που εφαρμόζονταν στο παρελθόν στο πλαίσιο διαφόρων πράξεων της ΕΕ. Η σύσταση εταιρείας, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις και οι απαιτήσεις κοινοποίησης πληροφοριών είναι κάποια επιτεύγματα της πρώτης εταιρικής οδηγίας, αλλά φυσικά και των υπολοίπων οδηγιών που ακολούθησαν.²⁷⁴ Η πρώτη οδηγία του Συμβουλίου (68/151/ΕΟΚ), η οποία χρονολογείται από το 1968, έχει τροποποιηθεί πολλές φορές και εν τέλει αντικαταστάθηκε από την οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες πτυχές του εταιρικού δικαίου. Απώτερος σκοπός της ήταν να κάνει πιο εύκολη και πιο γρήγορη την πρόσβαση του κοινού σε πληροφορίες που σχετίζονται με εταιρείες ενώ ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, το ζήτημα της εγκυρότητας των ανειλημμένων από την εταιρεία υποχρεώσεων και της ακυρότητας της εταιρείας.²⁷⁵ Τυγχάνει εφαρμογής σε όλες τις ανώνυμες εταιρείες και στις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.²⁷⁶ Οι κανόνες που διέπουν τις συγχωνεύσεις ανάμεσα στις κεφαλαιουχικές εταιρείες και τις ανώνυμες εταιρείες, όπως επίσης και η διάσπασή τους, τροποποιήθηκαν πρόσφατα με την

²⁷¹ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/35>

²⁷² Ibid,

²⁷³ Ibid,

²⁷⁴ Ibid,

²⁷⁵ Ibid,

²⁷⁶ Ibid,

οδηγία (ΕΕ) 2017/1132, που εγγυάται επιπρόσθετα το να προστατευτούν οι μέτοχοι, οι πιστωτές και οι εργαζόμενοι.²⁷⁷ Η πρώτη οδηγία οδήγησε στη μεταρρύθμιση του νόμου που διέπει τις συμβάσεις πριν από την ενσωμάτωση, για την αποτελεσματική κατάργηση του δόγματος «ultra vires» και τις αλλαγές του νόμου που διέπει τις συμβάσεις που συντάχθηκαν ή εγκρίθηκαν από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας.²⁷⁸

(ΙΙΧ) ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Η πρώτη οδηγία περί εταιρειών (Οδηγία 68 (151)/ΕΟΚ) ήταν η απαρχή για τη δημιουργία και την εξέλιξη του εταιρικού δικαίου εντός του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χωρίς καμιά αμφιβολία το Ευρωπαϊκό δίκαιο είχε αντίκτυπο στην ανάπτυξη του εταιρικού δικαίου και επηρέασε την εφαρμογή του εταιρικού δικαίου σε πολλά κράτη, ιδίως όμως στα κράτη μέλη της Κοινότητας. Η ίδια η πρώτη οδηγία οδήγησε στον δρόμο προς την επίτευξη και δημιουργία ενός πλαισίου ευνοϊκού για την εξέλιξη του εταιρικού δικαίου γενικότερα. Παρόλες τις προσπάθειες που έγιναν από όλα τα ΚΜ για την εφαρμογή τόσο της πρώτης οδηγίας περί εταιρικού δικαίου της ΕΕ, όσο και όλων των υπολοίπων οδηγιών, εντούτοις κάθε ΚΜ λειτούργησε με διαφορετικό τρόπο κατά την εφαρμογή των οδηγιών με κοινό ωστόσο σκοπό, αυτό της εναρμόνισης και της ενσωμάτωσης των οδηγιών στο εθνικό τους δίκαιο. Θεωρώ, ότι το εταιρικό δίκαιο ολοένα και εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς και προβλέπεται περαιτέρω ανάπτυξη στα πλαίσια του ευρωπαϊκού πλαισίου, καθώς επίσης και η θέσπιση περαιτέρω οδηγιών. Καθήκον όλων των ΚΜ είναι να εφαρμόζουν τις οδηγίες και να τις εναρμονίζουν στις εθνικές τους νομοθεσίες χωρίς καθυστερήσεις, προκειμένου να μην δημιουργούνται προβλήματα στις μεταξύ των ΚΜ και της ΕΕ σχέσης και κυρίως για να μην δημιουργούνται διακρίσεις. Σαφέστατα η πρώτη εταιρική οδηγία έθεσε επιτάπιος πολλά ζητήματα σημαντικά που έπρεπε να κωδικοποιηθούν στο εταιρικό δίκαιο. Τόσο οι οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και οι Κανονισμοί έχουν ως στόχο την λειτουργία των κρατών σε ένα ενιαίο νομικό σύστημα. Είναι λοιπόν σίγουρο πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας ότι η οδηγία 68/151/ΕΟΚ αποτελεί σημαντικότατο κομμάτι του Ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου και ένα ενδιαφέρον κεφάλαιο προς μελέτη στο εταιρικό δίκαιο από νομικής απόψεως.

²⁷⁷ Ibid,

²⁷⁸ Andrew griffiths , CONTEMPORARY STUDIES IN CORPORATE LAW (1st edn, (Hart Publishing) OXFORD AND PORTLAND, OREGON 2005) 14

ΒΙΒΛΙΟΓΡΦΙΑ:

Βιβλία:

1. ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, ΘΓ Γεωργόπουλος και ΓΕΦ Καλαβρός, (2^η έκδοση, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2010)
2. EUROPEAN UNION LAW, Alina Kaszorowska-ireland, (4th edn, Routledge 2016)
3. European Commercial Law, Stevens Matthew, (1st edn, Goldman 1973)
4. THE RELATIONSHIP BETWEEN EUROPEAN COMMUNITY LAW AND NATIONAL LAW: THE CASES, Andrew Oppenheimer, (1st edn, Cambridge 1994)
5. EU law: text, cases, and materials, Craig P and De Búrca Gráinne, (Oxford Univ Press, 3rd edition)
6. European Company Law, Stefan Grundmann, (2nd edn, Intersentia 2012)
7. The European Company, Jonathan Rickford, (1st edn, Intersentia 2008)
8. Η Ελληνική Ευρωπαϊκή Εταιρία, Ευάγγελος Περάκης, (1st edn, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2006)
9. European Company Law, Edward Aretz, (1st edn, LCSA 1993)
10. The Governing Law of Companies in EU Law, Justin Borg-barthet, (1st edn, Oxford and Portland, oregon 2012)
11. EUROPEAN UNION LAW, AndWyatt Dashwood's, (Sixth edition edn, BLOOMSBURY 2011)
12. COMPANY LAW, Simon Goulding, (2nd edn, Cavendish 1999)
13. COMPANY LAW, Charles Wild and Stuart Weinstein, (Fifteenth edn, Pearson 2011)
14. European Company Law, Nicola De luca, (First edition edn, Cambridge 2016)
15. Κυπριακό Ιδιωτικό Δίκαιο, Τατιανή-Ελένη Συνοδινού, (1st edn, ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2014)
16. Survey of Legislation and Case Law, René Hendriks and others (September and October 2010 [2011] 8(1) European Company Law)
17. Essential Corporate Law, Michael A. Adams, (1st edn, Caverndish Publishing Limited 2002)
18. COMPANY LAW, Janet Dine and Marios Koutsias, (Eighth edn, Macmillan Palgrave 2015)
19. Comparative Company Law, Andreas Cahn and David C donald, (1st edn, Cambridge 2010)

20. Principles of Company Law, Nicholas Bourne, (3rd edn, Caverndish Publishing Limited 1998)
21. CONTEMPORARY STUDIES IN CORPORATE LAW, Andrew Griffiths , (1st edn, (Hart Publishing) OXFORD AND PORTLAND, OREGON 2005)
22. Cases and materials n Company Law, Len Sealy and Sarah Worthingtons, (10th edn, Oxford 2013)
23. Cases and materials n Company Law, Len Sealy and Sarah Worthingtons, (10th edn, Oxford 2013)
24. Directing Public Companies, Dean Janice, (1st edn, Caverndish Publishing Limited 2001)
25. Principles of Company Law, Nicholas Bourne, (3rd edn, Caverndish Publishing Limited 1998)
26. Cyprus Companies Law, Olga Georgiades, (1st edn, lexact! Business & legal solutions 2019)
27. ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, Γιώργος Κακογιάννη (1η edn, PILACO PUBLISHERS LTD 2001)
28. COMPANY LAW & Law of Partnership In the Republic of Cyprus, Peter Pafitis, (1st edn, CHRISTODOULOS G VASSILIADES & CO LLC 2016)
29. Directives in European Community Law, Sacha Prechal, (2nd edn, CLARENDON PRESS, OXFORD 2006)
30. Mads Andenas and Frank Wooldridge, European Comparative Company Law (1st edn, Cambridge 2012)
31. Οι Διοικητικοί Σύμβουλοι στην Κυπριακή ΕΠΕ, Παύλος Στ Κακόπιερος, (1η edn, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2016)

Νομολογία:

- Van Gend en Loos v Administratie der Belastingen, Judgment of the Court of 5 February 1963, NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v. Netherlands Inland Revenue Administration, C-26/62.
- Merck Genéricos – Produtos Farmacêuticos Ld^a v Merck & Co Inc, Merck Sharp & Dohme Ld [2007] 496 C-431/05, 1 (ECLI:EU:C) (Grand Chamber)
- Manfred Danzer και Hannelore Danzer v. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, 21/06/2006, Υπόθεση T-47/02,

- C-387/02, C-391/02 και C-403/02 Ποινικές διαδικασίες v. Silvio Berlusconi κ.λπ., 03/05/2005
- Daihatsu, ECJ case C-97/96 (1997) ECR I-6843 (6843-6866) & ECJ case C-191/95 Commission v. Germany (1998) ECR I-5449
- Coogle Spain SL and Coogle Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos (AEPD) and Mario Costeja Gonzalez accessed 4 April 2016 (Case C-131/12, Google Spain' (2015) 1 EdpL 70.)
- Wilson Χρυσούλα και άλλη v. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Διευθυντή Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων (1991) 4 CLR 3294
- Salomon v A Salomon and Co Ltd [1897] AC 22
- Marleasing SA v. La Comercial Internacional de Alimentación SA [1992] 1 CMLR 305 (ΔΕΕ)
- M. Helen Marshall v Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority. Case C-271/91.(1993)
- Sabine von Colson and Elisabeth Kamann v Land Nordrhein-Westfalen (1984) Case 14/83.
- HP Bulmer v. J Bolitzer AE [1974] Ch 401
- Bowman v. Secular Society Ltd [1917] AC 406, p 439,
- R v Registrar of Companies ex p Attorney General [1991] BCLC 476.
- International Sales Agencies Ltd v Marcus [1982] 3 All ER 551.
- Phonogram Ltd v Lane [1982] QB 938.
- Cartesio Oktató és Szolgáltató bt, Judgment of the Court (Grand Chamber) of 16 December 2008, Case C-210/06.
- Ίδρυμα Τύπου ΑΕ v. Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, C-81/09.
- Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. C-106/16.
- Ubbink Isolatie BV v. Dak- en Wandtechniek BV, (1998) ECR I-4665

Ηλεκτρονικές πηγές- Άρθρα:

- Σύσταση ευρωπαϊκής εταιρείας, (Europa.eu, 22 December 2020) https://europa.eu/youreurope/business/running-business/developing-business/setting-up-european-company/index_el.

- EU Company Law, Thomas Papadopoulos and Niamh Moloney, Volume 4, in D. Vaughan, A. Robertson and P. Eleftheriadis (eds) 'Law of the European Union' Oxford University Press (2012)
- Right to be Forgotten and Public Registers - A Request to the European Court of Justice for a Preliminary Ruling, Alessandro Mantelero, [2016] 2(1) HEINONLINE
- Survey of Legislation and Case Law, Marielle Hartman and Gert-Jan Vossestein [2016] 2(1), HEINONLINE
- An Introduction to the Law Governing the Swiss Joint Stock Corporation, Rolf Watter and others [1992-1993] 6(1) HEINONLINE
- Case C-81/09, Idrima Tipou AE v Ipourgos Tipou kai Meson Mazikis Enimerosis, Judgment of the Court of Justice (Second Chamber), Thomas Papadopoulos, of 21 October 2010' [2012] 46(1) Common Market Law Review 401-416

Ηλεκτρονικές ιστοσελίδες:

1. www.europarl.europa.eu
2. www.eur-lex.europa.eu

Νομοθετήματα:

1. Ο περί Εταιρειών Νόμος (ΚΕΦ.113)
2. Ο περί Εταιρειών (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2000 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος. Αριθμός 151(I) του 2000
3. Ενδέκατη οδηγία 89/666/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με τη δημοσιότητα των υποκαταστημάτων που έχουν συσταθεί σε ένα κράτος μέλος από ορισμένες μορφές εταιρειών που διέπονται από το δίκαιο άλλου κράτους.
4. Οδηγία 2001/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 8ης Οκτωβρίου 2001, για τη συμπλήρωση του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρίας όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων.
5. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1435/2003 του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003 περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.

6. Η οδηγία 2003/72/ΕΚ συμπληρώνει το καταστατικό αυτό όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων στην ΕΣΕτ, για να διασφαλιστεί ότι η σύσταση μιας ΕΣΕτ δεν θα επιφέρει την κατάργηση ή τη μείωση της κρατούσας πρακτικής ως προς το ρόλο των εργαζομένων σε εταιρείες που συμμετέχουν στη σύστασή της.
7. Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2137/85 του Συμβουλίου της 25ης Ιουλίου 1985 σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Ομίλου Οικονομικού Σκοπού (ΕΟΟΣ)
8. Η οδηγία 68/151 ΕΟΚ του Συμβουλίου περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα ΚΜ των εταιρειών, κατά την έννοια του άρθρου 58 (2) της Συνθήκης.

ΗΛΙΑ-ΦΑΣΟΥΛΗ ΚΛΕΙΩ